

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Jósef-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Galiba.

Budapest, március 7.

(v.) A képviselőház egyik bíráló-bizottsága ma megsemmisítette a diósadi kerület függetlenségi párti képviselőjének, Gabányi Miklósnak mandátumát. Délajt, mikor ez ítélet híre a parlament tanácskozótermébe eljutott, rettentő galiba kerekedett erre. Az imént még békés Házban hirtelen felviharzott az indulat s a szélsőbal lármás kifakadásai néhány pillanat alatt olyan szenvedélyessékké váltak, hogy nem kínálkozott más megoldás, mint a tanácskozás félbeszakítása s az ülésnek időelőtti való berekesztése. Ime a sajnálatos faktum, egész szárazon előadva. Hadd fűzzük hozzá a helyzethez illő komoly tárgyassággal egynémely megjegyzést.

Nemrégiben a Kuria megsemmisített egy szabadalvüparti mandátumot azon a címen, hogy a győztes jelölt a választás reggelén néhány hajnali vendégét egy-egy pohár pálinkával kínálta meg. Ezt a drákói ítéletet, mely pedig közmegegyezést keltett, a szabadalvüpart sajtója bírálat alá fogta ugyan, de magának a kárvalótt pártnak sem a Házban, sem a klubban egyetlen zokszavát sem lehetett hallani. Megtörtént másfelől az is, hogy a képviselőház egyik-másik bíráló-bizottsága érvényesnek mondott ki olyan ellenzéki mandátumot, melyet a legyőzött szabadalvüparti jelölt támadott meg panasszal. Ezeket az ítéleteket is teljes megnyugvással fogadta a szabadalvüpart, mert megbecsülte azt az ünnepléses bírói esküt, amelylyel a bíráló-bizottságok tagjai a képviselőház színe előtt elfogulatlan és részrehajlatlan igazságtévest fogadnak. A szabadalvüpart ezért a helyes viselkedésért nem illeti elismerést. Mert magától érthető, hogy a jogrend keretében felállított bírói intézmények ítélezését tisztelettel és megnyugvással kell fogadnia annak az érdekelt félnek is, akinek az eredmény nincsen inyére. Mél-

tán lehet tehát csodálkozunk a függetlenségi párt mai magatartásán. A mandátumától megfosztott képviselő elvtársainak keserűségét értjük, bajtársi szolidaritásukat az ítélet által sujtott kollégával meg tudjuk becsülni. De amit a szélsőbal ma véghezvitt, az jóval tulment a keserűség és a szolidaritás jogos megnyilatkozásán. Az megtámadása volt nem csupán a jogrendnek, ami még csak hagyján, de egyenes megsértése a bírói függetlenség iránt köteles tiszteletnek is, ami bizony már súlyosabb dolog.

Általánosságban véve szemügyre az esetet, úgy találjuk, hogy a Ház egy választott bírósága által hosszas és tüzetes vizsgálat után meghozott ítéletnek ílyetén megtámadása veszedelmes precedens. És ezenkívül a lojalitás szempontjából is kifogásolandó. Veszedelmes a precedens azért, mert ilyen módon semminemű jogrendet fenntartani nem lehet. Ha egy mandátumot megtámadnak, akkor vagy mellőzni kell a panaszt, vagy semmissé nyilvánítani a választást. Mindkét esetben lesz egy párt, amely az ítéletnek örül s egy másik párt, amely azt kelletlenül fogadja. Ha már most lábrakap az a gyakorlat, hogy az ítélet által sujtott pártnak szabad és lehet a reá nézve kedvezőtlen ítélet megdöntése érdekében viharokat hevenyészni, magát haragos kitérőkre ragadtatni s a képviselőház tárgyalásainak menetét botrányokkal megakasztani, akkor bátran megáthatni a sirját a magyar parlamentarizmusnak. Mert választási perekben mindig akad kárvalótt, akinek van szubjektív oka az elkeseredésre. S ha ez az ok egyuttal jogot nyújt a galibacsinálásra, akkor a magyar népképviselősoha sem fogyna ki a galibából. Azt pedig még legnagyobb felzudulásában sem fogja aszelsőbal állithatni, hogy a kormánypártnak kutya kötelessége a reá nézve kedvezőtlen ítéletekben való megnyugvás, holott az ellenzéknek joga van hasonló esetekben elégtételt, meg-

torlást s a jó Isten tudja még mit követelni s e követelések érdekében egészen a parlamenti anárkia határáig eliramodni.

A lojalitás szempontjából pedig ennyit jegyzünk meg. Ha valamely bíráló-bizottságnak valamelyik ellenzéki tagja, akár négy szemközt is, a becsületszavát adná arra, hogy részrehajlatlan ítéletet fog mondani, ugy-e bár, hogy keresztül menne annak a lelken, aki az ítélethozatal után részrehajlással menné gyanúsítani? Nos, hát azok a bíráló bizottsági tagok, akik a diósadi mandátum megsemmisítésére szavaztak, nem négy szemközt kötelezték el magukat a részrehajlatlanságra, hanem a képviselőház színe előtt. És nem is pusztá becsületszóval, hanem ünnepléses esküvel, amelyet nyílt ülésen kellett letenniük. Nem érzik-e az ellenzék háborgó tagjai, hogy kifakadásaikban az esküszegés lappangó vádjá foglalhatják?

De nézzük magát a konkrét esetet. Az egyik sérelem, amelyre a háborgók hivatkoznak, a megsemmisített választás *egyhangu* voltát emlegeti. De ezt meg kell toldanunk az igazságnak ama másik felével, hogy egyhangúvá az a választás úgy lett, hogy a szabadalvü jelölt szavazás közben visszalépett. Vissza pedig azért lépett, mert az ellenzéki tömegek — a beadott panasz szerint — az ő hűveit terrorizálták, tettelesen bántalmazták s halálos fenyegetésekkel üldözték elannyira, hogy a vérontás elkerülhetetlen lett, volna, ha az így kioroszokolt visszalépés a küzdelem folytatását tárgyalanná nem teszi. Az ellenzék másik sérelme az, hogy a bíráló-bizottság tagjainak szavazata egyenlően oszlott meg s az *elnök* vétuma döntött. Hát az elnök nem bíró? S ha a szavazatok egyenlően oszlanak meg, tartózkodhatik-e az elnök a szavazástól? Mehet-e a bizottság a Ház elé olyan jelentéssel, hogy ítélet nem volt hozható, mert az elnököt nem lehetett rábírní vótumának leadására? Ha pedig az elnöknek épp a szavaza-

T Á R C A

A hiúság.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Iria: Richard O'Monroy.

Miután a reggeli a hotel nagy sátra alatt véget ért s élvezettel meghallgattam Boldi „Kék keringőjét”, így szóltam Mezensachoz:

— Minthogy ma nincs verseny, nem jönne velem a deanvillei Tattersallba? Ha nem eszálodom, ott ma vagy hetven eszálódás „yearling”-et adnak el, mind Lermoy-, Maitenon és Genevray-utód.

Erre a mégis csak egészen egyszerű ajánlatra Mezensac ijedt mozdulattal felelt és így szólt:

— Ó dehogya! Ó nem! Sohasem megyek a deanvillei Tattersallba, de épp úgy nem megyek a cheriibe sem és egyáltalában semmiféle helyre, ahol eszikókat árulnak. Megesküdtem rá tavaly, amikor egész tragédiának beillő kalandba keveredtem.

— Mondd el a dolgot, míg a szivarunkat elszívjuk. No rajta!

— Uraim, nem tulzok, ámbár őseim a délvidékről származnak. Biztosítom önöket, hogy ha csak visszaemlékszem is erre a borzasztó napra, az a könnyű borzongás fut végig rajtam, amelyet akkor érzünk, mikor valami nagy veszedelméből szabadulunk meg. Nos hát éppen így ültem akkor is itt, a nagy sátor alatt, amikor Lisoff, hisz tudod, a nagy Lisoff, aki épp úgy futtat, mint te, kedves barátom, így szólt: „No,

nem mennék ki a deanvillei Tattersallba? Meg szeretnék venni egy eszikót, Porte Bonheur, Lisettenek, Mercur anyjának vér szeriat való őcsesét. Látunk majd szép lovakat, elegáns népet, kacér keretben bájos hölgyeket. Hát jön?

Attól a pillanattól kezdve, hogy szép hölgyek kerültek a programmba, már inyemre volt a dolog. Mint mindig. Felkaptunk Lisoff autombiljára és tíz perc múlva ott voltunk a Tattersallban. Barátom igazat mondott, ez csakugyan szép keret volt. A normandiai paraszt-majorok szerűjéhez hasonló tágas udvar, szalmatető, széles kapu, rózsás gerániummal övezett faragott erkélyek, s a jól ápolott zöld pázsitzöngyegen ott fióánkolt egy eszikó. A nyeregben vörös sapkás, vörös mellényes lovászgyerekek. Ez, miután jól megsarkantyuzta a lovat, ide-oda forgott, kanyarodott vele, s lépésben járatta a tribün előtt, amelyen Potel mester, a pályabíró elefántesontkalapácsával fölfegyverkezve letelepedett. Mellette ült a szeretetreméltó de Chelza gróf s cukorkákat rácsált, hogy hangjának tisztább legyen a csengése.

Jobbról is, balról is a tribün mellett kerti karosszékekben kényelmesen hátradőlve ott volt az egész sportvilág, a deanvillei villák elegáns hölgyei. Látni lehetett bolérokat ecruessipkéből, nyerselyem-kosztümöket, XVI. Lajos-korabeli kalapokat, aiglonokat áttört szalmából, élénk színek, virágok keveredtek össze, s a napernyők mint aureólok vették körül a női fejeket. Ah, bizonyára nem bántam meg, hogy a hajfürteknek, a mámorító illatoknak ebbe az áradatába kerültem, amelyben az „Ideal” és az „Ala blanc” illata összevegyült. El voltam ragadtatva.

A lovászgyerekek sorba hozták elő a eszikókat. De gróf Chelza szürke postó-kalapját ele-

gánsan a fejére téve, mosolygva magyarázta nekünk a lovak genealógiáját:

— La Moree, La Marquise és Latude II. feltestvére. Világos pejisikó, 1890. január 31-én született.

Aztán felsorolta dijjait, érdemeit, s mialatt a „yearling” megfordult, s mutatta telivér formáját, kis fejt, szinte faragott lábait és hosszú nyakát, megkezdődtek az ajánlások. Először egészen szerényen. Eleinte csak ötszáz, hatszáz, majd a lovászok biztatására, akik nem tudom, mit sugtak gazdjukuk fölébe, többet is mertek igérni, fölmentek tíz-, tizenöt-, néha még huszezer frankra is, mignem Potel mester lecsapott kis kalapácsával és így szólt:

— Megvették!

Lisoff is hozzájutott már Porte Bonheurjéhez, s én valahogy felszegen kezdtem magamat érezni ezek között az emberek között, akik egymásra licitáltak, az árakat gondosan jegyezték könyvecskéjükbe, miközben jó magam tétlenül, némán álltam ott s beértam azzal, hogy a szép asszonyokat nézegettem, akik azonban szintén jegyezték a legközelebbi fogadásokra. Bizonyára ezt gondolták az emberek fölém:

— Mit akar itt tulajdonképpen ez az alak?

Én pedig csak nem felelhettem nekik így:

— Csak Lisoff barátomat kísértem el.

Ebben a pillanatban nagy röhej hallatszott az istállók felől. Egy „yearling” nyerített, kirugott, ágaskodott, szóval addig okvetetlenkedett, míg a lovászgyerekek le nem teremtette magáról, s mikor érezte, hogy megszabadult a terhértől, egyenesen a karosszéknek jött vágatva. Borzalmas fejtelenség tört ki, eszeveszett lutkosás, mindenki felugrott a helyéről, hogy a pályá-

tok egyenlősége esetén válik köteleességé a szavazás, lehet-e tőle követelni, hogy a saját meggyőződése ellen szavazzon? Nem képesség-e egy gondolkodni, hogy az ítéltáncás bírának joga a saját meggyőződésük szerint való ítékezés, ellenben az elnök bírói kötelessége abban áll, hogy megtagadja a maga meggyőződését?

Ugy halljuk, hogy a mandátum ellen beadott panasz 350 tanura hivatkozott, akik közül a kiküldött vizsgálóbiztos csak mintegy hetvenet hallgatott ki. Ma még nem tudhatjuk bizonyosan, mit vallott eskü alatt ez a hetven tanu. Komoly oldalról állítják, hogy tulnyomó többségük a győztes lett párt törvénytelen erőszakosságairól tett vallomást hit alatt; s az a körülmény, hogy hét bíró közül négy a megsemmisítésre szavazott, nagyfokú valószínűséget kölcsönöz e hírek. Itt minden esetben feltolul az a kérdés, miért nem hallgatták ki eskü alatt mind a 350 tanut? Miért hallgattak ki közülök csak hetvenet? A mi nézetünk az, hogy még ha mind a hetven is egyértelműen azt vallotta volna, hogy semmi erőszak nem történt, még akkor is ki lett volna feltétlenül hallgatandó a hátralévő kétszáznyolcvan tanu. Mert ezek közül akadhatott volna annyi, amennyi olyan, aki esküvel beigazolta volna azt, miről a kihallgatott hetven nem tudott. Olyan esetben, ahol negyedszáz tanu van megnevezve, a vizsgálat helyesen csakis akkor mellőzhető volna e tekintélyes tanukontingens négyötöd részének vallomástételét, ha a kihallgatott hetven egybehangozva a törvénytelen erőszakosságok előfordulását vallotta s ezzel a további részletek kiderítését feleslegessé tette volna. Nem rekriminalunk mi a vizsgálat lefolytatása ellen. A kiküldött vizsgálóbiztos derék, jogtudós, szilárd jellemű s minden tekintetben kifogástalan uriember. De ember s embervoltánál fogva tévedhetett. Derék, szilárd jellemű s minden tekintetben kifogástalan uriemberek a bíráló-bizottság többi tagjai is. De ők is csak gyarló emberek s tehát az ő részükéről sincs a tévedés kizárva. Mire a vizsgálat anyaga hiteles alakban a nyilvánosság elé kerül, a közvélemény majd megalkothatja nézetét az ítélet felől. Ami különben inkább a jövőre nézve lesz tanulságos, mint valamely konkrét haszonlajó az adott esetre nézve. Mert a házszabályok szerint az ítélet végérvényes, semmiféle más fórum felülbíráta alá nem bocsátható s a Házal csakis tudomástétel céljából közölte. Ilyen körülmények közt kétszeresen kel-

lene az ellenzéknek meggondolnia, lehet-e és szabad-e a parlament munkálkodásának zavartalan menetét a mindenesetre kellemetlen eset miatt tartósan megakasztania. Ha ebből az egy esetből azt az okulást meríti az ellenzék, hogy a kuriai bírások köreit ki kell azokra az esetekre is terjeszteni, amelyekre nézve a törvény a jurisdikeciót a képviselőház kezében hagyta, ám tegyen erre nézve javaslatot. Mi az eszmét megvitathatónak tartjuk, mindenesetre olyannak, amelyet már csak a mai kinos incidens szempontjából sem lehet a *limine* visszautasítani. De mindaddig, amíg a mai jogrend áll fenn, fogadjuk pártkülönbség nélkül kölcsönös lojalitással a parlamenti bíróságok ítéleteit. A politikai ellenfeleknek esküszegéssel való gyanúsítása igazán nem illik bele a magyar közélet megtisztult légkörébe.

Vihar a t. Házban.

Budapest, március 7.

A szolnoki vereségen sopánkodó ellenzék már az ülés elején próbálkozott egy kis viharfuvással. De az a szcena, amit rendeznie sikerült, ugy hasonlított a viharhoz, mint szunyog a sashoz. Mindössze az történt, hogy amikor Horváth Gyula napirend előtt elpanaszolta, hogy őt a választási elnök a szavazás helyiségéből kivezetette, amit mentelmi jogának megsértéseként jelent be a t. Háznak, Rakovszky István nagy felháborodással, de meglehetősen egymaga kiabálta:

— Szégyen, gyalázat! Ez a Széll-rendszer!

De a nagy felháborodásnak alig volt visszhangja s mikor Széll Kálmán az ő elpusztíthatatlan nyugalmával jelezte, hogy mit tett az első panaszra nyomban s mit szándékozik még tenni: akkor a kedélyek egyszerűen megnyugodtak s az izolált viharfuvó, Rakovszky ur el is távozott az üléstől. Ugy nézte, hogy nincs neki ma ott dolga.

Pedig lett volna. De azt senki e világon előre nem láthatta. Szép esőndben folyt a belügyi vita s nagyobb szenzáció csak Széll Kálmán miniszterelnök hatalmas vitázó beszéde volt, melynek keretében az adminisztráció reformjának egész tervrajzát olyan tisztán és világosan fejtette ki, hogy pártkülönbség nélkül mindenki lelkesedéssel hallgatta. S rendkívül szerencsés hatást tett az a nyilatkozata is, hogy a gyűlekezési és egyesülési jogot törvényben kívánja szabályozni, a jogegyenlőség alapján, de annak a felelősségnek tudatában, hogy a törvényes és társadalmi rend feltartását a kormánynak idejében kell megakadályoznia. Egész beszéde során

a liberális gondolkodás, a megnyugtató kisintéző óhajta, az egyéni szabadság méltányos kímélete jutott kifejezésre s érthető, hogy ezért a beszédért a legmelegebb ovációk jutalmazták a miniszterelnököt.

De mikor aztán megindult a részletes vita, egy váratlan incidensből akkora hűhó keletkezett, hogy az obstrukció viharaira emlékeztetett volna, ha igazán komoly ok van rá. De szerencsére, csak jogos kritikára volt ok, de nem felháborodásra. Obstrukciós viharra pedig sehogyan sem.

Ugy volt, hogy Pichler Győző a főispánok tételénél provokálta Széll Kálmán belügyminiszter felvilágosító válaszát. Széll Kálmán szokott előzékenységgel éppen fölemelkedett, hogy a választ megadja, mikor a folyosóról dult arccal rontott a terembe Endrey Gyula.

— No most már tudjuk, mi az a parlamenti bírásokodás!

A dult arc és a dult beszéd konsternálta az egész Házat. Egyszerre nagy kavardás támadt. A szélsőbal körül fogta Endrey Gyulát, aki elmagyarázta, hogy az *ötökös bíráló-bizottság megsemmisítette Gabányi Miklós díósadi mandátumát*. A fiatal szélsőbal felugráltak, öklükkel a padokat kezdték verni, indulatosan szóltak át a jobboldalra, s csak ugy röpködtek a teljességgel hallhatatlan megjegyzések.

Széll Kálmán csak állt a rettenetes kavardásban, s az indulatosan gesztikulálók felé átszólt:

— Nem tudom, hogy miről van szó!

Egyszerre hatan is odaugrottak a terem közepébe s egymást tulharagva, kiáltottak:

— Ha tudni akarja, megsemmisítették a díósadi mandátumot! Egyhangú választást mertek megsemmisíteni! De teszünk róla! Itt egyhamar nem tárgyalunk!

Az elnök Tallián Béla rázta a csengőt, le is szólt a folyóba, de mit se használt az. Az ifjú szélsőbal óriások döngötték a padokat és tulkiáltottak minden zajt.

— Azért mernek így packázni velünk, mert mindent elűrtünk!

— Jaj lesz ezért önöknek!

— Micsoda basásokodás ez?

Kubik Béla leugrott a jegyzői székből, Papp Zoltán szinte a padokra ugrált, Lengyel Zoltán pedig ide-oda szökdécselt. S ők hárman az éghabot is tulzengték haragjuk rettenetes kitérésével.

— Ki felel ezért a hallatlan basásokodásért?

A zaj, a viharzás nőttön-nőtt. Tallián Béla egyre csöngetett, de a szélsőbal apparátusa se fáradt el. Széll Kálmán akkor már látta a szituációt s nyugodtan leült a helyére.

bíró tribünje mögé meneküljön. Oroszlán se okozhatott volna több izgalmat. Végül el tudták fogni a lovat, oda húzták a zöld szőnyegre, ahol mintha egy kicsit lecsilapodott volna.

— Uram — mondotta de Chelza gróf — Megere, aranyásrga, 1899. március 15-ikén született, apja Monsieur Gabriel (nyert körülbelül hetvenháromezer frankot), anyja Vipere.

Es megkezdődött az ajánlás: nyolcszáz, kilencszáz, ezer frank, közben Megere megint ostobáskodott, ami határozottan nem volt nagyon kedvező. De azért milyen szép állat volt, milyen kecsesség a makrancos mozdulatokban, mennyi erő!

— A csikó szép — mondották mindenfelé.

Es tovább folyt az ígéresek: ezerkétszáz, ezernegyszáz. . . Ebben a pillanatban de Chelza gróf egyenesen rám nézett, s engem valami különös, kicsinyes hiuság fogott el; azt akartam tenni én is, amit a többiek. Végre is mit kockáztattam? A pompás állat ára bizonyosan nagyon magasra fog szállani. . . Szilárd hangon kiáltottam:

— Ezerhatszáz!

Lisoff kissé ámulva nézett rám, s a fülembe sugta:

— Ez a ló nem kezes, bajos lesz nyereg alá idomítani.

— Ezerhatszáz frank először — mondta de Chelza gróf, miközben a nevemet megjegyezte — Ezerhatszáz frank. . .

Kétségtelenül tovább folytatták volna az árverést, de ebben a pillanatban érkezett meg váratlanul Lady Cordigan, London „Professional Beauty“-ja. A klubfiának mind fölkeltek, elébe mentek, meghajoltak előtte, kezét csókolták a szép Ladynek, aztán megkínálták az árnyékban egy karosszékkel. Megereől egyszerre végképpen

megelégedtek s mialatt tovább beszélgettek, az árverés egyszerűen megszűnt.

Hiába ismételte a zajban Potel mester:

— Senkise ad többet ezerhatszáznál?

Hiába szekundált neki de Chelza gróf:

— Ez a ló többet ér! — senkitem törődött többé a csikóval s hirtelen az a bizonyosság támadt bennem, hogy a „yearling“ az én nyakamon marad. Lassankint a rémület verejteke lepte el a homlokomat. Mit csinálók én majd ezzel a vad lóval?

Ami a lovat illeti, az megint kezdte az ő ugrándozásait és újra megszalajtotta a reá alkudókat, s ekközben Potel mester elvesztve a türelmét, lecsapott a kalapácsával és a nagy kavardás közepett kimondotta:

— Először, másodsor, harmadsor. . . megvették ezerhatszázért.

Velem ugyan megessét! Most már mit csinálók én otthon ezzel a Megerevel.

— Az idomítás rettenetes lesz — jegyezte meg Lisoff jelentős mosolylyal.

Elhatároztam, hogy minden áron tul adok ezen a nyügön. A Tattersall egy groomja ajánlkozott, hogy huszonöt frankért Trouvillebe viszi a lovat és erre hármásban utnak indultunk. Ó, milyen szomorú voltam, mikor a de la Toque híd möl átmentem. Valami rossz sejtélem volt bizonyára. . .

— Meg akar szabadulni yearlingjétől? — kérdezte hirtelen a groom.

— Ördög és pokol, de mennyire!

— Akkor jöjjön velem a Standard-istállóba. Tudom, hogy annak a tulajdonosa hátraslovakat keres. Az talán megveszi. Mondja neki, hogy nagyon szelid és nevezze előtte Miminek, az jobban hangzik.

Az alut hamarosan meg is kötötték. Standard kihaználta a helyzetet és csak ötszáz fran-

tot ígért, amelyet én nagy lelkesedéssel elfogadtam. Aztán távoztam, megmondván nevemet, címemet, annélkül, hogy valami sokat törődtem volna harmincöt Louisdrommal, amit az üzlet vesztettem. Azt hittem, hogy ezzel minden kellemetlenségtől megszabadultam. De ó jaj! Akkor kezdődött csak igazán a komédia!

Másnap két óra tájban a páris-trouvillei uton ugyancsak nagy kavardás történt. Egy fiatalember lovon neki rontott Madame Poncet kirakatának s egy csomó nippet, képet, régiséget, műtárgyat zuzott össze. Vagy ezer franknyi kárt csinálhatott. A fiatalember ajultán dőlt a halálra rémült asszony karjaiba, a ló pedig az üvegszilánkoktól vérezve száguldott el s e közben egy kis hordót, két bioklistát és egy csinos eseléd-lányt feldöntött. A Rue de Bains-tól a Rue Sablonig harminc ember hevert sebesülten a földön. Három zsandár, egy rendőr, a mézei őr, az úszómester és hét vámhivatalnok rohant vadul a ló után. Mezencsac a nagy zavarban hallotta, amint mondták:

— De ráismerek, ez Megere, a csikó, amelyet Mezencsac tegnap vett meg.

— Hol van Mezencsac, az a szerencsétlen?

— kérdezte a zsandárőrmester. Le kell tartóztatni, ő felelős mindenért.

Ó barátaim, az volt azután a helyzet! Fölvettem fekete pápaszememet és mint az örült, egy rohantam az „Eclair“ hajóra, amely szerencsére éppen akkor készülődött Havreba. Es egy órával azután még mindig bujkálva utnak indultam Amerika felé, ahol hat hónapot töltöttem és nem mertem hazajönni.

Es mindez egy pillanatnyi hiuság miatt történt. Most már megérthetik, mért nem megyek önökkel a Tattersaliba.

Abban a pillanatban lépett a terembe *Barabás Béla*, a bíráló-bizottság egyik ellenzéki tagja s azt hirdette:

— *Münnich Aurélnak köszönjétek! Ó ártalmát, mint bizottsági elnök, mert hárman szavaztak a megsemmisítés mellett, hárman ellene. Münnich a megsemmisítés mellett döntött.*

Egy bösz ordítás volt a felelet:
— *Áh, a Tisza-maradék, a Tisza-reszti dolgozik! Le kell őket tiporni! Le velük!*

Egy hang hallatszott:
— *Tegnap este egy páholyban ültek Münnich Aurél és Sámuel Lázár. S az az elnök esküvel fogadta a pártatlanságot!*

(Sámuel Lázár volt Gabányi Miklós ellenjelöltje Diószadon.)

Most már az egész szélsőbal ott forrt, kavargott a terem közepén. Lesietett lassankint oda a többség is. Kapacitáció indult. És Tallián Béla nem tehetett egyebet, felfüggesztette az ülést.

Az igazsághoz képest konstatálni kell, hogy akármilyen nagy volt a kavardás: nem igen volt félelmes vagy tragikus jellege. *Barabás Béla* például ebben a viharban egész nyugodtan ült a jegyzői székbe s a legnagyobb flegmával jegyzett az indítványkönyvbe olyan indítványt, hogy a szavazás közben visszalépett jelöltek ne támadhassák meg a megválasztott képviselők mandátumát. (Mert Sámuel Lázár szavazás közben visszalépett Diószadon.) A függetlenségi párt higgadtabb elemei is mosolyogva mondogatták, hogy a Makkainál is Makkaibb Gabányival csak egy figurát vesztett a párt. A néppárti *Mészely Pál* pedig olyan nagyra taksálta a kavardást, hogy a völgynek szegzte a fotográfáló gépét és lekapta az egész jelenetet. Hát nem volt éppen izgalmas vihar s több volt a csoportban a mosolygó arc, mint az indulatos.

Csak egy pár szélbéli fiatal óriás csinálta a vihart. *Kubik Béla* egyszerűen úgy dolgozott, hogy akárik idegen őt nézte volna a tömeg mozgató lelkének. Kialtott, gesztikulált, fenyegetett, nagy lépésekkel mérte a völgyet: — rengett lépteivel az a parlament földje. A többi fiatal óriás pedig szederjésre váló arccal dühösködött, ágált mellette. *Lengyel Zoltán* olyan kék volt, mint a kőköny.

Összekavarodtak a pártok. A szabadelvűpárt kiválóbb tagjai elvgyűltek a haragos viharfúvók között és próbálták egy kis rendet csinálni. Gróf *Apponyi Albert*, aki visszatért a vihar hírére, odaült a szélbéli mezőre és lelkükre beszélt a haragosoknak. Máshelyütt *Tallián Béla* alelnök játszott a békeangyal szerepét. Ott sürgött még mindenki, akinek van egy kis népszerűsége ellenzéki körökben is. És hovatovább nyugodtabban vitakozó csomók mutatkoztak a völgy keretében. Csak egy ponton látszott némi izgalom. *Ballagi Béla* vitakozott ottan néhány ellenzéki képviselővel, mikor arra vetődött az engesztelhetetlen *Kubik*, akinek a cirógatása is ütésnek válik be. Meglehet, hogy csak annyit mondott Ballaginak: „eh, hadd el!” — de ez a gesztussal kísért mondása úgy tünt fel, mintha mellbe lökte volna Ballagit. Ez egy pillanatra megdöbbentette a Házát. De optikai csalódás volt csak.

Javában folyt a kapacitáció a völgyben, mikor valaki elkialtott magát:

— Itt van a híres! Itt van Münnich Aurél! Nosza lett nagy ribillió. Száz hang ordította egyszerre:

— *Abcug! Bánffy-huszár! Tisza-reszeli! Mondjon le!*

Ez az utóbbi jelszó nagyon tetszett. A szélsőbal felkapta, általánosította.

— *Mondjon le az egész bíráló-bizottság! Addig nem tárgyalunk!*

Münnich Aurél állta a vihart s ott mesélte környezetének, hogy ő előbb *pótvizsgálatot* indítványozott Gabányi dolgában, de azt az indítványt egyhangulag mellőzték. Ha aztán megszözltek a szavazatok a verifikálást illetőleg, ő jó lélekkel csak a megsemmisítésre szavazhatott. Ezt persze csak a nyugodt környezetnek mondhatta, mert a háborgó elemek még a közelébe se mentek. Csak nyilazták indulatos megjegyzéseikkel, elárastották haragos kiáltásaikkal.

Ez így tartott körülbelül huszpercig. Akkor *Tallián Béla* fölment az elnöki székbe és megvárta a csengőt.

A szélsőbal ifju óriásai felkiáltottak:

— *No rád, vén robotos! Nem tárgyalunk!*

De már akkor a higgadtabbak maguk csütitették őket:

— Az elnököt meghallgathatjuk!

— Hát jól van, de csak az elnököt, — mondták *Petur bánék*.

De azért Tallián se jutott mindjárt szóhoz. Egy darabig állva rázta a csengőt, aztán erőlesen szólott le a völgybe.

— A hangulat nem alkalmas, hogy ma folytathassuk a vitát...

— *Holnap sem! Nem tárgyalunk!*

Igy az ifju garabonciások. De már volt hajlandóság, hogy az elnököt meghallgassák. És Tallián Béla állandó zsvajban jelentette, hogy a vita folytatása máskorra marad, de egy kötelesség még vár ma a Házra...

— Semmiféle kötelesség! — hangzott.

— Egy kötelesség vár a Házra. Meg kell állapítania a holnapi ülés napirendjét.

S ezután az elnök javasolta, hogy a belügyi vitát hétfőn folytassák, holnap pedig kisebb javaslatokon kívül kérvényeket tárgyaljanak. Ezt folytonos zajban elhatározta a képviselőház s az elnök bezárhatta az ülést. De a képviselők még sokáig maradtak a teremben, a történeteket tárgyalván. De már sokkal higgadtabban. A miniszterelnök, gróf *Apponyi Albert* s a szabadelvűpárt kiválóbb tagjai nyugodtan beszélgettek az ellenzék tagjaival, akik ekkor már maguk is megvallották, hogy viharra igazi ok nem volt. A diószadi verdikt lehet vita és kritika tárgya — de olyan viharra, aminőt könnyen hevülő ifju óriások rögtönöztek, komoly ok nincsen, nem is volt.

Régi praktikusok távozóban azt mondták:

— *Iam alios vidimus ventos!*

Fiatalszélbiali távozóban is fenyegetőztek:

— *Még beszélünk a dologról!*

De azért két óra tájban mindenki meg volt róla győződve, hogy hirtelen támadt vihar éppen olyan gyorsan el is mulik. Majd csak kiderül megint, hamarosan...

A képviselőház ülése március 7-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Plósz Sándor, Cseh Ervin.

Elnök bemutatja *Hentaller Lajos*, *Békésvármegye* gyomai választókerületében időközi választás megválasztott országgyűlési képviselő megbízólevelét. (Elnök éljenzés baltelől.)

(Mentelmi bejelentés.)

Horváth Gyula bejelenti, hogy jelen volt az 1902. március 5-én megjelölt szolnoki képviselőválasztáson és a párt megbízásából a választás lefolyását akarta a párt részéről nyert megbízás alapján, ellenőrizni.

A választási eljárás tartama alatt úgy is mint országgyűlési képviselő, — amely címen azonban a választási elnök az igazolvány kiadását megtagadta — (Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Gyalázat! Ez az új rendszer!)

Rakovszky István: Ez a Széll-rendszer! (Igaz! Ugy van!)

Horváth Gyula: ... de úgy is, mint újságíró, a mely címen igazolványt nyertem, a választási helyiségben jelen kívántam lenni.

A választási helyiségben semmit el nem követett, egy szót nem szólt, ami az elnöknek beavatkozására okot adhatott volna. Ennek dacára azonban a választási elnök mégis felszólította szólót a helyiség elhagyására és amidőn hivatkozott arra, hogy a választás ellenőrzése céljából a helyiségben szándékozik maradni, felszólította eltávolításra, amidőn pedig szóló nem távozott, egy csendőrt hívott fel arra, hogy a teremből eltávolítsa. (Nagy zaj és felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Hallatlan! Gyalázat! Gyönyörű állapot!)

Megtörtént ez alkalommal az, hogy az az egyszerű csendőrt jobban tudta és jobban ismerte a törvényt, mint a választási elnök, mert egyszerűen megtagadta, hogy egy országgyűlési képviselőt a terem-ből ok nélkül eltávolítsa. (Mozgás a baloldalon.) Ennek dacára a választási elnök, egy csendőrtiszt rendelkezése alapján a választási helyiségből szuronyos csendőrökkel kísértette ki. (Zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Gyönyörű állapot! Ez az új rendszer!)

Hol a választási elnök nem képes a pártok főlé emelkedni, ott tiszta választásokról beszélni nagyon kár. Számítalan eset tette szükségessé, hogy a választási eljárást ott valaki ellenőrizze. Ez nyitva is állott a szabadelvűpárti képviselőknél, akik az ellenőrzés jogát gyakorolhatták. (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Nessi Pál: Ez az osztó igazság!

Horváth Gyula: A szabadelvűpárti képviselők a választási helyiséggel kapcsolatos szobában, nyitott

ajtók mellett tartózkodtak, de az ellenzéki képviselőket a választási elnök még a folyosóról is kiiltotta. (Zaj.)

Nessi Pál: Gyönyörű állapot!

Rakovszky István: Így megy ez mindentűnt.

Horváth Gyula: A lefolyt szolnoki választási küzdelem — ha ugyan küzdelemnek lehet nevezni azt, hol csak egyoldalú elnyomásról lehet beszélni — határozottan azt az impressziót tette a jelenvoltagek, hogy a hírhedt Bánffy-féle választási korszak nem járt le. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Endrey Gyula: Jászberény is abban a megyében van ott tanulta.

Horváth Gyula: Beigazolta ez a választási küzdelem, hogy a kormányrendszer Bánffy óta semmit sem változott csak az a különbség, hogy az egyenes, szökimondó, sokszor nyers Bánffy helyett ma a sima, erélytelen miniszterelnök ur kezében van a kormányrendszer (Mozgás a jobboldalon); csak az a különbség, hogy hangzatos frázisokat hallunk számtalanszor a purifikációról, de az életben kiűn egészen ellenkötő tapasztalhatunk. En elismerem, hogy a miniszterelnök urban a jó szándék csakugyan nem hiányzik (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon), de kiűn a periferákon a Zrumecky Bélaék és a Gruber Józsefek azt mondják, amit az most is megtörtént, hogy ütülnék a miniszterelnök urra. (Mozgás jobboldal.)

Rakovszky István: Azt mondták? (Felkiáltások a bal- és szélsőbaloldalon: Tessék tudomásul venni.)

Horváth Gyula: Ezt a jog, törvény és igazság arculcsapásának tekintik és kéri a t. Házát, hogy ezen bejelentést tudomásul véve, intézkedni méltóztassék, hogy ez az eset a mentelmi-bizottsághoz utasítsassék. (Elnök helyeslést és felkiáltásokat a bal- és szélsőbaloldalon: Gyalázat! Botrány!)

Széll Kálmán miniszterelnök: T. Ház! Nekem semmi kifogásom az ellen, hogy a t. képviselő ur panasza, mert igen fontos, nagyon kényes és nagyon nagy ügyet érint, megvizsgáltsák, a mentelmi bizottsághoz utasítsassék és a bizottság a Háznak a kérdésben jelentést tegyen. Akkor fogjuk majd látni, mi a tényállás? En nem akarok most a t. képviselő ur által felhozottakra többet mondani, mint azt, hogy mihelyt arról tudomást szerettem, sürgőnyileg és telefonúzenet folytán, tegnap a választás folyamán amit a képviselő ur panaszol, hogy a választási elnök a választási helyiségből a képviselő urat kitiltotta, vagy kivetettette, azonnal sürgőnyöztem a választási elnöknek, amár, mint méltóztatnak tudni, a választási elnök nem a belügyminiszter-jurisdikciója... (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Horváth Gyula: Azért mondta, hogy ütülni a miniszterelnök urra!

Barta Odön! Látnánk már tömlőben egy ilyen elnököt! (Zaj.)

Rakovszky István: Egyet se csuknak be!

Széll Kálmán miniszterelnök: ... hanem a törvényben előírt teendők és kötelességek miatti felelősség terhe alatt áll! (Nagy zaj a baloldalon.)

Molnár Jenő: Tessék példát statuálni!

Endrey Gyula: A jászberényi elnökkel se történt semmi!

Rakovszky István: Rendjelet kap!

Széll Kálmán miniszterelnök: Példát statuálni belügyminiszternek másképp nem lehet, mint a törvény útján. Az sem áll, amit közbeszólag kívánnak a jászberényi elnökkel. Amit a törvény megenged, a feyelmi eljárást, azt megindítottam. (Egy hang a szélsőbaloldalon! Hát a büntető eljárás? Méltóztatnak tudni, hogy a büntető eljárás micsoda fejtételekhez van kötve, abba én nem avatkozhatom, de semmi akadályt sem gördítenem volna elébe.)

A mi ezen esetet illeti, én azonnal sürgőnyöztem, dacára, hogy az én jurisdikcióm és hatóságom alá az elnök nincsen rendelve, hanem a törvénynek sulya alá esik, hogy szigorúan a törvényhez tartsa magát és semmit ne kövessen el, ami a pártatlansággal ellenezné. O azt felelte, hogy ismeri kötelességét, a törvényt és a szert fog eljárni, a jogosultaknak megadja a választási helyiségben való tartózkodás jogát, másnak nem. Vizsgálni kell tehát, hogy a képviselő urnak joga volt-e a teremben lenni. Ha nem volt, akkor, akármennyire áll is valaki a képviselői immunitás alatt, oda bemenni törvény ellenére megsemmisít lehet. (Helyeslés jobboldal.) Ami a passzpartukat illeti, mikor panaszt jött a választás alatt — egy telefon-üzenet és egy sürgőny-jelentés folytán — elrendeltem azonnal, hogy passzpartuk egyformán adassanak úgy a képviselő urnaknak mint a nyilvánosság organumainak, a sajtó képviselőinek. Megtartott-e ez, hogyan és miként tartott meg, arról meg fogunk győződni és legyem meggyőződve a t. képviselő ur, hogy ha azt fogom látni, hogy az elnök a maga törvényes kötelességét nem teljesítette, vagy azon tulment, a törvény sulyát a magam hatáskörében alkalmazni fogom. De ne méltóztassék, mert ez elfoglaltság, oly szavakkal élni, hogy ott egyoldalú választás volt, hogy ott nem tudom micsoda terrorizmus és beteloyás történt. A másik oldalról szintén jönnek panaszkok, hogy oly mérvet öltött az agitáció és a terrorizmus, hogy ott az agitációk oly fégyvereivel és eszközeivel éltek, hogy a törvénynek, az állami és társadalmi rendnek határain tulmentek. Mind-ezt a tényállásnak pártalan megvizsgáltsa fogja kideríteni, de addig igen nehéz ilyen kérdésben állást foglalni. (Helyeslés jobboldal.)

Elnök: Horváth Gyula képviselő ur egy mentelmi esetet jelentett be. Erre nézve szabatosan meghatározta a követendő eljárást a házszabályok 188. §-a mely így szól: „Ha a mentelmi jogba ütköző cselekmény a Háznak valamely tagja által nyílt ülésben bejelentik, vagy ha a Ház elnöke ily cselekményről bármi uton értesül, az úgy a Ház tudomására hozatván, az minden vita nélkül a mentelmi bizottsághoz utasítandó, mely esetben a Ház a mentelmi bizottság jelentéstételére záros határidő tűzhet ki.”

E szerint Horváth Gyula bejelentése a men-

elmi bizottsághoz utasítatik. Most az a kérdés, kíván-e a Ház a jelentésekre záros határidőt kitűzni? (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Igen!) En azt hiszem, hogy a Ház meg fog felelni annak az óhajának, hogy a jelentésekre záros határidőt tüsszess ki, de minthogy nagyon nehéz ezen határidőt rögtön kitűzni, a nélkül, hogy az eset természetese névze tájékoztassa lennénk, talán méltóztassanak abba belyugodni, hogy az elnökség a Ház holnapj élesének elején tegyen javaslatot arra névze, hogy milyen legyen az a záros határidő. (Általános helyeslés.)

(A költségvetés.)

Kovács Pál nem fogadja el a költségvetést, mert még mindig nem szüntek meg azok a visszárlések, amelyek a közigazgatási és közéleti működésünkre oly zavarólag hatnak.

A miniszterelnök beszéde.

Székely Kálmán miniszterelnök: T. Ház! Egészen természetes, hogy a belügyi tárca költségvetésének tárgyalásánál a felszólaló képviselő urak nem ragaszkodnak a költségvetés egyes tételeinek s csupán csak a költségvetés részleteihez tartozó kérdéseknek megbeszéléséhez, hanem kitérnek még az adminisztrációs állapotrak — nem tagadom — igen sok részben tapasztalt hiányok megbeszélésére is, sőt felülük lejegyzéseik körébe a közigazgatási reform kérdését is, kikapva — ebből amint kiki ezt vagy azt közelállónak tartja a maga fellegásához, vagy jobban érdeklődik iránta — egyik vagy másik részletét a kérdésnek.

En a magam részéről azt, hogy az adminisztrációs reform kérdésébe belebocsátkozzam és hosszabb fejtetés tárgyává tegyem, feleslegesnek tartom. Feleslegesnek tartom azért, mert erről a kérdésről az első törvényről, amely érintette, sőt talán többet is tett: megkezdte az adminisztráció reformját, kötelességemben lenvén tartottam, hogy minden feltűnés, minden pretenzió nélkül, vita közben egészen egyszerűen előadjam azokat az irányelveket, amelyeket az adminisztrációs reform alapjának tekintek. December 12-én előmondtam a t. képviselőháznak melyek azon alapszámok, amelyekből kiindulok a reform egész terénemre, az összes kérdéseket át. Megmondtam nézetemet az adminisztrációs államosításnak kérdéséről megmondtam, hogyan fogom fel azt, hogyan fogom fel az önkormányzatot, miként akarom a kettő közti a határvonalat megvonni.

(A közigazgatás államosítása.)

Az elvek iránt tehát tisztában van a képviselőház, tisztában van az ország. Igenis, az adminisztrációt államosítani akarom azon határig, amíg az állami akarat akadálytalan érvényesülése az ország állami, közigazgatási és nemzeti érdekeinek szempontjából feltétlenül szükséges. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) De nem akarok tovább menni, mint ami erre az érvényesítésre szükséges. Annnyit, amennyit ennek biztosítására tenni kell, megteszek, többet nem, mert a több felesleges is, káros is. Árt a dolog lényegének. En az önkormányzatot ugyanis meg akarom tartani, nemcsak azért, mert a szabadság-szerető emberek közé tartozom, nemcsak azért, mert az alkotmányosságunk és szabadságunk eszméjéről az önkormányzatot, mint annak elváhatatlan testvéréről elválasztani nem lehet semmi érten, hanem azért is, mert az ország közszellemének apólasára feltétlenül szükségesnek tartom. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.) mert szükségesnek tartom azt lokális, az önkormányzatnak, hogy ugy mondom, banálisabb köteleiként kívüli messzebb menő szempontokból is. Mert nem elég az önkormányzatot csak abból a szempontból leigazni, hogy község, város, törvényhatóság a maga ügykörében, a maga lokális ügyei körébe tartozó dolgokat önmaga intézhet el legjobban. Ezen az ugyszólván alantas és banális fellegóság tul ezt a magasabb szempontot is szem előtt tartom és azért akarom az önkormányzatot a maga lényegében, szellemében fenntartani. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Gondolom, ennek a tételnek, a kiindulási pontnak helyességét nem kontrovertálja senki. A kérdés itt is, mint minden kérdésnél és minden ügynél az, hogy hogyan alkalmazhatunk az elvek? Az elvek alkalmazásának irányára névze előmondtam nézetemet. Most már in concreto hogyan jutnak ezek megtestesítésére. kifejezésre azokban a törvényjavaslatokban és azokban a — hogy ugy mondom — reformtervekben, amelyek a t. képviselőház elé fogtak terjesztetni: azt majd akkor, a törvényjavaslatok előterjesztésénél fogom kitérni, mert azok fogják megmutatni. Addig is függesszük fel ítéletünket ott is, itt is, mig ezeket az adminisztrációs hatásköröket az adminisztrációs szervezet — mert ebből állnak — megállapított javaslatok, mint a reform egyes tetei, az országgyűlés és a közvélemény elé nem kerülnek. (Élénk helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Meglepetéseket nem tervezek. Kijelentem, hogy amint a megfelelő stádiumba jönek az előterjesztések, amelyek munka alatt vannak, intézkedni fogok, hogy azok közükben törghassanak. (Helyeslés.) En azokat elpálástolni, eltitkolni nem fogom (Tetszés jöbbről és a középen.) mert ezek az életnek igen fontos kérdései, itt egy igen messze kibátó nagy reformról van szó, annak idején nem fogok hát vonakodni, hogy a reformtervek a közvélemény életé, tisztító, megvilágító levegőé átöbocsátassanak. (Élénk tetszés jöbbről és a középen.)

Egyet azonban kijelentek és ez az, hogy nem költöm magamat abhoz, — magának a reformnak érdekében — hogy a kérdéseknek egész komplexumát egyszerre hozzam elő. En azt gondolom hogy ha egy egységes alapszám alapján és összhangzatos öntudatos, céltudatos rendszer alapján tisztában van valaki a reformnak minden részletével, akkor ne várja be

azt az időt, mig minden részlet kidolgoztatik és az utolsó részről és véso is bevégi munkáját, hanem hozza ide részenként is, a szükséghez képest. En akkor a Háznak megajazoltam a képet, hogy talán 13-14 javaslatról van szó. En azt gondolom, hogy aki a reform-munkának mellobbi megkezdését és természetesen mellobbi keresztülvitelét akarja, meg kell hogy várja annak fokozatos keresztülvitelét, mert ez a cél jobb, mint a másik eljárás mód. (Helyeslés jöbbről.) Es azért nem habozom kijelenteni, hogy az adminisztrációs kérdéseknek az a része, amelyre először rá kell tenni a javító kezét, az ahol az adminisztrációs gépezetnek ma is a végsűcsai vannak, a községi és a járási adminisztráció. En a községet nem akarom kivételteleni a maga községi természetéből és lényegéből, a községi éleiből és önkormányzatból, hanem a hatáskörök szétválasztását, a községi organumok adminisztrációs adatainak szigorú körvonalozását akarom, mert azokat tisztára önkormányzatiaknak meghagytni nem lehet, mert sehol ezen a világon az állam mindenütt külön organumot nem tehet, hanem a községet veszi igénybe bizonyos állami funkcióknak teljesítésére. Tehát ezen hatáskörök szétválasztása okos kijelölése és definiálása szükséges arra, hogy az első lépés megörténhessék.

Azután ott van a járási adminisztráció. Mert nem a centrumokban van ám a baj, hanem odakünn, ugy a körjegyzők, mint a járási főljegyzőkről adminisztrációban, hol az a tulterhelt tisztviselő, az a bizonyított adminisztráció van. Azon már az is segíteni fog, amit megkezdtem, az egyszerűsítés; de szervezettel, hatáskörrel is segíteni kell rajta, talán — azt már most kijelentem — a járáskö szaporításával, mert a tulságos nagy adminisztrációs körök nem érnek semmit. (Helyeslés jöbbről és a középen.) Első sorban ezen kell javítani és ezt kell reformálni. Es első lépést ez fogja képezni a mi adminisztrációs reformmunkáinknak.

(Panaszok.)

Ezek után, t. Ház, amiket én most itt általában kijelenttem, átérthetek azokra a megjegyzésekre, amelyek itt konkrét tetteket ugy a költségvetés, mint az adminisztráció egyes részleteire és kérdéseire névze. (Halljuk! Halljuk!) Nem fogok mindenbe belebocsátkozni, csak egy-egy dolgot fogok megemlíteni.

Azt hallottam valakitől, hogy a közigazgatási tanfolyamok — és erről szölok először, mert ez a legrokonabb azzal a témával, amelyet éppen most hagytam abba — ninesenek jól szervezve, hogy a községi organumokat képző illetve képezni akaró e tanfolyamokban ninesenek rendszeres tanári állások, hogy azokat előbb szervezni kellene. Ugyanaz a képviselő adminisztrációs gépezetünk egy másik részére névze arról panaszkodik, hogy nagyon drágán organizálunk. Ezt a két dolgot egyeztetni nem lehet. Hát hiba az, ha én a közigazgatási tanfolyamoknak kitűzött célját elérem azzal, hogy oda nem szervezek rendszeres tanári testületet, hanem a közigazgatásnak és a tudománynak tapasztalt férfiból alkotott tanári testületet teszek oda? (Helyeslés jöbbről.) Hiszen azok aránylag csekély fizetésjavítás vagy pótlék mellett ellátják azon tendókat és így 150-160 ezer koronával elérem azt, amit rendszeres tanári fizetés mellett talán félmillióval sem tudnék elérni. Pedig ezek az erők épp oly alkalmasak annak a tanfolyamnak az ellátására, mintha rendszeresített tanárokat neveznénk ki oda. (Igaz! Ugy van! jöbbről.)

Azt mondja ugyanaz a képviselő ur, hogy mi képzünk itt szülésznek. de nem helyezzük őket el. Erről még panaszt nem hallottam. Az iránt igen sok panasz jölyt be hoztam, és fájdalom, ugy is van, hogy igen sok községben az országnak még nines diplomás szülész. de hogy szülész ne kapjon alkalmazást, azt még nem hallottam. Hiszen csak jelentkezők nalam (Derültség.) Nemcsak hogy fölösleg nines, hanem oly mértékű a hiány, hogy én a szülésznek kiképzésének egy másik módjához fordultam és ez az, hogy gyakorlatilag képezük ki őket leginkább a tisztaság szempontjából az ország igen kümböböz vidékein felállított tanfolyamokban (Helyeslés.) és így sokkal jobban ellátják ezen fontos ágazatát a közegészségügynek, mint ha nem volnának gyakorlatilag is kiképezve.

Panaszokat hallottam a közigazgatási pótdó ellen és hogy a községek tulságos sok állami tendó végeznek.

Bartha Ödön: Ez így van!

Székely Kálmán miniszterelnök: En nem állítom, hogy nem így van és éppen annak a reformnak, melyet előbb említettem, egyik feladata lesz, ebben az irányban rendet csinálni. Azt is állítom, ami már itt a Házban is bejelentett, hogy az adóreform alkalmazásával fogunk a kérdés ezen részével foglalkozni, mig a községeknek egy bizonyos részt, talán a fogyasztási adó bizonyos kategóriáit át fogjuk engedni. Már most karöltve azzal, hogy az adókezelés egyszerűsítésével és reformjával a közszolgáltatnak egységesítését célozzuk, gondolom, ez a három dolog, az a tálas reform, bizonyos jövedelmeknek odaütálása és a közszolgáltatások egységesítése a hiányon gyökéren segíteni alkalmas lesz.

Hanem egészen ugy még sem lehet felfogni a dolgot, amit hallottam a t. tuloldal egyik szónokától, talán Helebronth úrtól. O lehozta hogy egy község, amelynek 1900 holdja van és fizet 44.000 korona adót, meg van terelve 80-90 százalékos pótdóval. Hát ez igen magas adótétel, de az alapadó 19.000 holdnál 44.000 korona, nem sok, miután a pótdó nemcsak erre vetetik ki, hanem van ezen földadón kívül mindenféle egyenes adó is. Ugy nem lehet felfogni a dolgot, mint a képviselő ur mondta, hogy misedo nagy baj, hogy évodát kell állítani annak a községnek, baj, hogy hirlapokat, szaklapokat kell tartani, talán 300 koronát fizet rá, hogy állategészség-

ügyi kiadásai s egyéb ilyen humanitárius költségei vannak, például egy tagja annak a községnek a telyoldyában van és ez után fizetni kell.

Hát kérem, ezek az adminisztrációknak, a kulturális és a gazdasági életnek olyan köllékei, szükségletei, amelyekről felmenteni semmiféle reformmal, semmiféle állapotrak a községeket és a társadalmat nem lehet. (Ugy van! a jobboldalon.) De viszont ilyen humanitárius, ilyen gazdasági és ilyen kulturális dolgokat diffikultálni annyit tenni, mint az államnak, az állami élet fejlődésének olyan szükségleteit megakadályozni akarni, amelyek nélkül hiába prédikálunk az egységes nagy nemzeti magyar államról, mert ezeket ki kell egészíteni, ezeket meg kell csinálni és ezeket a kereteket be kell tölteni. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Azt mondják több oldalról és Bedőházy képviselő ur különösen tetszelget magának ebben, — éppen ő, akinek én általában nem tetszését érdemeltem ki magamnak, — hogy a régi klikkek uralkodnak ma is és a régi klikkeknek uralmától nem tudja a miniszterelnök felszabadítani az országot. Hát én ennek a két témának bővebb fejtegetésébe nem megyek. . . . (Zaj a szélső baloldalon.)

Neszi Pál: Pedig kar!

Székely Kálmán miniszterelnök: . . . hanem Bedőházy képviselő ur nézzen körül a legközelebbi szomszédságában és nézzen körül abban a városban, amelynek egyik t. képviselője. Hát én csak azt állítom, hogy igenis ott benyulunk és igyekszünk más állapotokat teremteni. Nem nézünk sem kormányparti, sem községi, sem pedig szélsőbaloldali klikkire, mert olyanokis vannak — nem nézünk semmire, hanem igyekszünk ott rendet csinálni. Es ha én abban a modorban vittem volna a választásokat, mint ahogy a t. képviselő ur rám fogja, ha tudnánk erőszakoskodtam volna, akkor, legyen meggyőződve a t. képviselő ur — én örülök, hogy ő itt van — akkor Maros-Vásárhelynek nem volna két szélsőbaloldali képviselője, az bizonyos. (Élénk tetszés a jobboldalon. Zaj a szélső baloldalon.) En azt a t. képviselő urnak be tudom bizonyítani. Élénk helyeslés a jobboldalon. Zaj a szélső baloldalon.)

Pechler Győző: Tegnapelőtt Szolnokon volt rá példa! (Zaj.)

Székely Kálmán miniszterelnök: A képviselő ur nines jól informálva, ha ezt állítja; hanem egyes állítások után megy, amelyek nem olyan szarany igazságok ám, ha az ember megnézi és megbírálja azokat.

Azt mondja Bizony képviselő ur, hogy ebben az országban tulajdonképpen ninesen önkormányzati adminisztráció, mert hiszen minden felebbezhető a miniszterhez, minden az ő jóváhagyása alá tartozik és szertelen sok a felebbezés. Hát kérem, ezt distinguendum. En olyan adminisztrációt nem ismerek a világon, amely felebbezést meg nem engedne s ez nem is volna jó. Éppen a jogállamnak és a polgárok védelmének érdekében a felebbezéstől a polgárokat elzárni nem lehet. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Hogy pedig én a szertelen felebbezéseknek és a vég nélküli fölösleges vizsgálatoknak nem vagyok barátja, hát azt méltóztatnak meglátni abból a tényükből, amelyet én hoztam. De a t. képviselő urak, amikor beszélnek, ugy beszélnek, mintha itt semmi sem történt volna. Mintha semmi sem alkotta volna meg, még azt sem veszik figyelembe, a minnek megalkotásához önmaguk hozzájárultak és amit üdvözöltek. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) Hát én abban a törvényben a felebbezést és felülvizsgálatot korlátoztam a miniszteruira és ennek az egyszerűsítési törvénynek, — amely fokozatosan lép életbe, mert azt nem lehet egyszerre életbe léptetni, olyan vastkos materiáját az adminisztráció egyszerűsítésének és a szertelen vizsgálatok megszüntetésének éleli az fel — mondom, ennek első fokozata éppen az volt, hogy január elsejétől fogva a jogorvoslatra vonatkozó részt életbe léptettem minden utasítással és mindazokkal a rendelkezéssel ellátva, amelyek szükségesek az életbe léptetéshez. Hát, engedelmet kérek, a tényeket nem lehet eltagadni és ilyen tényekkel szemben az önk álláspontját, amely azokkal homlokegyenest ellenkezik, megvédelmezni akarni, az nem megy. (Helyeslés jöbbről.)

(Az adminisztráció bajai.)

Azt mondja a t. képviselő ur — talán ugyanaz, — hogy a centralizációban van a baj és nekem veli a szememre, hogy centralizálni akarok. Hát aki olvasta december hó 12-ikén mondott beszédemet, amelyre felszólalásom elején hivatkoztam, az meg fogja találni, hogy én nemcsak centralizálni nem akarok (Igaz! Ugy van! a jobboldalon), sőt decentralizálni akarok igen sokat, amit én is helytelenül decentralizálnak találók. (Helyeslés jöbbről.) De hogy decentralizálhassunk, éppen azért kell a vármegyei reformot keresztülvinni, a hatáskörét megállapítani. Mert én nekem a vármegyére, a vármegyei adminisztrációra szükségem van és azért akarom az ügyek egy részét decentralizálni innen elvinni és ott intéztetni el. (Helyeslés jöbbről.)

Azt mondja a t. képviselő ur, hogy időnkint razzidit tart a miniszterelnök egyes vármegyében, akkor vizsgálatot vizsgálat után rendel el, és a képviselő urnak ez nem tetszik. (Halljuk! Halljuk!)

Hát igen furósan vagynak mi ezzel a dologgal, t. Ház. Ha én a kötelességemet nem teljesítem, vagy nem teljesíteném és azon panaszkok, vagy nem is panaszkok, hanem az adminisztrációt menetlebb merített tapasztalás és észlelés alapján megelégedném azzal, hogy egy-egy leiratot megszüntessék és hagyják a dolgokat, amit vannak, akkor azt halamám, — amint hallottam is igen sokszor — hogy nem történik semmi, hagyják a dolgokat, pedig meg kellene azokat vizsgálni, és hogyha jelentést tétetnek maguknak a miniszterek mindig az illetők részéről, akik ellen panasz van, hogyan legyen alapos és egészen igazságos az eljárás, ha azon jelentések alapján intézik el a

dolgot és azokból itélnék. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Ha pedig nem úgy cselekszem, hanem ha a helyszínen vizsgálatom meg a magam embelet, még pedig kipróbált emberei által és onnét tetteket magamnak jelentést ami annyit tesz, mintha ha magam mennék le, (Igaz! Ugy van! a jobboldalon) hát akkor a képviselő urnak ez nem tetszik és akkor azt mondja, hogy ez razzia. (Tetszés és helyeslés a jobboldalon.)

Mar én csak megmaradok a magam módjára mellett (Élénk helyeslés és tetszés a jobboldalon), akár tetszik. Bizony képviselő urnak és más képviselő urnak, akár nem. En nem razzist tartok. hanem igenis, ahol azt látom, hogy az adminisztráció menetelő vagy egyes panaszokból kutyólag indokolt szemelvény meggyőződni arról, hogyan áll ott minden. Ott igenis tartok vizsgálatot és levonom a vizsgálatnak eredményeit. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

De sajtóságos dolog ám ebben az országban, t. Ház. — de azért nem szabad elveszíteni a nyugalmat és hidegvérrel, amint én sem akarom elveszíteni és nem is veszteltem el eddig — hogy ha az ember a dolgokba belenyúl, — pedig kény e néha erősen belenyúlni és egyes bajokkal szemben a legmesszebbmenő általános intézkedéseket tenni és rendelni el, ami egynek nem tetszik és fáj — akkor azt mondják, hogy nem kell olyan erővel lenni, hogy a miniszter másutt legyen a helyes; ha pedig nem cselekszi ezt, akkor azt mondják, hogy legyen erővel. (Derültség a jobboldalon.) És ha megmutatja, hogy erővel tud lenni, azt mondják, hogy ez már a kegyetlenségig megy. (Derültség jobboldalon.) Mert, t. Ház. itt az erélyt mindenki másnál szereti alkalmazva látni de nem a maga körében; ott, ahol elengedőség közéül érdek, vagy más egyéb praecognitio idea. vagy vélemény az objektívítás teréről, vagy levegőjéből kibozza őt ott nem szereti az erélyt ott azt szerető, hogy ne történjék a dolgokba belenyúlás mert azt azután elnevezi razzianak, vagy más egyének. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Hát én majd csak megmaradok, t. Ház. mint mondtam, a magam módjára mellett (Élénk helyeslés a jobboldalon.) és akár mondják hogy tu erővel vagyok akár panaszoknál az erély ellen (Mozgás és felkiáltások a bal- és szélsőoldalon: De hogy! De hogy!)... hiszen most beszélnek róla... (Ellenmondások a baloldalon), akár pedig azt mondják, hogy nem vagyok erővel hát én vagyok a hogy vagyok, úgy fogok járni, a hogy ma járok el, mert azt hiszem, akkor járok az igazi uton, mivel a közeputon haladok. (Élénk helyeslés és tetszés a jobboldalon.)

Molnar Jenő: 52 Kaffka! kérünk!

Szell Kálmán miniszterelnök: Wilczek Frigyes t. képviselő ur az anyakönyvi kiadásokat sokalja. Hát igaz, hogy az anyakönyvi kiadások az utóbbi időkben nagyobodtak. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) De az nem áll, amit Wilczek képviselő ur mond, hogy t. i. azon kiadások nagy része a közigazgatási és a gyámhatósági kiadások között van. Nincsenek. Az anyakönyvi kiadások az a tétel foglalja magában, amely a költségvetésbe fel van véve, abból a többi címek alatt és így a várm. gyék. tétele alatt, egyetlen fillér sem foglalatik; azok kitesznek 868.037 koronát. Hanem hát a t. képviselő urnak az intézmény maga nem tetszik. (Ugy van! Ugy van! jobboldalon.) No hát arról én nem tehetek, az folyamán az a törvényeknek, amelyek ezen intézményt megállapították és amelyeknek tolvományaképpen a költségvetésben ezen tételt emartartjuk és tennéjük tartani ezután is. (Helyeslés a jobboldalon.)

Az sem áll, amit hallottam, hogy az anyakönyvi felügyelőik telességek és hogy azok nem ellenőrzhetnek. Először is az anyakönyvi felügyelőik feltevése szükségessé, azért, mert ezen igen fontos ügy, amely a családi, a vagyoni jogoknak szerződésbe mélyen belenyúlni, nagy bonvadalmaknak lenne kitéve. ha kellőképpen evidenciában nem tartanák és nem ellenőrzhetnék az anyakönyvvezetőket eljárás. De maug ezek az anyakönyvi felügyelőik szükségessé. Itt van előttem egy kimutatás, amely szerint megvizsgáltattak a múlt évben az egri, mármaroszigeti, a nagyváradi, a szabadkai és az alsó-kubini anyakönyvi felügyelőségek. (Helyeslés a jobboldalon.)

Azt mondja azonkívül ugyanez a képviselő ur, hogy nem helyes, hogy a fegyelmi eljárás akképpen van ma gyakorlatban illetve törvényesen akképpen áll fenn, hogy legelőbb instanciában a miniszter itél; a közigazgatási bíróságokra kellene — szarinte — a fegyelmi eljárás keresztülvitelét bízni.

T. képviselőház! A fegyelmi ügy egyike azon kérdéseknek, amelyek a nagy reform aktrészét fogják képezni. Hogyan lesz majd abban a törvényben a fegyelmi ügy, a fegyelmi eljárás és a fegyelmi bírásoknak a végső fórumában megállapítva, az ma lejtgetni talán időelőtti volna. Nem hiszem azonban, hogy a fegyelmi ügyeket úgy sommasan, a maguk általánosságában a közigazgatási bíróságra lehetne bízni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Hiszen a két fórumnak és a két intéstituciónak természet és a hatáskörök szétválasztásának szükség — gondolom — ez ellen szól; nem volna meggyeztethető a közigazgatási bíróság természetével, feladataival, eljárásával, hogy ezek az ügyek egyszerre oda rolegátassanak. Lehet, hogy a fegyelmi eljárás bizonyos vonatkozásokban, bizonyos esetekben és bizonyos konkrét eseteket illetőleg oda lesz utasítva. Ez lehet, nem is tartom valószínűtlenné. De a maga egészében azt oda utasítani nem lehet.

Várom itéletével a t. képviselő ur, amíg az a reform elkészül. Mert, hogy a fegyelmi ügyet is győkeresen és alaposan reformálni kell, ez bizonyos. (Élénk helyeslés a jobboldalon és a középén.)

(A gyülekezési jog.)

Visontai képviselő ur tegnapi beszédében már más tereponon mozog és elhagyja az adminisztráció

egy részleteinek és ügyes-bajos dolgainak felsorolását, hanem bizalmatlanságot azon az alapon illet engem, hogy én az egyesületi jog, a gyülekezési jog kérdéseiben — nézete szerint — nem vagyok elég liberális.

Hát t. Ház. a gyülekezési és egyesületi jognak, mint a közbizalom és az alkotmányosság egyik alkotórészeinek és garanciájának a fontosságát és jelentőségét én a magam részéről elismerem, annak én barátja vagyok. Nincsen is alkotmányos élet, nem is lehet egészséges közélet a nélkül, mert hiszen a szellemi szabad mozgásnak a következtése, hogy egyesületi és gyülekezési jognak kell lennie, még pedig lehetőleg szabadon, természetesen azon korlátok között, amelyeket magas állami és társadalmi érdekek előírhatnak. (Helyeslés a jobboldalon.)

Madarász József: Korlátlanul!

Szell Kálmán miniszterelnök: De korlátlanul kezelné ezt a kérdést, úgy, amint azt a t. képviselő ur szeretné, engedelmet kérek nem lehet. Hiszen szükségessé eszköz a kés, de minden gyermeknek a kezében, vagy mindenkinek a kezében veszedelmes eszközé válhatik. (Ugy van! Élénk tetszés és helyeslés a jobboldalon.) Ilyen a szabad gyülekezés és a szabad egyesülés eszméje is. Szabályozni kell azt azonban korlát nélkül lehetetlen hagyni, mert különben a szabadságból szabadság lesz és olyan feltartogató társadalmi- és államiellenes tanok fókuszává tesztük — a gyülekezési és egyesületi jognak korlátlan gyakorlása mellett — a mi társadalmunknak, a mi nemzet-testünknek egyes réteget, hogy ez azután az egész társada omra, az egész államra a legnagyobb veszélyeket vonhatja maga után. (Ugy van! Élénk helyeslés a jobboldalon.) Aki felelős azért, hogy a társadalmi és állami rend megővessék és biztosítsák hogy annak alapjai és feltételei meg ne rendüljenek, az olyan definiált mint amilyenekkel a t. képviselő ur él, nem ébél. (Ugy van! Élénk helyeslés a jobboldalon.) Mert mit tesz az egyenlőség? Azt teszi, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő. Hogy a törvény előtt mindenki egyenlő jogvédelemben részesül és hogy ebben az országban mindenki bold lehet minden. Ez az egyenlőség. De, hogy azért minden egyenlő legyen és mindenki egyenlő legyen egymással és mindenkinél a dolga, akár ítűkzik törvénybe, akár nem, egy-orma elbónásban részesüljön, ezt az egyenlőségnek sem etikai, sem állami, sem semmiféle definíciója nem tūri. (Igaz! Ugy van! Élénk helyeslés a jobboldalon.)

A t. képviselő ur maga megdicsér engem azért, hogy liberálisan kezeltem a dolgot, mert mondja először kevesebb a kifogás; másodsor: a legelsőbb fórumon a belügyminiszteriumban, nézete szerint, jól gyakorolták a dolgot. Ezzel az elismeréssel én egyelőre megelégszem. Mi egyebet követelhet magának egy vezető miniszter, mint azt, hogy jogosult panasz az országban kevesebb legyen, hogy politikai ellenfelei is elismerjék hogy ami intézkedést tesz, azt a törvény érte mében teszi. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

A t. képviselő ur azonban, akinek elismerését köszönnöm, azt mondja, hogy az alkalmazásban mégis talán hibákat, mert hát itt, vagy amott nem teljesítenek mindent úgy, amint azt a miniszter akarja. A dolog egy kissé komplikált. Beszéljünk először a gyülekezési jogról. A gyülekezési jogot, vagyis a gyülekezési szabadságot illetőleg a 4-iki törvény, az ugynevezett Zsemere-féle rendelet le állította azt az elvet, hogy minden népgyűlést előbb be kell jelenteni. Ha az törvényeszerű, úgy tudomásul vétetik, ha nem törvényeszerű, akkor megakadályozható. Magából ebből láthatja a t. képviselő ur, de tudja minden miniszterium is hogy az 1848-iki miniszterium és törvényhozás sem hagyta ezt ellenőrzés nélkül, mert nem is lehet így hagyni. Az a különbség e között és azon rendelet között, amelyet hivatalból elődöm, Percezl Dezső kibocsátott, hogy ő a bejelentésen és tudomásvételén túlmenve, az engedélyezés éivét vitte be a rendeletébe.

Neszi Pál: Hiszen ez a sérelmes!

Szell Kálmán miniszterelnök: Hiszen ezt fejtegetem! (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon.) Az engedélyezés eszméje akkor keletkezett amikor — mint tudni méltóztatnak — az agrárszocializmus Magyarországon olyan merveket kezdett üteni, hogy igen komoly bajok elő kellett tartanunk. (Ugy van! Ugy van! jobboldalon.) En ezt a rendeletet azóta vissza nem vontam ez áll. De kell, hogy igazat adjon nekem a t. képviselő ur, — mert ő maga is lehozott egy esetet, amely mutatja, — hogy én úgy alkalmazom és alkalmazatom a rendeletet hogy az oien komoly kifogás nem tehető. Nem tiltottam én be egyetlenegy olyan gyűlést sem, ahol nem látam, — és azt hiszem csak igen kevés volt az ilyen gyűlések száma, — hogy valóban állam- vagy társadalmi-feltartogató célokról van szó. És ahol az illető végreható orgánom a gyűlést ezen intenció ellenére betiltotta, ott az meg is büntődött ezért. Maga a t. képviselő ur ovtassa fel a dunavecsei főszojgabíróhoz intézett levelet és elismerte, hogy a liberális a 48-as szellemből folyó eljárásnak felelt meg. Ez az én szellemem. Amde, ha egyes esetekben valamely tisztviselő ott künn nem úgy alkalmazza rendeleteimet, azért engem vonnak felelősségre az urak s azt mondják, hogy így meg úgy, nem halgatnak reám a peritériákon. Hát kérdem, hol van az a miniszter a világon, aki főleg a midőn választott tisztviselőkről van szó, az ország anyyi ezer tisztviselőjének minden dolgáért felelős lehetessen? (Ugy van! Ugy van! jobboldalon.) Mert csak azokat az eseteket hozták ám fel, amelyekben baj van, míg azokat az eseteket, amelyek ezrevel és sokkal nagyobb számmal vannak, amelyekben a tisztviselők lelkiismeretesen becsületesen teljesítik és bajtják végre a rendeleteket, nem hozzák fel. Miért?

Neszi Pál: Minek hozzák fel?

Szell Kálmán miniszterelnök: Hiszen éppen azért mondom ezt, hogy akkor ne varrjanak a t. képviselő

viselő urak himet abból, amit felhoznak, mert az az esetek elűnően osoklyi száma. (Ugy van! Ugy van! jobboldalon.) és azon elűnően osoklyi számú esetből semmit sem lehet következtetni.

(Állítólagos visszajelések.)

Egészen ilyen volt az az eset is, amelyet a t. képviselő ur arra a bizonyos Csákány urra vonatkozólag felhozott. Az a Csákány ur — itt vannak az akták előttem de nem akarom a részleteket előadni — egy rovtól előlélti ember; Tatan köbfő volt, aztán Kis-Hartvára ment és ott programbeszédet; akart tartani és nem tudom miéle dolgokat akart csinálni. Ezenkívül bejelentette az ő vörös papírosra nyomott plakátjain, — Csáky János aláírásával, — hogy ő előadásokat fog tartani arról, meg arról. Ekkor konstatálták róla, hogy ő nem Csáky János, hanem Csákány és rovtól előlélti ember, tehát egy kicsit vigyáztak reá. Ezenből állt az egész. (Ugy van! Ugy van! jobboldalon.) Már bocsánatot kérek, úgy elegendem a gyepelőt, (Igaz! Ugy van! jobboldalon.) minden regula, minden ellenőrzés nélkül és hagyni ebben az országban ilyen rovtól előlélti köbfőt urakat (Deri tesz.) programbeszédet tartani (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon) és a szélsőoldalon.) és megengedni azt, hogy utazó úgynökök meggyőző-meggyőre járjanak és isten tudja, miéle tanokat hirdessenek, (Ugy van! Ugy van! jobboldalon.) Mozgás a bal- és szélsőoldalon.) az még sem lehet. Mert ha akkor azután olyan baj áll elő, mint amint ezelőtt pár esztendővel (Hosszantartó mozgás és zaj a középén s a bal- és szélsőoldalon.) a Bodrogrközben. Szabolcsban, Zemplén vármegyében és a magyar Állódnék némely részeiben előállt, akkor azután seregestül jönnek a képviselők (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.) pártkülönbség nélkül jönnek a varmegyék és rendkívüli eszközöket és isten tudja mit nem kérnek. (Ugy van! Ugy van! a jobboldalon.)

Az aki felelős azért, ha csiráiban, esetleg az ellenőrzés hiánya és más muasztások folytán, nem folytatik ez az ilyen dolog; az aki a felelőséget érzi, az egyes konkrét esetekben nem megy odáig, mint a t. képviselő ur, habár az elvi álláspont ellen, amint kitéjtettem, semmi kiogást a szabadság és az egyenlőség szempontjából emelni nem lehet. (Helyeslés a jobboldalon.)

Ami ezt a konkrét esetet illeti, az megítélés alatt van a belügyminiszteriumnál és elintézték annak rendje és módja szerint, de egy izolált és egyes esetet képezi. Azt mondja a t. képviselő ur, hogy a gyűlékezés jogban mocosa az, hogy most is engedélybe van kötve, jóváhagyáshoz van kötve az egyesületi jog és az alapszabályok jóváhagyását itt-ott megtagadják. Meg van, azt mondja a képviselő ur, az államhatalomnak azután utólag a megtörtölt intézkedési joga. Hát én az államhatalom igazi szempontjából és a köérdek szempontjából való okos gyakorlását így, amint a képviselő ur felállítja, a magam részéről helyesnek nem tartom. Nem éeg az, hogy bele nyugszunk abba, hogy ha ba történt, meglehet késsőbb torolni hanem igyekeznünk kell, hogy baj ne történjék. Az egyesületi jogot is egészen korlát nélkül és egészen ellenőrzés nélkül hagyni nem lehet. Az egyesületi jognál is preventive meg kell vizsgálni bizonyos esetekben hogy, nincsenek-e olyan célok-hoz kötve azok az egyesületi tendenciák, amelyek egyenesen közveszélyesek, vagy az illetők megcsalást, kizsákmányolást és anyagi vagy szellemi károknak az előidézését előzózzák. (Helyeslés a jobboldalon.) Mikor megbukik egy kinasztítás egylet vagy egy előleg-egylet, egész szentácziószámra megy Budapestben is és kis lapok és nagy lapok nem győzik regisztrálni azokat a károkat, amelyeket csinált és akkor azt mondják, hol volt a kormány, miért nem ellenőrizte?

T. képviselő ur, nem lehet ezt sem oly szabad-jára hagyni, mint a képviselő ur akarja, sokszor igenis az alapszabályok revizióját fel kell tartani oly célból, hogy ezeket a szempontokat meg lehessen itélni és a nagy károkat meg lehessen előzni és meg lehessen menteni azokat a szegény tudatlan embereket, akiket az ilyen egyesületek becsapnak. (Helyeslés a jobboldalon.) De a t. képviselő ur talán igazat fog nekem adni és igazságot fog szolgáltatni nekem, hogy én, mikor ezeket a szempontokat az ő tuított következtetési ellen fordítom, az én elvi álláspontomat nem tagadom meg. Az elvi álláspontom pedig az, hogy az ellenőrzés és korlátozás a gyülekezési jogban éppen úgy, mint az egyesületi jogban csak annyiban történjen, amennyiben immúncs nagy és komolyan bebizonyított állami vagy társadalmi érdek veszélyeztetéséről van szó, csak annyiban és másban nem. És azért, mert azt nem akarom sem az eljáró közegreknak lényeges determinációjára bízni, amennyiben elismerem, hogy ott történnek hibák, mert hiszen alkalmazni kell egyes konkrét esetekben, sokszor olyan helyen ahol ott az igazításoknak bajt, amint volt a kistartai eset, ahol kérdem, ha a képviselő ur kíváncsi reá, azt is tudnám bizonyítani, hogy anarkhisztikus mozgalmak voltak, még pedig nagyverniek, ha oiyankor a deszobairól egy kisse erősebben jár el, megtörténhetik de ez is szabadjára eresztene nem lehet. Alkudjunk meg. A képviselő ur szabadjára akarja elküldeni az egyesületi és gyülekezési jogot és a szövetekezési jogot korlát nélkül, ámbár, mondom, hogy minden korlát nélkül, mert kellő korlátokat ő is állít föl, csak hogy igen messz e tojja ki azokat. En meg azt mondom hogy bizonyos korlátok és bizonyos ellenőrzés szükséges, de e miatt nem akarok önkényen én törvény által akarom szabályozni én azon rendeletet és a többi rendeleteket is törvény által és az egyesületi és gyülekezési jogot a törvénynek hatálya és a törvénynek védelme alá akarom helyezni. (Helyeslés a jobboldalon.) ha az urak azt mondják, hogy miért nincsen eddig itt noházt azért, mert nem könnyű ám ez a dolog. Ez a dolog nagyon nehéz, hogy itt az a törvény, akkor is ennek a határnyomnak megvonása, hogy a közsa-

badásg érdeke és hogy az egyén a maga közszead-
sági jogában és egyenlőségében veszélyeztetve
és korlátozva ne legyen; hogy a szabadság állás-
pontját fel ne adjuk és ezeket a nagy érdekeket mégis
megóvjuk, ezt nagy gondnal kell megfontolni, mert
egy kis eltérés a helyes útról, nagy bajt és veszélyt
rejt magában. (Ugy van! Ugy van! jobboldal.)

Küirogásolja a t. képviselő ur, hogy a gyűlésre
vonatközlőleg is van rendelet. De mondtam, oly szab-
adon kezelik ezt a rendeletet, hogy higgye meg a
képviseelő ur, igazán nem lehetne azt méltányosabb
feljeggyel kezelni; de egészen szabadjára hagyani azt,
hogy mindenki gyűlésszen és Isten tudja miéle,
esetleg nemzetellenes célokra, esetleg rossz célokra,
esetleg erkölcstelen célokra, azt még sem lehet meg-
engedni. (Helyeslés.) Itt is azon fordul meg a kérdés,
hogy helyesen kezelik-e a dolgot. En gondnal és min-
den érdeknél figyelemmel tartásával járok el és jár-
tam el eddig is és ha it-ott tapasztalok bajokat, utána
fogok nézni, hogy azok többé elő ne járjanak.

Azt mondja a képviselő ur, hogy a csendőri jog
törvénytelenség és jogosulatlanul jár el az előnyo-
másoknál és azt mondja, a bántalmazásoknak egész
seregével tudna szolgálni; azt mondja: a Kuria első-
nöke minduntalan feljegyztéseket tesz az igazság-
ügyminiszterhez, mert a büntető igazságszolgáltatás
gyakorlásában akadályozva van, hogy kénytelen fel-
mentő ítéleteket hozni, mert kiderült sok esetben,
hogy a beismerő vallomást a csendőrség kizsákkal
csikarta ki.

Visontal Soma: A törvényhatóságok is kérvé-
nyezték!

Széll Kálmán miniszterelnök: En utána jár-
tam és az igazságügyminiszteriumtól megkérdez-
tem, hogy mikor és miéle feljeggyztés történt a
Kuria elsőnöke részéről. Hát ilyen feljeggyztés ott
visszamenőleg tíz-tizenkét évre nem tud. Tehát
nem történtek. En csak a faktumot konstátálom.
Történhetek egyes felszólalások itt-ott bizonyosan és
nekem is tudomásomra jutottak, de higgye meg a
képviseelő ur, azok mind gyér esetek és az eljárás
szabályzat, melyet a képviselő ur is ismer, és amelyek-
ről egyszer — nagyon örülök rajta — szives elismeré-
ssel volt, bírálata tárgyává tenni, ez megitt minden
ilyen inhumánus, törvénytelen és csak a kizsákolás is
hasznos eljárást. És ha az illetők ez ellen vétkez-
nek, azok feleletre is vonatnak. Előttöm felszólal-
egy kimitatás arról, hogy 1901-ben a csendőrség
ellen hivatalos hatalommal való visszaélés iránt
330 panasz volt. Ebből a panasz alaptalansága iránt
az első vizsgálatnál mindjárt elesett 177. Fegyelmi-
megbüntetett 108 esetben a csendőri, haditörvény-
székileg 14 esetben, függőben van tartva 34 eset.
Ebből láthatja a képviselő ur, hogy az eseteknek
nem olyan nagy száma lehet az, ahol általában ilyen
természetű panaszok fordulnak elő. Mert összesen is
330 panaszból a aposnak mintegy 60 találtatott, de
ebből is nem ám kizsákolás miatt, mert eltűnő csekély
szám a bántalmazási eset, hanem egyéb vétségi eset-
tek vannak benne.

Azt mondja a képviselő ur, hogy hol van a
közigazgatási bíráskodási eljárásra vonatkozó rende-
let? Miért nem adottot ki. A képviselő ur tudja, hogy
az egyszerűsítési törvényben van arról intézkedés és
abban kaptam újabb lehatárolást, illetve utasítást.
Az egyszerűsítési törvény első része, a jogorvoslat,
ennek az esztendőnek első felében életbe lép. Ugyan-
ez en második felében pedig a legnagyobb része
fog életbelépni. Remélem, akkor életbe lép az
első része, amely most már munka alatt van; nemcsak
olyan tanulmányunka alatt, hanem már az előadói
tervezet is készen van az igazságügyminiszterrel to-
latott hosszas tárgyalások alapján, és remélem, a t.
képviseelő ur meg lesz vele elégedve, mert minden
tekintetben megfelel azoknak az igényeknek, melyeket
a jogvédelem és az okos feljeggyztés szempontjából tá-
masztani lehet.

Barta Ödön: Meg volt ígérve, hogy előzetesen
a nyilvánosság elé hozzák, hogy hozzá lehessen
szólani!

Széll Kálmán miniszterelnök: Ez ellen sincs
 kifogásom. (Helyeslés a jobboldalon.)

Barta Ödön: Csak emlékeztetni akartam rá a
miniszterelnök urat.

Széll Kálmán miniszterelnök: Sőt megteszem,
hogy hozzájárulok azoknak és adminisztratív szak-
embereknek esetleg vizsgálata alá bocsátom. (Élénk
helyeslés a jobboldalon.)

Barta Ödön: Szükséges is.

Széll Kálmán miniszterelnök: Ami a kihágási
bíráskodást illeti, legyen meggyőződve a t. képviselő
ur, hogy egész adminisztrációban nincsen ellen-
szenvesebb és odiosabb ügy, mint ez, és elismerem,
hogy gondolkodni kell a lelett, hogy lehetőleg más
alakra helyezük ezt a bíráskodást. (Általános hely-
yeslés.) Azért ez a törvénybe, amelyet a nyáron
benyújtottam, fel is vettem azt, hogy a kihágási bí-
ráskodás ideiglenesen tartatik fenn és én azok leszek,
hogy ez az ideiglenesség csakugyan ideiglenesség
legyen és mihelyt lehetséges lesz a végleges rende-
zés, a mai állapotot megszüntessük és egészen más
alakra fektessük az új bíráskodást. (Általános, élénk
helyeslés a jobboldalon.)

Hogy engem mily szellem vezet ebben a kér-
désben, azt hiszem, az a rendelet is bizonyítja,
amelyet a múlt hetekben bocsátottam ki a közigazga-
tási hatóságokhoz és amelyre éppen a t. képviselő
urak által írt felvelettel panaszok is indítottak. Ne gon-
dolják a t. képviselő urak, hogy elfogultság van
bennem. Azt nem fogják nálam tapasztalni sohasem,
bár rám fogják. Azt megtehettek hogy rám fogják,
de nincs bennem. Ha olyasmit hallok, amire nézve
valamit tenni kell, akkor én azt megteszem és akara-
tomnak és rendelkezésemnek tudok is érvényt szerezni.
(Élénk éljeggyztés a jobboldalon.)

A rendeletet kibocsátottam az összes törvény-
hatóságokhoz, abban elmondtam, hogy, amár jurisz-
dikóciójukba beleszólni nem akarak, mert azt a tör-

vény biztosítja nekik, de figyelmeztetem őket, hogy
a felhívizsgálatnál és a jelentésekből tapasztaltam
hogy nem járnak el azzal a kímélettel s azzal a szük-
séges óvatossággal, méréséklettel, amelyvel el kell
járni magának az általuk javasolt igazságszolgáltatás-
nak érdekében. A mellékfelmeggyztéseket, az enyhítő
körülményeket, nem mérlegelik kellőképpen, nem nézik
eléggő a vétkesség természetét, az illető vádolt
személyt, hogy gyermekek-e, nők-e; szóval az enyhe,
igazságos és teljesen objektív eljárásra utasítottam
őket. (Általános, élénk helyeslés.)

Nessi Pál: Nagyon itt volt már az ideje!
Széll Kálmán miniszterelnök: Azt mondja Mol-
nár János t. képviselő ur. (Halljuk! Halljuk!) hogy
nincs javulás. A miniszterumban magában van az
elisméri és ez is már valami javulás. (Halljuk! Hall-
juk!) a jobb- és baloldalon.) Ez is oly testimonium,
amit magam részéről feltehetek és amely mellett
szól és amely aztán az általános vádakat némileg
megerősíteti, amelyek mindig hallok. Azt mondja
tehát a képviselő ur, nincs javulás a periferiakon
nem történik semmi sem a periferiakon. En használat-
ban legelőször a periferiák kifejezést, most elemem
fordítják és jelszóvá vált az önök ajkán.

Visontal Soma: Ez igaz!

Széll Kálmán miniszterelnök: Igaz, ha valaki
abból a szempontból veszi fel, hogy történhet ám,
mert meghiszem nem tagadom, annyi ezer és ezer
tisztviselő közül egyik-másik azt a rendeletet más-
képp foghatja fel és megtörténhet, hogy az én inten-
cióim ellen is járnak el. Hát hol van az az intelli-
bilis, vagy mindenudó és mindenható ember aki
egy, mondjuk 18 millió lakosból álló országban annyi
ezer tisztviselőnek minden ténykedése telett örök-
jék? Azt állítom, hogy példát statuáló bünhődés nél-
kül nem maradt semmi, ami tudomásomra jutott.
Tessék megnézni a belügyminiszterum akáit azt
a sok elmarasztaló, feljeggyztő, büntető határo-
zatot, amely ott keletkezett, akkor nem fogják mon-
dani, hogy példát nem statuáltam. Állíthatom,
hogy ebben az országban egy megtisztult köz-
életi atmoszféra van. (Igaz! Ugy van! jobboldal.)
Ellentmondás a baloldalon.) Ebben az országban
mindenki tudja, hogy igazságot kap. Önök maguk is
beismerik, mert azt mondják, hogy én igazságot szol-
galtatok; pedig az utját én nem zárom el senkinek,
mindenki tudja, hogy senkit az ő nézete, vagy párt-
alása miatt nem büntöznek. (Ellentmondások a nép-
pártton.) Es akik ez ellen cselekszenek, azok mégis
örzik azt hogy én, aki sima vagyok ott, ahol simá-
nak kell lenni, tudok érélyes is lenni, ahol érélyesnek
kell lenni. Hát hozakodjanak elő azokkal az esetek-
kel, hozzák fel azon emberek neveit, akik ezen in-
tenció ellen cselekszenek és én előre megígérem,
hogy ha igazságos van, igazságot szolgáltatok, mert
ez tettem mindig komolyan elfogulatlanul és érélye-
sen. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

De nem szabad ám mindig mindent igaznak
venni, amit a képviselő uraknak mondanak, nem minden
szentírás ám amit a drót úriúhoz, vagy amiről a
levél értesít. Azt mind meg kell vizsgálni. Tudnék pl.
Molnár János képviselő ur által a múlt vita alatt fel-
hozott több esetet. Nem akarak szemrehányást tenni
neki, csak konyatámi akarom, hogy nem á, az amit
a képviselő urak mondanak hanem áll az, amit én
mondok: hogy nem úgy kell megítélni mindent, amint
prima informacione elmondják. A képviselő ur a múlt
beszédében elhozta hogy Holló János galgalmatyi
földmives a koronaadalomban a rendes iuvározás-
ból, mint néppárti ki lett zárva. En azon korona-
adalomból a kultuszminiszter ur t. barátomtól hite
es adatokat adtam és ezekből kitűnt...

Förster Ottó: Minden hiteles!

Széll Kálmán miniszterelnök: A fuvarozás kon-
trollálható. Ha annak amit én itt elmondok, a válto-
lanságot be tudják bizonyítani, én mindekor szivesen
meg fogom magamat adni, de addig ne méltóztatna-
nak kételkedni lelette.

„A fuvarozás biztosítására nyilvános árlejtés
tételt közzé az írásbeli ajánlatok közt Holló János
neve nem szerepel és nem jelent meg azok közt sem,
akik iuvározásra vállalkoztak; az egész község és az
összes iuvarosok néppártiak.” (Élénk derűtség a
jobboldalon.) Hát hogy történehetett itt szerelm? Most
itt egy másik; ilyenllek sokkal szolgálhatok.

Kubik Béla: Hogy örünek neki mintha ez
szentírás lenne! (Derűtség a jobboldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Azt mondja, hogy
a katolikus alapítványi uradalomhoz tartozó földek
hasznabérlete a vág-kiadási lakosoktól trágaryás
elmulasztása címén elvétették, tulajdonképpen pedig
azért, mert néppártira zavartak és a földek bérlete
egy Müller nevű izraelitának adatott ki.

Hat itt a jelentés hogy trágaryás elmulasztása
miatt a bérlet senkiktől el nem vétették. Négy évvel
előzött ugyan egyes lakosok ezen indokokból bepe-
reltetek és bíróság 52.125 forint bírság erejéig el is
llette marasztalva, a megittélt összeg azonban nekik
elengedett. 1898-ik évben a bérlet kiadása árve-
résileg megkísérletették. Az arra teljes számban meg-
jelent hasznabérletük oda nyilatkoztak hogy nekik a
bérlet nem kell s ezért a földek magánuton a leg több
bért ígért Müller Jónásnak adattak ki. A királyiaknak,
akik utóbb a feltételeket elfogadták, továbbra is par-
cellabérletők maradtak.

Ha ezeket a dolgokat az ember megvizsgálja,
— én nem veszem rossz néven a képviselő urtól,
mert hiszen ő maga nem járhat utána, hanem infor-
máció után bona fidesselel mondja. — úgy azokat a
lehozott panaszokat ne tekintjük olyan csalhatatlan
dolgoknak. (Helyeslés a jobboldalon.) amely miatt
előtérnek mindent amból következnek az, amit kon-
kluzionak mondanak, hogy ime, itt a régi rendszer
van fenntartva, itt semmi változás nem történt, itt minden
ugyan van, mint volt — ahogy a t. képviselő urak
igen sokszor felhánytorgatják. (Zaj baloldalon.)

Azt mondja Molnár János képviselő ur, hogy
neki van egy külön esete. Azt mondja, hogy Nyitra-

ban Czocher szolgabíró aki bizonyos bírságolási hely-
telen e ársákok miatt lett itt bevádolva és e miatt hoz-
zám interpellációt is intéztek, időközileg mégis meg
lett jutalmazva.

Hogy ha az ember egy dologba egy kis nuanceot
beletesz, ez a nuance néha éppen olyan, mint egy
csepp iekete, vagy egy csepp piros szín egy másik
szinben. A vegytésnél egészen különböző szint ad.
Hát így van itt is. En annak a Czocher főszolgabíró-
nak egyes esetekben való elírását helyteleníttem, ki
is akartam jelezni egy interpellációra adandó vála-
szomban azonban az illető képviselő ur akkor maga
kérte az elhalasztást nem votam tehát akkor abban a
helyzetben, hogy a választ megadhasam, majd meg
fogom adni. Azok konkrét esetek, amelyek a maguk
értékük szerint bírándók el és lehet, hogy némé-
lyekben jók, némelyekben rosszul járt el az illető.
De hát az irjál róla nekem még mindig több oldalról,
nemcsak a főispán és azt bizonyíthatja mindenki,
hogy nem azért lett kitűntetve, hanem mert ez a
szolgabíró a legrangidósebb Nyitra-vármegye összes
szolgabírái között (Nagy zaj a néppártton) és mert
ellenem semmiéle. sem közérköcsi, sem közszolgálati
panasz soha sem fordult elő és most mellőzve lelt,
mert egy másodaljeggyztő választatot meg aki utána
következett, hát ezért, mint legrangidósebb, kapta a
megyéékben szokásos főszolgabíró címet. (Helyeslés a
jobboldalon. Zaj és mozgás a néppártton.)

Hát ha az ember a dolgokat közelebről meg-
nézi, akkor nem olyan szinben tűnik az jel, mint
ahogy a képviselő ur azt íeláltja, hogy jutalmat kap-
ott az illető, nem tudom, miéle eljárásért.

Hát nézze, Molnár képviselő ur, ön multkor
beszédre végen kiigrogásolta, hogy én egyszer egy csik-
megyei, ugynevezett atrocitás dolgában előterjesztett
interpellációját egy anekdotával itőttem el, amely két
olasz emberről szólt; azt mondja a képviselő ur,
hogy nem lehet anekdotával elütni a dolgot, ahogy
itten állítja a miniszterelnök, hogy nem minden infor-
máció heives ám, amely adatok és amint most is
bővebben kitejtetem, a dolgok alapos megvizsgá-
lása sokszor más rezulatiókra hozza az embert.
En most nem megyek Olaszországba, nem is
az anekdoták körébe, hanem csak egy erü ténye-
ket mondok el, amelyekről az illető képviselő
— nem fogom megnevezni — maga is tanusa-
got tehet. Ebben a dologban semmi olyan ninc-
sen, ami nem volna egés en bátra és objektive el-
mondható és ami akár Molnár képviselő urat, akár
azt a másik képviselő urat bármilyen közlelri érn-
tetné, sőt azt mutatja, hogy emberek vagyunk: homo
sum, nihil humani a me alienum puto.

A képviselő ur egyszer egy közigazgatási orga-
numnak súlyos visszaéléseit hozta fel beszédében. En
utána ártam és valóban úgy mutatkozott a dolog a
felterjesztett adatok alapján, hogy én, dacára annak,
hogy igen sokszor megvádoltattam, hogy nem járok
el szigorúan az illető organumokkal szemben, a
végén, fegyelmi bírság javaslata iránt, marasztaló-
lak itőttem csak ember lelett, pedig, mon-
dom, sokszor korbólast kaptam a képviselő urak
részéről, hogy hónapokon át buzom az ügyet.
Történt a múlt hetekben, hogy egy ugyanazon
pártuoz tartozó képviselő jön hozzánk és azt mondja,
hogy egy balladán igazságtalanság történt az a világ
legderekabb embere, és helytelen információ, helyte-
len bizonyítékok a tényálás helytelen felállításá iránt
történt marasztalás, engedtem meg reasszumiálni
a pert, hogy újból lehessen vizsgálatot teljesíteni az
igazság kiderítésére.

En helyt adtam ennek az eljárásnak, mert az
igazságot akarom kideríteni. De ebből nem követke-
zik hogy nem minden ugy van, amint az ember az
első információ alapján mondja hanem sokszor ugyan-
azon dologról egészen elotogulatlan és pártatlan —
mert csak pártatlan az a képviselő ur partuoz tar-
tozó képviselő a másik képviselő urral szemben —
objektív vélekedés alapján sokszor másképp derül ki
az igazság.

Ezeket a dolgokat én teljes ekvanimással,
igazságossággal ogom lelt. Higgyék meg, ahol bele
kell nyulni, teljesen belenyulok és érvényt tudok
szerezni a kormányhatalomnak, az alkotmánynak és
az én akaratomnak ott, ahol kell. (Élénk tejtés a job-
boldalon.)

Csakuogy én nem dörgök, nem pattogok, nem
lármázok ott, ahol nem kell, hanem megteszem a
dolgomat ugy, ahogy elfogulatlanul, óvatosan, töké-
letes lelki egyensúlyban a közigazgatást vezetni kell.
Ajánlom a köütsévetést elfogadására. (Élénk tejtés
és helyeslés a jobboldalon.)

Szüllő Géza személyes kérdésben kijelenti, hogy
ő volt az a néppárti képviselő, aki az elittélt tiszt-
viselő érdekében a revíziót sürgette, mert meg volt
győződve, hogy az illető ártatlan. De ezt ne vonat-
kóztassa a miniszterelnök a többi esetre is. Mert kü-
lönösen Nyitra megyében botránnyok a viszonyok s
a becsületes tót népet a pánszávizmus karjaiba
kergetik.

A ház a tételt elfogadja.
Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.
Az elmöki széklet Tallán Béla foglalja el.

(Szünet után.)

Bizony Ákos a vármegyék dotációját kevesli.
Hosszasan szól a borsodi állapotokról. Borsodmegyét
alaptalanul burcolták meg a közvélemény előtt, a
megye tisztikarának jó részét indokolatlanul helyez-
ték fegyelmi alá. O elenzéki ember s politikailag el-
lenéle az egész megyei tisztikarnak, de azt kénytelen
konstatálni, hogy a borsodi eljárás razzia volt. A tét-
teit különben elfogadja.

Fialter Győző a főispánok és a budapesti fő-
polgármester feltevéseinek tételenel kijelenti, hogy e
címen egyetlen krajcárt sem szavaz meg. A főispáni
és főpolgármesteri állás tulajdonképpen csak a kor-
rupció terjesztésére szolgál. Budapest köztörvényható-

ságra valóssággal panama-fészek. Nézzon utána a belügyminiszter, mennyit engedtek el husz év alatt egyes vállalkozóknak, mennyit károsították már meg egyesek kedvéért a főváros kisembereit, a kerületi törzsnőkök parancsára sürgeti a fővárosi törvény retorm-ját s kéri a tétel törleszt.

Széll Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! A t. képviselő az azon kezdte beszédét, hogy ha én azokat az igazságokat és elveket, amelyeket kormányzatom alapjául kijelenttem, szem előtt tartom: a törvényt, jogot és az igazságot, — amint hát abból szálló ígért csináltak, — nem én csináltam belőle — akkor összeegyeztethetem-e ezzel a felfogással vagy eháttározással azt, hogy megtűröm azt a gazdálkodást, mely a fővárosban folyik.

Hát, t. képviselőház, éppen mert a törvény, jog és igazság alapján járok el, nekem respectálnom kell azokat a korlátokat, amiket a benyúlás tekintetében a törvény elem szab. A fővárosnak kormányzati jogai le vannak téve abban a törvényben, amely a főváros rendezéséről szól és amely 1872-ben keletkezett. (Nagy zaj és mozgás a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Gyalázat!) Nem tudok jelezni, nem tudom, miről van szó.

(A vihar.)

Endrey Gyula: Megsemmisítették a díósi mandátumot! (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Szégyen! Gyalázat! Egyhangú választást megsemmisítették!)

Felkiáltások a szélsőbaloldalon:
— Itt ma nem lesz tárgyalás! (Nagy zaj.)
Papp Zoltán: Azt csinálják, amit akarnak! (Mozgás és felkiáltások a jobboldalon: Halljuk! Halljuk!)

Gajári Géza: Nem tartozik ide! (Nagy zaj és nyugtalanság a szélsőbaloldalon.)

Elnök: (ismételten csenget.) Csendet kérek, képviselő urak. (Folytonos zaj.)

Papp Zoltán: Majd lesz ellenzék! (Folytonos nagy zaj és nyugtalanság a szélsőbaloldalon.)

Elnök: (Csenget.) Kérem a képviselő urakat, méltóztassanak csendben lenni, különben kénytelen leszek öket egyenként vérszerint megjegezni.

Papp Zoltán: Majd lesz ellenzék az ilyen tempó mellett! (Folytonos nagy zaj és nyugtalanság.)

Lengyel Zoltán: Majd visszadjuk a kölcsönt! (Nagy zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Csendet kérek! (Nagy zaj.) Papp Zoltán képviselő urat kérem, ne méltóztassék közbeszólni. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Csendet kérek, képviselő urak. (Halljuk! Halljuk! a jobboldalon. Folytonos nagy zaj és nyugtalanság a szélsőbaloldalon.) Csendet kérek jobbról és balról, képviselő urak; így lehetetlen tárgyalni! (Szünni nem akaró nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Visontai képviselő urat és Lengyel képviselő urat kérem, méltóztassanak nyugodtan lenni. (Élénk helyeslés és felkiáltások a jobboldalon: Halljuk! Halljuk! Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Papp Zoltán: Minden ok nélkül! Minden adat nélkül! (Nagy zaj.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Ezt a törvényt respectálom én, amikor olyan intézkedéseket...

(Hosszantartó nagy zaj a szélsőbaloldalon. Élénk felkiáltások a jobboldalon: Halljuk! Halljuk!)

Elnök: (Csenget.) Kénytelen leszek a képviselő urakat, hogyha folytatják a zavargást, rendreusítani. (Helyeslés a jobboldalon. Nagy zaj és nyugtalanság a szélsőbaloldalon.) Csendet kérek a jobb- és baloldalon. (Hosszantartó nagy zaj és nyugtalanság a szélsőbaloldalon.) Papp Zoltán képviselő urat rendreusítom. (Nagy zaj és mozgás a szélsőbaloldalon.) Visontai képviselő urat rendreusítom. (Folytonos nagy zaj.) Endrey képviselő urat kérem, méltóztassék nyugodtan lenni. (Szünni nem akaró nagy zaj és nyugtalanság a szélsőbaloldalon.) Csendet kérek, t. Ház. (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon.) A házszabályok értelmében, miután a tárgyalást folytatni nem lehet, (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) az ülést öt percre felfüggesztem.

(Szünet után.)

Elnök: (Csenget. Nagy zaj. Élénk felkiáltások: Helyre!) Méltóztassék helyüket elfoglalni, t. képviselő urak! (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem tárgyalunk!) Egy pillanatra kérek türelmet. (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem hallgatunk!) A jobb- és baloldalon: Halljuk az elnököt! Hallgassuk meg!)

T. Ház! Az igaztolt kedélyhangulatra és arra való tekintettel, (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon.) hogy a Ház jelenleg a további tárgyalást, azt hiszem, nyugodt kedélyállapotban nem folytathatja... bátor vagyok a t. Házat... (Nagy zaj és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Holnap nem tárgyalunk! Elnök ismételten csenget.) Csendet kérek! Kérem a képviselő urakat, méltóztassanak engem nyugodtan meghallgatni. (Folytonos zaj a szélsőbaloldalon.)

Az előbb mondottakra való tekintettel javasolni fogom a t. Háznak, hogy a napirend további

tárgyalását szakítsuk meg. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Egyet azonban kötelességem még megtenni a házszabályok értelmében és ez a holnapi napirend megállapítása, mert házszabályaink értelmében napirend megállapítása nélkül az ülést elosztani nem lehet. (Nagy zaj és ellentmondások a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Felesleges a napirend! Nem tárgyalunk! Ugy nem tárgyalunk!) Javaslom tehát a t. Háznak, hogy a holnapi délelőtt 10 órákor tartandó ülés napirendjére méltóztassék kiütni a ma letárgyalási törvényjavaslataink harmadszori olvasását. Azonkívül a Horváth Gyula képviselő ur mentelmi ügyére vonatkozó elnöki előterjesztést; harmadik tárgya az egyes bizottságokban megüresedett tagsági helyekre új tagok választása. (Nagy zaj. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Szót kérünk! A napirendhez szólunk!) Negyedik tárgya a csorbaitói megvásárlásának jóváhagyására vonatkozólag a földművelésügyi miniszter törvényjavaslata, azután a törvényhozás által engedélyezett évi hitellel szemben az 1900. évi zárszámadási év pótnegyedében, továbbá az 1901. VI. törvényekben engedélyezett évi hitellel szemben az 1901-iki zárszámadási év első, második és harmadik negyedében előforduló tulkiadások, előirányzat nélküli hitelátruházásokról... (Folytonos nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Bocsánatot kérek, méltóztassanak azután a napirendhez szólni, miután a napirendre vonatkozó indítványomat megvettem... folytatólag a Magyarország és Horvátország között az 1899-ik évre megejtett leszámolásról, azután a miniszterelnök jelentése a dícsőült Erzsébet királyné emlékére felállítandó szobornyi tárgyában. Végül a kérvények második sorozatának tárgyalása. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Kérem a t. képviselő urakat, méltóztassanak helyüket elfoglalni, mert különben nem lehet határozni. (Halljuk! Halljuk a jobboldalon. Zaj. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem is fognak!) Ne méltóztassanak folyvást közbeszólni.

Pichler Győző képviselő ur a napirendhez kíván szólni. (Nagy zaj a Ház minden oldalán. Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem kíván szólni!) Ha a t. Ház elfogadja az általam javasoltakat... (Élénk helyeslés jobbról és felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nem fogadjuk el!) Ki akar szólni. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Senki!) Kérem tehát a t. Ház azon tagjait, kik az általam javasolt napirendet elfogadják, méltóztassanak felállani.

A többség elfogadja a napirendet; az ülést bezárom.
Az ülés délután 1 óra 35 perckor végződik.

BELFÖLD.

Széll Kálmán Szent István-rendje. A hivatalos lap mai száma közli Széll Kálmán kitüntetéséről a következő királyi kéziratot:

Kedves Széll! Teljes odaadással teljesített különösen kiváló és sikeres szolgálatai elismerésül önnek Szent István-rendem nagykeresztjét díjmentesen adományozom.

Kelt Budapesten, 1902. évi március hó 6-án.

Ferenc József, s. k.

Gróf Széchenyi Gyula, s. k.

Széll Kálmán ünneplése. Az országgyűlési szabadelvűpárt ma este nyolcadik órákor báró Podmaniczky Frigyes elnöke alatt értekezletet tartott. A napirend előtt báró Podmaniczky Frigyes elnök szólott.

Mielőtt rátérnénk a mai értekezlet napirendjére, ugymond, egy kedves kötelességnek tesztek eleget. Tiszta szívből üdvözlöm az értekezlet nevében szeretett és tisztelt kormányelnöknöket, akit tegnap a felség a Szent István-rend nagykeresztjével kitüntetett. A legnagyobb kitüntetés ez, amelyet magyar ember a magyar királytól elnyerhet. És amikor a felség ezt a nagy kitüntetés ebben a pillanatban adja a kormányelnöknek, urbi et orbi hirdeti vele, hogy Széll Kálmán miniszterelnök három évi kormányzata alatt kötelességet haza és királya irányában hűségesen teljesítette. Mi pedig, a szabadelvűpárt egy szívével és egy lélekkel kívánjuk, hogy Széll Kálmán, a mi kormányelnöknöket és pártvezérinket az Isten soká éltesse, teljes erőben és elégedettségben. (Általános éljenzés.) Mert azok a fáradságos tevékenységek, amelyek ő reá a közel jövőben várnak, igénybe fogják venni az ő egész hatalmas erejét. Minden magyar ember szívét megörvendeztette különösen az a mód, amelyet a felség kormányelnöknöknöket kitüntetésére választott. Tanúságot szolgáltat vele amellet, hogy a felség nemcsak hozzátartozói, de minden kedves embere irányában is lélekes minden ceremóniát és jó szíve sugallata szerint jár

el. A felség kegyének ilyen módon való megnyilatkozása annak értékét még csak növeli. Engedjék meg, hogy szavaimat a magyar ember előtt oly kedves felkiáltással végezzem: Isten a mi jó királyunkat sokáig éltesse! (Általános éljenzés. Az értekezlet tagjai felállnak.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Ő nagyméltóságának szívből fakadó szavai és az a kedves visszhang, amely azokat követte, engem mélyen meghat és megnyugtat. A fejedelmi kegy oly pazarul, oly fényesen nyilatkozott meg irányomban, hogy az valóban messze tulszárnyalja azt, amit érdemlek. Háromszentéi munkásságom alatt igyekeztem ugyan mindenkor hűségesen teljesíteni kötelességemet hazám és királyom irányában, de bármily lelkes volt is igyekezetem, ezt a kegyet megérdemelni nem bírom. És ha van valami, ami hálám fokozhatja, ha van valami, ami ennek a fejedelmi elismerésnek értékét növelheti, úgy az a ti barátságotoknak és bizalmotoknak megnyilatkozása. Nemesak azért becses ez nekem, mivel benne azok barátsága és bizalma nyilatkozott meg, akiknek politikai támogatására én számított, hanem azért is, mivel a fejedelmi kegy megnyilatkozását is csak azon bizalomnak köszönöm, melylyel ti irányomban viseltetek. Csak ez a bizalom képesített engem kötelességem teljesítésére, a nélkül én sem vagyok. Ezért köszönöm én nektek bizalmotok nyilvánítását. (Leikes éljenzés.)

Báró Podmaniczky Frigyes meleg szavakkal üdvözölte azután Horánszky Nándort, a kereskedelmi tárca új vezetőjét, akit a korona és a parlament bizalma új díszes állására szólított. (Általános éljenzés.)

Horánszky Nándor megköszöni az irányában megnyilvánult bizalmat, melyet előlegnek tekint, amit kiérdemelni csak a jövőben lesz alkama. Teljes igyekezettel rajta is lesz, hogy kiérdemelje. (Éljenzés.)

Az értekezlet áttért ezután a napirend értelmében a megüresült bizottsági helyekre való jelölésekre. Kijelöltetik: az igazságügyi bizottságba: Győrfy Gyula; a vízügyi bizottságba: gróf Teleki Gyula; a közigazgatási bizottságba: Ugron János; a horvát regnikoláris bizottságba: Hieronymi Károly; a kérvényi bizottságba: gróf Apponyi Gyula.

A földművelésügyi tárcánál Kabos Ferencnek az állattenyésztést tárgyzó felszólalására Darányi Ignác földművelésügyi miniszter szolgál felvilágosítással, azután az értekezlet az összes még le nem tárgyalat tárcaikat letárgyalta, majd elfogadja a Csorbaitói megvásárlásáról szóló törvényjavaslatot, amivel az értekezlet véget ért.

Szentiványi Gyula mandátuma. A képviselőház IV. bíráló-bizottsága ma délután Hódossy Imre emléke alatt ülést tartott, melynek napirendjére Szentiványi Gyula formai kifogás alapján a bizottság elé utalt megbízó-levelének megvizsgálása volt kitűzve. Miután azonban még nem telt le az a határidő, amelyen belül a mandátum még érdemleg is megtámadható, a bizottság Kristóffy József előadó indítványára a formai kifogás tárgyalását felfüggesztette.

A tanítók nyugdíja. A képviselőház közoktatásügyi bizottsága délután 6 órákor Berzevichy Albert emléke alatt ülést tartott, melyen a kormányt Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter és Zsilinszky Mihály államtitkár képviselte. A bizottság Szóts Pál re. erássa alapján tudomásul vette az országos tanítói nyugdíj- és gyámtemplor, továbbá az 1894: XXVII. t.-c. alapján létesített nyugdíj- és gyámintézetre vonatkozó miniszteri jelentéseket és elhatározta, hogy azokat a képviselőháznak is tudomásáretra ajánlja. Az erről szóló jelentést Szóts Pál előadó a holnapi ülés napirendje előtt fogja a Ház elé terjeszteni.

Horánszky székfoglalása.

Budapest, március 7.

Horánszky Nándor kereskedelmi miniszter ma foglalta el hivatalát és ebből az alkalmából délelőtt 11 órákor fogadta a minisztérium tisztikarát, élén Nagy Ferenc államtitkár. A tisztelgésre a minisztérium központi tisztviselői és a külsőszolgálatra beosztott több tisztviselő valamennyien megjelentek, élükön Mándy Lajos, Saterényi József, Vértessy Kálmán, Sárkány Endre, Barvics Albin, Reviczky Konrád, Czekelius Aurél, Bíró Tamás, dr. Abonyi Emil, Lakatos Aladár, Ludwigh Gyula, a m. kir. államvasutak elnök-igazgatója és Szalay Péter, a posta- és távirtda elnök-igazgatója, min. tanácsosok, Schnierer Gyula, a szabadelmi tanács és Wetsel Gyula, a szabadelmi hivatal elnöke, Vargha Gyula az orsz. statisztikai hivatal igazgatója, továbbá Ehrenhöfer Aladár, Ballai Lajos, Berczik Gyula, Gonda Béla osztálytanácsosok és Hendei Béla főfelügyelő.

A tisztviselői kar, amely a miniszter elfogadószobájába vezető ajtó előtt foglalt volt állást, a terembe lépő kereskedelmiügyi minisztert élénk éljenzéssel

fogadta, mire Nagy Ferenc államtitkár előlőpvén beszédet intézett a miniszterhez. A többi közt ezt mondta:

Ez a minisztertervezés és annak vezetje letéteményese annak a nagy munkának, amely arra irányul, hogy az ország közgazdasági közlekedésében, iparban és kereskedelemben azt a kiegészítést nyerve, amely szükséges, hogy az ország a maga közgazdasági helyzetéből kiemelkedve, megerősödjék és ennek folytán nemcsak alkotmányjogiilag, hanem, ami talán még biztosabb, gazdaságiilag, materialiter is független legyen. (Élénk éljenzés.) Ebben a minisztertervezésben és annak vezetésében összpontosul különösen az a törekvés, hogy a különböző védelemre utalt gazdasági ágak egy magasabb harmóniában egyesüljenek, abban a harmóniában, amely föltétlenül szükséges, hogy mindegyik érvényesüljön, abban a harmóniában, amely ennek a kormányának és illusztris vezérének programjában a sarkkövet képezi. (Helyeslés.) Ez a minisztertervezés és annak vezetje az, akire hárul az a nagy és nehéz feladat, hogy az ország közgazdasági életét ő felsegítse többi országainak közgazdasági életével oly kapcsolatba hozza és ezt a kapcsolatot úgy rendezze be, amint azt az ország érdekei megkövetelik. Erre a nagy és nehéz feladatra a siker kilátásával csak erős férfú vállalkozhatik, oly férfú, kiben van tudás és tapasztalat megismerni azt, ami szükséges, akiben van erély, hogy kitarással azokat az érdekeket csakugyan megvédje, melyek ennek a minisztertervezésnek gondjaira vannak bízva, kiben van bátorság s embeszállani ama nehézségekkel és akadályokkal, melyek eléje tornyosulnak.

Az ország nagyméltóságokban tanulta megismerni ezt a férfút és bizalommal és várakozással tekint az amaz eszmék és elvek megvalósítása elé, melyeket nagyméltóságok oly gyakran és előben hirdettek. (Élénk tetszés és éljenzés.) Ebben a nagy és nehéz feladatban nagyméltóságokban tisztikarban meg fogja találni legodaadóbb, leghűségesebb, legbuzgóbb támaszát. Ennek a tisztikarnak legfőbb vágya, hogy nagyméltóságokban ismert bölcsességével vezesse abban az irányban, melyet magasatos céljainkhoz elérésére leghelyesebbnek, legcélravezetőbbnek ítéli meg. (Ugy van!)

Horánszky Nándor kereskedelemügyi miniszter az üdvözlésre így felelt:

Igen tisztelt uraim! Az államtitkár az ömélő-ságának inémet elhangzott és — midőn a közgazdaság különböző ágainak harmóniáját is hangsúlyozta — különböző böcs szavai élénkitik bennem a bizalmat és reményt annak a hivatásnak a szolgálatában, amelyet ő császári és apostoli királyi felsége a miniszterelnök ur ajánlatára törvényeinknek megfelelő módon legkegyelmesebben réarmrubázni méltóztatott. (Éljenzés.)

Mint lelkiismeretes ember, nem kis gonddal, de azért szilárd elhatározással vállalkozom kiváló elődöm után ezen mély hálával fogadott misszió betöltésére; nem kis gonddal, mert tudom, mily döntő fontosságúak azok a feladatok, amelyek, különösen a mai viszonyok között, teljesítését kívánják tőlünk azon nagy dolgoknak, amelyeknek vezetése, irányítása és intézése a kereskedelemügyi minisztérium vállára nehezedik. Nemcsak ügykörének nagy terjedelme és egyaránt és minden ágazatában való fontossága, de maga a helyzet is figyelmeztet bennünket erre, mert hiszen — és ezt fölisleges figyelemmel önk előtt — azon nagy társadalmi és állami feladatok, amelyek az egész világot és Magyarországot is foglalkoztatják, főképpen a gazdasági érdekek körül forognak; ezeknek az irányítása és intézése pedig a minisztérium természeténél és ügykörénél fogva ezen minisztériumnak a vállára nehezedik. És én, mélyen t. uraim, azt tartom, hogy ha ebben sikert akarunk elérni, szorgalmasan kell dolgoznunk, mert immár a mai naptól fogva mi edezeknek a nagy feladatoknak teljesítése ami együttes teljesítési képességünkön nyugszik. Ebben kell tartanunk hivatásunknak teljes öntudatát az egész vonalon. Az ügybuzgalmat, a föltétlen szigort, amely az eredményt biztosíthatja, állandóan szemünk előtt kell lebegtetni; mert én azt tartom, hogy az a sikert, amelyet, legalább relative, elérnünk kell, csak úgy érhetjük el, ha ezek szemünk előtt lebegnek; csak úgy feleltünk meg az ország jogosult kívánságának, ha minden erőnket arra fordítjuk, hogy azt, ami teendő, azt végezzük el azzal az öntudattal, azzal az odaadással, azzal a hűséggel, amely nélkül siker nem képzelhető.

Meg vagyok győződve, mélyen tisztelt uraim, hogy a kereskedelemügyi minisztérium tisztikarát ez a szolgálati szellem hatja át. Ez ad a nekem a bizalmat és a reményt arra, hogy munkánk sikertelen nem lesz. Én, tisztelt uraim, ide hoztam teljes munkarömet, teljes odaadásomat és a munkát nagyon meg tudom becsülni, mert magam is ennek az említem emelkedtem föl. (Tetszés.) Legyenek önk meggyőződve, hogy ha ezen munkát együttesen akként fogjuk teljesíteni és teljesíthetni, amiként azt tőlünk az ország megvárja, én leszek a legboldogabb önk között. (Élénk tetszés és éljenzés.)

Mély hálával köszönöm szives megjelenésüket. Reményem és elvárom, hogy föladatainkat akként fogjuk teljesíteni, amiként az mindnyájunknak öntudata és szeme előtt lebeg. Én erre törekszem a magam részéről; reményem, hogy ebben önk részéről támaszt fogok nyerni. (Élénk helyeslés.) És nekem, t. uraim, a legnagyobb örömom akkor lesz, ha én a minisztérium tisztikarának a működését közvetlen megfigyeléseim alapján akként fogom méltányolhatni, amiként azt magam részéről öhajtom, várom és remélem. Legyenek továbbá meggyőződve, hogy nekem fog örömomban szolgálni, ha ennek tudatában és ennek felismerésében a tisztikar érdekeiért valamit tenni szerencsés lehetek. (Élénk éljenzés.)

Köszönöm önknek szives megjelenését, bizalmát és barátságát és kérem, hogy önk is tartsák meg ezt működésük egész vonalán. Legyenek önk

hozzám azzal a bizalommal, amely kell, hogy a szolgálatnak lelkét, szellemét képezze s ezt részemről is meg fogják találni. Ajánlom magamat szives barátságukba. (Élénk éljenzés.)

Végül a miniszter a minisztérium szakosztályfőnökeit fogadta, akiket Nagy Ferenc államtitkár mutatott be neki.

A díósadi mandátum.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, március 7.

A díósadi választás ellen beadott panasz dolgában ma mondott ítéletet a képviselőház bírói bizottsága. Az ítélet úgy szól, hogy a bizottság a választást megsemmisíti. Háromnapig végtárgyalás után hozta meg a bizottság ezt az ítéletet és ma fél kettőkor, a képviselőház ülése alatt hirdette ki. Az ellenzékét rendkívül felbőszítette az ítélet és kihirdetése után óriási vihart támadt a Házban. Ennek alább részletes leírását adjuk. Itt emeljük magát az ügyet, előzményeivel együtt.

Amint tudva van, a díósadi választáson Sámuel Lázár, a szabadelvűpárti volt képviselő ellen Gabányi Miklós Kossuth-párti választották meg. Sámuel választói panaszot adtak be a választás ellen a képviselőházhoz s az ítélekezésre sorsshuzás után kijelölt; ötödik bírói-bizottság decemberben tárgyalta a panaszt, amely nagyfokú megfélemlítésre és erőszakra volt alapítva. A bizottság érdemleges tárgyalás előtt abban az elvi kérdésben döntött, hogy egyhangú választás lehet-e vizsgálat tárgya? Sámuel Lázár ugyanis a szavazás befejezése előtt visszalépett. A bizottság azonban már az első tárgyalás alkalmával megállapította, hogy a választás csak forma szerint volt egyhangú, mert Sámuel Lázár éppen a terrorizmus következtében lépett vissza. A panasztevők ugyanis azt állították — és ezt egész sereg közjegyzői okiratra foglalt nyilatkozattal bizonyították — hogy a választás reggelén a Gabányi-párt emberei elállították a választási helyiséghez vezető utat és erőszakkal, fenyegetéssel megakadályozták a Sámuel-párti páloszókat a helyiséghez való felvonulásban. Délfelé már olyan fenyegető lett a helyzet, hogy a választás elnöke katonai karhatalmat akart igénybe venni. Erre Sámuel Lázár, azzal a kijelentéssel, hogy nem akarja, hogy miatta vér folyjék, visszalépett, de panaszjogát fenntartotta. Ennek a tényállásnak alapján a bizottság a felmerült elvi kérdést úgy döntötte el, hogy a forma szerint egyhangú választás az eljárást nem zárhatja ki. Ez ellen Issekutz Győző felszólalt és különvéleményt is adott be a bizottság többségének határozata ellen. A bizottság azonban, minthogy a tárgyalás adataiból megfélemlítésre és erőszakra nézve elég valószínűséget merített, elrendelte a vizsgálatot és annak teljesítésével éppen Issekutz Győzőt bízta meg.

A vizsgálóbiztos eljárást befejezván, a bizottság háromnapig tárgyalás után ma déli fél tizenkettőre tüzte ki az ítélet kihirdetését, mintén tegnap a panasztevők képviselője és a választás védője megtették előterjesztésüket.

A bizottság pontban tízenegy órakor összeült tanácskozás végett, de fél tizenkettőre nem hozta meg az ítéletet, amiért Münnich Aurél elnök türelemre kérte az elsőemert lenvő tanácskozási-terem bejáratánál várakozó, nagyrészt képviselőkből és hírlapírókból álló nagyszámú közönséget.

Félkettőkor hirdette ki az elnök az ítéletet, amely így szól:

A panaszlónak pótvizsgálat elrendelésére irányuló kérésének a bizottság helyet nem adott, mivel a rendelkezésre álló anyagban elég alapot talált az érdemleges ítélet meghozatalára. A bizottság kimondotta, hogy a Díósadon 1901. október 2-án tartott képviselő-választást megsemmisíti s az ítéletet új választás elrendelésére utalja a Ház elnökéhez teszi át. A bizottság szótöbbséggel hozta az ítéletet.

Az ítélet megokolását a képviselőház keddi ülésének napirendje előtt fogja Münnich Aurél betervezni.

*

Az ítélet meghozatalának körülményeire nézve beavatott helyről a következőket volt alkalmunk meg tudni:

Az ítélet meghozatalában Münnich Aurél elnökön kívül Abaffy Ödön, Barabás Béla, Halász Zsigmond, Issekutz Győző és Mayer Károly bizottsági tagok vettek részt. Ma reggel, a bizottság tanácskozásának megkezdése előtt ellenzéki képviselők körében kifogások hallatszóttak Kubinyi Gézának a bíraskodásban való részvétele ellen azon a címen, hogy Kubinyi a tárgyalás egyik

napján Szobnokon volt a választáson. Nesi Pál e miatt fel is akart szólalni a Házban, a napirend előtt. De maga Barabás Béla, a bírói-bizottság egyik ellenzéki tagja tartotta vissza tőle, elmondva, hogy ezen a címen nem lehet kifogást tenni, mert Kubinyi Géza a bizottság összes tagjainak beleegyezésével ment el Szobnokra, miután előbb tisztázta, hogy az ítélekezéshöz való joga csorbítatlan marad. Az itthon levők az ő részére is csináltak jegyzeteket a tárgyaláson felmerültekről, s ezenkívül Kubinyi igazolta azt is, hogy hazaérkezése után bement a Ház irodájába és ott az előző napi tárgyalás jegyzőkönyvét gondosan áttanulmányozta.

A mai tanácskozás előtt mégis kifogást tett Barabás Béla Kubinyinak az ítélekezésben való részvétele ellen, de nem a mostani tárgyalásról való elmaradása miatt, hanem mert az ügy tárgyalásában az első alkalommal nem vett részt. Kubinyi Géza ugyanis már a vizsgálat elrendelése után lett tagja a bizottságnak a mandátumáról lemondott Ebergényi Sándor helyett Barabásnak tehát az volt a nézete, hogy Kubinyi nem lehet egész alaposan tájékozva az ügy minden részlete felől.

Ezzel szemben Kubinyi Géza appellált a bizottságnak néppárti tagjára, Abaffy Ödönre, hogy mint jó ellenzéki ember, mondja meg, merült-e fel az első tárgyalás alkalmával olyan körülmény, amely a vizsgálat után megindított újabb eljárás rendjén ismét meg nem fordult a bizottság előtt és ha igen, olyan körülmény-e az, amelynek az ismerete nélkül nem lehet alaposan ítékezni. Abaffy Ödön erre kijelentette, hogy nem mint ellenzéki, hanem mint gentleman állíthatja, hogy Kubinyi Gézának a bizottságba való belépése előtt nem merült fel olyan körülmény, amelyről nem volt alkalma a későbbi eljárás során tudomást szereznii és semmi ok sincs arra, hogy Kubinyi az ítélekezésben ne vegyen részt.

Münnich Aurél elnök ezután föltette a kérdést a panaszlónak arra a kérelmére nézve, hogy a bizottság a vizsgálat kiegészítését rendelje el. Ezt a bizottság egyhangúlag elutasította.

Erre következőket az érdemben való szavazás.

A mandátum igazolása mellett szavaztak: Abaffy Ödön (néppárti) Barabás Béla (Kossuth-párti) és Issekutz Győző (szabadelvűpárti). A választás megsemmisítése mellett szavaztak: Halász Zsigmond, Kubinyi Géza és Mayer Károly (szabadelvűpártiak).

A szavazatok tehát egyenlő számban oszoltak meg, az elnökre várt a döntés joga. Ekkor, értesülésünk szerint, Münnich Aurél elnök kijelentette, hogy ő a pótvizsgálat elrendelése mellett volt, nem azért, mintha a vizsgálat eddigi anyagából nem tudná véleményét megformálni, hanem mert az a meggyőződése, hogy a vizsgálat kiegészítése esetén a bizottság egyhangúlag csatlakoznék ahhoz a véleményéhez, amelyet ő az eddig beszerzett bizonyítékok alapján is megalkotott: hogy a választás megsemmisítendő.

A bizottság tehát az elnök szavazatával mondotta ki a választás megsemmisítését.

Az ítélet okait csak később fogják ugyan kihirdetni, de ugyanabból a teljesen beavatott és nagyon komoly forrásból, ahonnan az eddig elmondott részleteket merítettük, a következők értesüléseket kaptunk arról, hogy milyen motívumok vezették a bizottság többségének a döntését:

A panaszosok százhát tanu kihallgatását kérték és ezenkívül kétszázharminckilenc választónak közjegyzői okiratra foglalt nyilatkozatát csatolták be, arra vonatkozólag, hogy a megválasztott képviselő érdekében roppant terrorizmus és erőszakoskodás volt. A kiküldött vizsgálóbiztos a bejelentett százhát tanu közül csak mintegy hetvenet hallgatott ki, a kétszázharminckilenc közjegyzői nyilatkozat aláírói közül pedig egyet sem. A kihallgatott tanu többsége közvetlen tapasztalásból, többen pedig hallomásból vett értesülés alapján megerősítették a panasztevők állításait. Megdöbbentő dolgokat mondtak el arról a terrorizmusról, amely a kerületben a választás előtt és a választás alatt folyt. Öt faluból való tanu eskü alatt vallották, hogy Gabányi kortesei előbb szép szerével igyekeztek őket rábírnii arra, hogy Gabányira szavazzanak; azt mondták, hogy ha Ga-

bányi lesz a követ, nem kell adót fizetni és efféléket. Mikor ez nem használt, elkezdtek fenyegetőzni. Azt mondták egyebek közt, hogy úgy jöjjenek be Sámuelre szavazni, hogy magukkal hozhatják a koporsójukat is, mert élve oman el nem mennek. Többen igazolták, hogy nem engedték őket a választás színhelyére. Különösen nevezetes dr. Veress Sándor főszolgabíró vallomása, aki elmondta, hogy a választás napján kiment két csendőrről Diószádról egy szomszéd községbe, ahol egy dombról nézte, amint a Sámuel-párti szavazók nagy tömegben indultak Diószád felé. A község határában egy sereg ellenpárti utjúkat állotta, borzasztó láрма, keveredés támadt, a Sámuel-párti választók szétfutottak. A főszolgabíró nem látta tanácsosnak a beavatkozást, mert csak két csendőr volt vele, hanem lesietett Diószádra nagyobb karhatalmat kérni. A választási elnök azonban nem adatazott karhatalmat, mert nem állott rendelkezésre.

Ezekkel az adatokkal a vizsgálat kiegészítése nélkül is beigazolvára látta a bizottság többsége azt a nagyfokú terrorizmust és erőszakot, amely a választók egy részét joguk gyakorlásában megakadályozta és így a választás érvénytelenítésére elegendő alapot szolgáltat.

A Kossuth-párt a Ház ülése után értekezletre gyűlt össze, hogy további magatartására nézve határozzon. Az értekezlet fél négy óráig tartott. Felszólaltak: Barta Ödön, Eötvös Bálint, Bakonyi Samu, Visontai Soma, Pichler Győző Bizony Ákos stb.

Az értekezlet végül elhatározta, hogy ebben az ügyben a legmesszebbmenő parlamenti akciót indítja meg és e célból Kossuth Ferenc, Barabás Béla és Barta Ödön képviselőkkel álló bizottságot küld ki, akiknek kötelessége lesz úgy Széll Kálmánal, mint gróf Apponyival érintkezésbe lépni a jóváhagyás esetleges módjainak megállapítása érdekében. Egyben elhatározta az értekezlet, hogy a további határozatait a bizottság eljárásának eredményétől teszi függővé és ezért ma este újabb értekezletet tart. Azt is elhatározták, hogy a vidéken tartózkodó összes képviselőket táviratilag felkérjük a fővárosba és minden eszközzel arra törekednek, hogy az ülést a Ház tudomásul ne vehesse.

További intézkedés történt aziránt, hogy holnap esetleg sárt ülés is legyen, mert csak úgy lehetséges, hogy a párt valamennyi tagja részt vehessen a vitában.

A végrehajtó-bizottság tagjai rögtön értesítették a hozott határozatokról gróf Apponyi Albertet és Tallián Bélát, akik megvárják az értekezlet végét.

A Kossuth-pártnak esti értekezletén szintén erős hangok hallatszóit az ítélet ellen. Perhorreskáltak a bíráló-bizottság eljárását s teljes elégtételt követeltek. Időközben a képviselőházból telefonjelenlét érkezett a pártkörbe, hogy Apponyi Albert házelnök várja a kiküldött bizottságot közös tanácskozára. Erre Kossuth Ferenc, Barabás Béla és Barta Ödön tagokból álló bizottság felkereste a képviselőházban gróf Apponyit. A megjelentek körülbelül egy óra hosszán tanácskoztak s azután a bizottság ismét megjelent a pártkörben. Itt Kossuth Ferenc elnök jelentést tett a bizottság eljárásának eredményéről, amely abban állott, hogy a házelnökkel, gróf Apponyi Alberttel értekezés, vele közölték, hogy a párt feltétlenül elégtételt követel. Ezt a kijelentést Apponyi tudomásul vette azzal az ígérettel, hogy azt még ma este a kormányelnökkel közölni fogja és annak eredményét holnap délelőtt 9 órakor a Házban a bizottságnak tudomására hozza. A függetlenségi párt holnap d. e. 1/10 órakor a házban értekezletet tart, melyen a bizottság elő fogja terjesztetni eljárásának eredményét. A függetlenségi pártkörből kiszivárgott hírek szerint a párt azt akarja, hogy a bíráló-bizottság ítélete alaki okból ne fogadtassék el, hanem a Gabányi mandátuma ratifikáltassék, mert Kubinyi Géza oly ügyben mondott ítéletet, melynek tárgyalásán nézte volt, s így azt nem is ismerhette, az ellenzék ózete szerint.

A képviselőház mai viharos szcenája alatt egyebek közt azt kiáltották oda Münnich Aurélnak, hogy együtt voltak Sámuellel a páholyban. Eleinte arra gondoltak, hogy szabadkőműves-páholyról van szó. De később kitudott, hogy színházi páholyra történt a célzás (amint-hogy sem Münnich, sem Sámuel nem szabadkőműves). Azt beszélték ugyanis, hogy Münnich és Sámuel tegnap este egy páholyban ültek a színházban. Amint értesültünk, így ez sem igaz hanem körülbelül két hónappal ezelőtt mindkettőn a Magyar Színházban voltak ott egy páholyban több képviselő ismerősük volt együtt és néhány percre mindkettőn fölmentek ismerőseik látogatására. Ez az egész.

KÜLFÖLD.

Császárok találkozója. Berlini tudósítónk jelenti, hogy ottani jól értesült helyen megerősítik azt a hírt, hogy Vilmos császár a nyáron meg fogja látogatni a cárt. A császár már a danzigi cári látogatás idején kilátásba helyezte pétérvári látogatását.

Loubet oroszországi útja. A francia nacionalisták érdekes csoportozata a legszerencsétlenebb szerzet a világon. Minden, ami Franciaországnak francia szempontból előnyös, nekik csak fájdalmas. Ha a kiállítás sikerül, az a baj, mert megerősítésére szolgál az átkos kormány, ha a tschék cár nem fordít megvetéssel hátra Franciaországnak a kormányfőitől, sőt látogatással tünteti ki a köztársaságot és barátok az abszurd Loubetvel és sehonnai Waldeck-Rousseauval, az is csak baj, mert ezzel jelét adja annak, hogy Franciaország jó kezében van; és ha viszont vendégül hívja magához Loubet elnököt, az meg éppen nagy baj, mert még rá is bizza látogatása idejének a megállapítását és az a gonosz Loubet éppen a választások idejére tüzi ki a pétérvári látogatást. Hogyan lehessen a választók nagy többségével elhíetni, hogy Loubet és miniszterei személyében az átok ül meg Franciaországot, mikor ugyanaz a Loubet és egyik minisztere Peterhofban élkezik a minden oroszok uralkodójával, „aki egy intim protektor őtőlök?” Szegény nacionalista lapok hónapokon át hirdették, hogy a cár nem avatkozik Franciaország belpolitikájába, nem támogatja a Waldeck-Rousseau-minisztériumot és hogy ennél fogva csak a választás után állapítja meg a pétérvári látogatás időpontját. A Gaulois nem is palástolja a monarchisták bosszantkodását s élesen megtámadja Delcassé külügyminisztert, aki Loubet elnököt Pétervárra fogja kísérni. Milyen tekintélye lehet — ugymond — Delcassénak, ha elképzeljük, hogy azon a ponton van, hogy beadja lemondását. A Gaulois ezzel arra céloz, hogy Delcassé már kétszer beadta lemondását, amit azonban nem politikai, hanem tisztán magán- és személyi, a politikáitól egészen távol álló okok miatt tett.

Újabb béketárgyalások. Egy londoni táviratunk szerint illetékes részről közlik, hogy azok a hírek, amelyek újabb ismét elterjedtek az angolok és boerok között küszöbön levő béketárgyalásokról, ezáltal komolyabban vendők, mint legutóbb. Angolország arra az álláspontra helyezkedik, hogy a fegyverben levő boer tábornokokkal hajlandó a békeről tárgyalni, ha ők kérik a tárgyalások megindítását. Tény, hogy a boer tábornokok most Steynnal tanácskoznak, és többségben vannak azok, akik a béketárgyalások megkezdését kívánják. Lord Kitchener utasítást kapott, hogy mielőtt boer részről béketárgyalásra ajánlkoznak, lépjen velük érintkezésbe. De optimistákusan felfogni a helyzetet még nagyon korai volna.

Koerber a trieszti eseményekről.

Bécs, március 7.

A képviselőház ma folytatta a trieszti kivételes állapotokra vonatkozó bizottsági jelentés tárgyalását. Schuhmeiernak a helytartó és a tett intézkedések ellen való kifakadása után felszólalt:

Koerber miniszterelnök, előrebocsátva, hogy a rendelkezésre álló nagyterjedelmű adatanyag okvetlenül meggyőzőleg hat. Mindenekelőtt konstataálni akarja, hogy a Lloydnak harminc tengerészeti úttal való kisegítése a Lloyd kérésére, nem pedig a kormány közbenjárására történt, ennek pedig meg kellett történnie, mert biztosítani kellett a postaszállítás Dalmáciába, Konstantinápolyba és Alexandriába. A zavarok többi stádiumában a polgári hatóságok ténykedtek és nevezetesen a békerőrség létesítése a helytartó érdeme, amint a házban is elismerték. Visszatartja azt a vádat, hogy nem gondoskodtak elég katonaságról és konstataálja, hogy Trieszt rendes helyőrséggel, amely egy teljes gyalogezredből és egy honvédszászlóaljából áll, a zavargások ideje alatt 1800 löny legénységgel szaporították. Február 13-án a gyűlésezéseket még karhatalom nélkül lehetett szétoszlatni; 14-én azonban egy új és igen gyanús elem tűnt fel. A rendőrség jóakarólag csendre intette a tüntetőket, de azok a rendőroket megtámadták és sokat közülök megsebesítettek. (Halljuk! Halljuk!) A katonaság mégis teljes egy óráig türtőztette magát és csak akkor nyult fegyverhez, mikor kétségtelenül látta, hogy veszélyben van.

A miniszterelnök öt esetet sorol fel, amelyekben a katonaság a fegyverét használta és azt mondja: Azt hiszik önök, hogy a katonaság ötször használja a fegyvert, ha az nem abszolút szükséges?

Ellenbogen és Schuhmeier: Azt hisszük bizony! Koerber: Ha a hadseregnek három tisztje tüzet

parancsol, akkor bizonyára nincs más mentéség és tényleg nem tehettek egyebet, amennyiben őket és katonáikat folyton ökölnyi kövekkel, téglákkal és nyitott késekkel dobálták, a tömeg pedig a katonák oldalgyerekeit akarta elvenni, a minél több katona megsebesült. Ez lázadás.

Eldersoh: Ezt mind Goess helytartó hazudja! Az elnök csünetét kér és Eldersoh kétszer rendreutasítja.

Koerber miniszterelnök: Minthogy tüntetésekről volt szó, amelyeknek szabad magatartását kellett volna engedélyezni, szükséges volt, hogy a tüntetések jellegét megállapítsák. Míg a február 13-iki munkástüntetések zavargás nélkül folytak le, február 14-én más elemek jutottak felszínre. Több száz ablakot beverték, vagy 80 gázlőpápat feldöntöttek és a kiemő gázt meggyújtották. A tüntetőket pedig kövekkel dobálták, szárszám-szekerényeiket feltörték és szerszámait maguk közt fegyverekül osztották szét. Kifosztottak egy pékboltot, megrohantak egy csokoládégyárat és a katonaságot és őrséget kövekkel és téglákkal megdobálták. Kitesztették az ablakdeszkákat, hogy azokat a katonákra dobálják és folyton azt kiáltották: Halál Becher elnökre! Halál a titkárra! — míg a katonákat gyilkosoknak nevezték. Egy az őrszobából hazatérő rendőrt orozva meggyilkolták. Ez nyílt lázadás. Nem áll az, hogy a rendőrség már február 13-ikán használatra volna fegyverét és hogy Köppel főhadnagy egy asszonyt megsebesített volna.

A miniszterelnök konstataja, hogy összesen tíz embert lelőttek, 29-et megsebesítettek s ezek közül utóbb kettő meghalt. Nem igaz az, hogy a katonatisztek gyorsülést parancsoltak volna és hogy egy asszonyt is lelőttek volna. Az sem igaz, hogy holttestet szállító egyéneket a katonák megtámadtak volna. Bizonyos az, hogy a munkás lakosság oltalmára rendkívüli intézkedéseket kellett tenni, ha nem akarták a várost fosztogatásnak és gyújtogatásnak kitenni. Ezeket az intézkedéseket nem lehet addig megszüntetni, míg azok a veszedelmes elemek, amelyek a lázadást okozták, be nem látják, hogy az állam tekintélye nagyobb, mint az ő bűntettekre való kedvük. (Élénk tetszés és taps. Ellenmondás a szociáldemokratáknál.) A kormány nem érdeke, hogy a kivételes állapotokat a szükségnél tovább lennartsa s azoknak azonnal végük lesz, amikor a lakosságban a nyugalom érzése helyreáll. (Hosszantartó élénk tetszés. A miniszterelnököt számosan üdvözik.)

Dr. Schlegl után, aki az előadói indítvány mellett foglalt állást, megválasztották a vezérszónokokat, dr. Olmert (pro) és dr. Derschattát (kontra.)

Miután Fuohs előadó elmondta zárszavát, dr. Ellenbogen újabb megtámadta gróf Goess trieszti helytartót, kit vérenek mondott, akinek legnagyobb gyönyörűsége, ha vérben gázolhat.

Ezért az elnök rendreutasítja.

Végül a Ház elfogadta az előadói indítványát, azaz tudomásul vette a trieszti kivételes állapot elrendelését; a szociálistáknak a kivételes állapot megszüntetésére és a helytartó elbocsátására vonatkozó indítványát pedig 180 szavazattal 68 ellenében elvetette s azután áttért a költségvetés folytatásos tárgyalására, ezután néhány interpellációra választott a vasutügyi és a honvédelmi miniszter.

HIREK.

Budapest, március 7.

BUDAPESTI NAPLO. Február 28-án új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Személyi hírek. Cseh Ervin miniszter nővére látogatására ma Pécsre érkezett és holnap tovább utazik erdői birtokára. — Dr. Koerber miniszterelnök ma délután Budapestre érkezett.

A király itthon. A király ma az egész napot dolgozószobájában töltötte. Látogatás: sehol nem tett.

Frígyes főherceg vadászata. Frígyes főherceg ma Baranyavár-Monostor állomásra érkezett és onnan azonnal kóriserdei vadászakastélyába hajtatott. A főherceg több napot az szalonkákra fog vadászni.

Európa apósa nyolcvanöt esztendő. Európa apósa a dán király. A legfrögebb minden ez idő szerint élő uralkodók között. A jövő hónap nyolcadikán lesz nyolcvanöt esztendő. A születésnapot nagy ünnepek között üli meg. A nagy család ünnepehez már Kopenhágába érkezett a cumberlandi herceg két nejnyával, a jövő héten érkezik az orosz cárné s megígérte az angol királyné is, hogy ott lesz.

— **Királyunk a pápához.** XIII. Leo pápa ma fogadta tróntermében gróf Szécsen Miklós osztrák-magyar nagykövetet és a nagykövetség tagjait ünnepies kihallgatáson. A nagykövét ányújtotta szentségének *Ferenc József király kézirátát* és rövid üdvözlőbeszédet intézett hozzá. A pápa köszönetet mondott és aztán áthívta gróf Szécsen Miklóst a magánlakosztályába, ahol rövid ideig társalgott vele. A kihallgatásnak rendkívül nyárias jellege volt. A pápai testőrség a nagykövetet érkezésekor és távozásakor a szokásos tisztelgésben részesítette.

— **Gróf Lónyayék Londonban.** Cannesből jelentik, hogy gróf Lónyayék május végéig tartózkodnak ott s aztán egyenesen Londonba utaznak *Edvárd király* koronázási ünnepéjére.

— **Jolanda királykisasszony.** Az olasz királykisasszonyról angol dajkaja a napokban a következő szenzációs intimitásokat közölte egy újságról:

— Hány éves a hercegnő? — kérdezte az újságról.

— A hercegnő még egy éves sincs. Csak kilenc hónapos.

— Sulya?

— Huszonhárom font.

— Nem tudhatnék meg egyet-mást a hercegnő neveltetéséről?

— Szívesen. A királykisasszonyban erősen kifejlődött a reformok iránti érzék. Eddig az volt a szokás, hogy mindennap az olasz arisztokráciának más és más tagja teljesített a bölcső körül udvari szolgálatot. Jolanda azonban nem tűrte ezt. Kis lábaival rugdalózott s hangos, szinte síró hangon tiltakozott.

— Tehát elűzte a főnemes asszonyokat?

— El. Csak édesanyját s engem tűr meg. Igaz, hogy a királyné tudt vele banni. Ha fölemléli leányát, mindig alátámasztja a fejcsékjét, mert az orvosok így parancsolták.

— A királyi baby tehát még nem jár a magyalában?

— Eddig nem fejezte ki ebbeli óhaját s képességeinek nem adta jelét. Így tehát egész napját kosokban fekvő tölpi a szabadban.

— Szabad érdeklődöm a királyi hölgy toalettje iránt is?

— Nyíltan beszélhetek. Ő fensége sohasem hord tűt a ruhájában, sőt egyáltalán nincs ruhája.

— Ah!

— Ne értsen félre. A királykisasszony ruhái úgy készülnek, hogy miután finom gyolcsba takaragatták, testén összehúzódnak. Dekolletált ruhákat egyáltalán nem visel a fenség s ruháin semmiféle szalagot nem tűr meg. Ha öltözködése módjáról is akar tudni valamit, megmondhatom, hogy ruháit sohasem huzzák a fején keresztül a testére, hanem úgy hengergetik bele a gyolcs takaróba. Télen kétszer napjában fürösztik a hercegkisasszonyt s ez a gondos ápolás meg is látszik rajta. Egészséges szép baby.

— **Kossuth halálának évfordulója.** Kossuth Lajos halálának évfordulóját, március 20-ikát, az idén is kegyelettel üli meg a főváros hazafias polgársága. Az évforduló napján a deák-terei evangélikus templomban gyásztiszteltetés lesz, melyen testületileg jelennek meg az országos ügytelenség és 43-as párt tagjai, továbbá az öreg honvédek. A Kossuth Lajos-egylet pedig az évforduló napján virágokkal díszíti föl a nagy hazafi sirját, a hová több egyesület testületileg kivonul.

— **Papp Dániel emlékezete.** A *Bács-Boisgrüv-megyei* Kőr március 10-én este kilencórai órákor választmányi ülést tart az Egyetem-utca 1. szám alatt, hogy szervező-bizottságot alakítson Papp Dániel emlékeztetének megörökítésére. A kör azt tervezi, hogy emléktáblával jelöli meg a fiatalon elhunyt jeles író szülőházát.

— **Henrik herceg Amerikában.** A bostoni Howard-egyetemen ma volt az a nagy ünnep, amelyen tiszteltetbi doktorra avatták *Henrik* herceget. Az aulában megjelent az amerikai tudósvilág színe-java. Az egyesemi hallgatóság lelkes ovációit rendezett a herceg mellett és *Elliot* elnök remek beszédben méltatta ennek az avatásnak a jelentőségét. Még zajosabb volt az ováció a herceg beszéde után, amelynek humora mindenkit meglepett. A felavatás után *Münsterberg* tanár házában lakoma volt. — *Long* tengerészeti államtitkár a *Henrik* herceg tiszteletére adott banketen mondott beszédében kiemelte azt a rendkívüli népszerűséget, melyet a herceg szerzett és utalt arra, hogy mily előnyös a modern civilizáció haladására Németország és az Egyesült-Államok közöledése. A tengerészeti államtitkár végül *Henrik* herceget éltette. Éjjei 2 órákor *Henrik* herceg elutazott Bostonból. — Egy olasz lap a porosz herceg amerikai utazásához azt a tura kombinációt írta, hogy *Henrik* herceg azért utazott Amerikába, hogy az Egyesült-Államok elnökének leányát, *Alicet* eljegyezze. Az illető lap megelégedett arról, hogy a herceg már régóta nos.

— **Andrée.** Hogy *Andrée* már nem élő ember, az több, mint valószínű. Négy esztendővel ezelőtt indult el egy olyan utra, amit eszevesztetnek mondott minden szakértő — s azóta semmi olyan hírt se hallottunk felőle, amit teljesen hitelesnek el lehetne fogadni. A morész vállalkozásnak áldozata lett a vakmerő légi utas és a társai is, csak azt nem tudjuk, hogy hogyan, milyen körülmények között. Most New-Yorkon át egy új értesülés érkezik erre nézve. Ebben az van mondván, hogy vad eszsimók gyilkolták le *Andrée*kat. Frankfurtból telegrafálják, hogy a *Frankfurter Zeitung* a következő manitobai táviratot kapta: A Hudson-öböl-társaságnak a *Churchill* folyónál levő telepéről azt a hírt jelentik, hogy egy vad eszsimótörzs lenyilazott három embert, akik egy levegőben levő csónakról szálltak le. A három ember valószínűleg *Andrée* és kísérei. Ez a főtlevés annál valószínűbb, mert a telep meglehetősen részletes jelentést közöl a léghajó felszereléséről és azt jelenti, hogy a vad eszsimótörzs dohány, kések és töltések birtokában volt, de semmit sem akart kiadni belőle. Az angol lapok, mint *London*ból táviratozzák, szintén hasonló hírt kaptak New-Yorkból. E szerint New-Yorkba egy winniepi távirat érkezett, mely az *Andrée* fölkeresésére két évvel ezelőtt kiküldött expedíció visszatérését jelenti. Az expedíció megerősíti azt a hírt, hogy *Andrée* és két társát a léghajóból való leszálláskor meggyilkolták az eszsimók. Több oly tárgyat találtak, amely *Andrée* expedíciójáé volt. Az *Andrée*ről szóló híreket határozottan megcáfolja egy éjszakai londoni táviratunk, amely szerint *Winniepeg*ből azt jelentik, hogy az *Andrée* nyomairól világgá röppent hírek alaptalanok. A *Frankfurter Zeitung*-hoz érkezett cáfolat szerint a Hudson-öböl társaság kijelenti, hogy nem tőle ered az *Andrée*ről szóló hír, hanem egy-néhány hivatalnoktól.

— **Az Újságírók Egyesületéből.** A *Budapesti Újságírók Egyesületének* választmánya ma délután *Vésci* József elnöke alatt folytatta tanácskozását. *Cziklay* Lajos, a segítő-alap igazgatótanácsának alelnöke jelentést tett a segítő-alap múlt évi működéséről. A segítő-alap a múlt esztendőben 9200 koronát osztott ki ötvenkilenc tag között segélyközlésen és segély címen, 1028 korona 50 fillért pedig nem tagok segélyezésére fordított. A választmány a segítő-alap igazgatótanácsának jelentését hálás elismeréssel fogadta. A választmány elhatározta, hogy az idén is megünnepi a szabadsági kivívásának emléknapját. Március hó 16-án az egyesület helyiségében szabadság-lakomát rendez, s azon az ünnepi beszédet a *Jókai-serleg* kezében *Szatmári* Mór főtitkár fogja mondani. Elhatározta végül a választmány, hogy évi rendes közgyűlést nem virágvasárnap fogja tartani hanem április hó 6-án délelőtt 11 órákor az egyesület helyiségében.

— **Ügyvédi kamarai választások.** Az *ügyvédi közgyűlés* a küszöbön lévő kamarai választások a kalmából tegnap este a „Continental”-szálló nagyertermében látogatott érkezetet tartott. A párt egyhangulag jelölte az elnökségre: dr. Nagy Dezsőt, az alelnökségre: dr. Brill Ignácot, a titkárságra: dr. Pap Józsefet, az ügyészségre: *Szmik* Lajost. Az érkezet után társasvacsora volt.

— **A sabáci puccs.** *Alavancics* Rankó pucosáról utólag még a következő részleteket közlik: Belgrádból *Alavancics*, a jelenleg fogva lévő négy emberrel kedden este 9 órákor elindult *Mitrovic*óba. A esznak a *Cseovintja* nevű őrház mellett kötött ki. Ott *Alavancics*, aki utközben tábornoki egyenruhát öltött, a határőrnek mint tábornok mutatkozott be és rövid ott-tartózkodás után felszolgáltatta az őrt, hogy kövesse őt a eszobokba. Ugyanígy járt el a többi határőrökkel is, úgy hogy *Sabács*ban már több határőr kíséretében kötött ki. A határőrök és a többiek, akikkel *Alavancics* a prefekturába vonult, ahol a eszodorkaszárnya van, 80-an voltak. Az egyenruhát, amelyet egy *Frankl* nevű zimonyi szabó készített, tegnap a szerb belügy-minisztériumba hozták. Szabályszerű diszegenruhája az a szerb tábornokoknak, csak a rangjelék hiányoztak a vállrojtokkal. Ezen az egyenruhán kívül az illető szabó még egy testőregyenruhát is csinált *Alavancics*nak.

Belgrádból táviratozzák: Ma ünnepiesen megölték 20-ik évfordulóját annak, hogy Szerbiát királysággá kiáltották ki. A székesegyházban tartott istentisztelet után, melyen a királyi pár is jelen volt a palotában nagy fogadás volt.

A szenátusban *Jovanovic* szenátor (*Sabac*) sajnálkozásánál adott kiejelést a fölött, hogy a sabaci események alkalmával a polgári hatóságok nem jelentek meg kellő időben a helyszínén. A belügy-miniszter konstatálja, hogy már hétlőn reggel 1/8-kor megkapta az esetről szóló jelentést.

— **Föltétel a gyalogsági hadapródiskolába.** A császári és királyi gyalogsági hadapródiskolába való fölvetéle vonatkozó tudnivalók az intézet parancsnokánál *Budapest*ben s a gyalogsági hadapródiskolában (*Lipótmező*) 40 fillér belfőzőn kaphatók. A fölzet a *Seidl*-féle könyvkereskedésben (*Bécsben*, *I. Graben* 3.) és *Grill* Károlynál (*Budapestben*, *Dorottya*-utca) kapható.

— **Hegedűs Sándor miniszteri nyugdíja.** A *Budapesti Tudóstól* a következőket jelenti: A lapoknak arra a jelentésére, mintha *Hegedűs* Sándor miniszteri nyugdíját két nyugdíjintézet részére adományozta volna, illetékes helyről azt a fölvilágosítást nyertük, hogy *Hegedűs* Sándor er-ől még senki előtt nem nyilatkozott. Szándéka ugyan ezt a nyugdíjat jótékony-céllra fordítani, de az elosztásra nézve eddig még nem határozott.

— **Izenetváltás a munkások és a király között.** *Brüsszelben* egy népgyűlés, amelyen több liberális és szocialista képviselő beszélt, táviratot küldött a királynak, amely ezt mondja többek között: 2500 munkás és polgár figyelemzti a királyt az általános választójog érdekében rendezett tüntetések komolyságára és kéri, hogy hatalmával odahasson, hogy a választójog kérdése minél előbb és békésen megoldassék. A gyűlés után a jelenvolték zárt sorokban végigvonultak a város főutcáján.

— **A nemes gyár.** Oh, a demokrácia nagy és hatalmas gondolat. Az egyenlőség eszméje pedig megérte azt a sok vért, melyet hullattak érte a népek. Most már Európaszerte diadalt ül a demokrácia gondolata s senki sem tőri magát az után, hogy nemesi levél alapján válják ki a tömegekből. Bizonyítéka ennek az az eset is, mely most nagyban foglalkoztatja a prágaiakat. Prágában egy olyan konzorciumot fedezett föl a hatóság, mely már husz év óta egy mesterséget űz, azt tudniillik, hogy nemesi okleveleket fabrikál. A konzorcium drágán adta a portékáját. Aki nemességet akart, az legalább tíz-tizenkétezer koronát fizetett érte, igaz ugyan, hogy kapott is alapos nemesi levelet. A konzorcium, melynek eddig három tagját, *Müller*, *Mejtsky* és *Vasak* urakat tartóztatták le, úgy működött, hogy előkelő állású, de nem nemes embereket arra figyelmeztetett, hogy nemes nemzetségből származnak, de meg kell keresni az okmányokat. S akad Prágában sok olyan ember, aki lépre ment, fizetett, mire a konzorcium rajzolója neki üt s szép kaligrafikus írással tele írt egy nagy darab pergamentet. Ezt a kis demokráciák jól megfizették, a vállalat pompásan ment, még fiókot is nyitott *Bécsben* s husz évig tartotta fűnn az üzemet.

— **Január statisztikája.** Január a bálók hónapja volt. A statisztikusok a jó eredméllel szokták össze-üggésbe hozni a házasságkötések számát, de a januári statisztikát kivételesen a bálók száma alapján kellene megcsmálni. Amde a bálók nem szerepelnek kérdő-íveinken s így az okát nem lehet megállapítani annak, hogy miért kötöttek januárban 21.654 házasságot. A vidám *Tolnamegyében* s a mulatós *Szegeden* a legtöbb házassól volt, míg *Fiumében*, ettől az akciótól legalább — fáztak az emberek. Nagyon érdekes a vegyes házasságok statisztikája, melyből az tűnik ki, hogy 1568 házasságot kötöttek a vegyes párok. A mindenképpen örvendés házassági statisztika után a szomorú következik, mely arról ad számot, hogy a külföldre szóló utlevelek közt még mindig az Amerikába szólók vannak túlsúlyban s hogy még mindig *Sáros*-megye területéről vándorolnak ki legtöbben. A szaporodás statisztikája, elég kedvező. Az idei január hónapban 12.868 lélekkel nagyobb a szaporodás, mint tavaly januárban. E téren *Beregvármegye* az első-ség, az utolsó helyre pedig *Brassóvármegye* került. Városaink közt *Szabadka* adott legtöbb új polgárt a hazának. A halandóság a Királyhágón tul volt a legnagyobb, a legkisebb a *Dunántúl*. Az egyes megyék közt *Trencsénmegye* mutatja a legkedvezőlenebb, *Hont* pedig a legkedvezőbb arányszámot. Városi törvényhatóságaink közül, a legkevésbé haláleset *Sopronban* történt, a legtöbb *Selmec-* és *Bélabányán*.

— **Halálozás.** *Ujfalusi Némethy* Lajos debreczeni evangélikus reormatus lelkipásztor, egyházközeleti és egyházmegyei tanácsbíró elhunyt alkalmából a megboldogult fiahoz, dr. *Némethy* Károly miniszteri tanácsoshoz *Széll* Kálmán miniszterelnök a következő részvételtáviratot intézte: „Most értesülök a nagy veszteségről és súlyos csapásról, mely méltóságodat érte, fogadják öszinte, mélyen érzelt részvételet. A csapás, mely egyike legmeghittőbb és legkíválóbb munkatársamat érte, engem is érzékenyen érint. *Széll*.” Az elhunytat, aki nemcsak egyházi és tanügyi, de társadalmi téren is az elsők és a legjobbakkal között volt, szombaton délután 2 1/2 órákor helyezik a *Kossuth*-utcai temetőben levő családi sírholtnban örök nyugalomra.

Moórról írják: *Csalmai Jankovich* Nándor volt 48-as honvéd 87 éves korában tagnak meghalt.

— **Az Erzsébetvárosi Kőr estélye.** Az Erzsébetvárosi Kőr hónap este a *Royal* disztermében lényes műsorral hangversenyt rendez a kerület közéleti-konnyági egyesülete javára. A hangversenyen *Márkus* Emília, *Ambrus* Zoltáné, *Freund* Eleika, *Rózsahegy* Kálmán, *Sziklai* Kornél és *Raskó* Géza működik közre; *Heltai* Jenő pedig fölolvastat tart. Jég a körben (*Royal* A. kapu) és dr. *Sipos* Dezső pénztárnoknál (*VII., Miksa*-utca 15.) kapható.

— **A száj- és körömfájás ellen.** Rendkívül fontos hír érkezik Berlinből. A porosz képviselőház költségvetési bizottságának mai ülésén *Kirchner* kultuszminiszter titkos tanácsos közölte, hogy *biztos óvszerrel találtak fel a száj- és körömfájás ellen.* Ok van arra a fölvetésre, hogy mielőbb sikerülni fog előkészítést készíteni, mely az egyes tulajdonosoknak lehetővé fogja tenni, hogy az egész marhaállományt *aranylag csekély összegért immunissá tegye.* Löffler tanár (Grafswald), aki a kísérleteket vezette, megvizsgálta Baccelli eljárását is és azt találta, hogy Baccellinek a szere veszedelmes és óvszerként nem hat.

— **Haldokló forradalmár.** *Milanoból* azt jelentik, hogy *Don Albertario* lelkész, az 1898-iki milanoi forradalom okozója haldoklik. Az 1898-iki milanoi forradalomnak egy *Don Albertario* nevű szocialista lelkész volt a főhőse, aki papársáival együtt egy zárdába zárkózott és onnan lövöldözött a katonaságra. Csak akkor adták meg magukat, mikor a túzárság is kivonult, hogy rommá löjje a zárdát. *Don Albertario* a haditörvényszék tizévi legyábra ítélte, de alig ült le belőle öt hónapot, mert *Umberto* király megkegyelmezett neki és büntetésének is. *Don Albertario* a modern Olaszország egyik legérdekesebb alakja. A nép úgy rajong érte, mintha profétája volna.

— **Ünnep a klinikán.** Szép ünnep volt ma délelőtt az egyetem I. sz. belgyógyászati klinikumán *Korányi Frigyes* egyetemi tanár főrendiházi tag tiszteletére. A klinika orvosai és hallgatói teljes számban jelezték meg, hogy a magyar orvosok nesztörök, a nagytudomány tanárt ünnepejük névnapja alkalmából. Az ünnepléshez *Mutschbacher* Tivadar intézett magasaróptú, szép beszédet, *Korányi* válaszába azt kívánta tanítványainak, hogy avval a jóleső öndatlat teljessétek áradtságos kötelességüket, mely az orvosnak legnagyobb jutalma nehéz munkájáért.

— **Az asszony.** Négy estendővel ezelőtt történt, hogy egy amerikai házaspár beleláradt az élettel való keserves hadakozásba, s hogy javítson a sorsán, elhatározta, hogy szerencsét próbál. Minek illenek egy helyben, mikor a balvégzet olyan makacsul a sarkukban van odabaza, gondolta magában a két szegény ember, s elindultak Klondyke felé az ígért földjére. De mikor *Tacomába* (Washington állam) értek, a férj egyszerre csak azzal lepte meg a feleségét, hogy egy tapodtat sem megy tovább, meggondolta a dolgot a vállalkozás neki most már kissé nagyon vakmerőnek és kockázatosnak tetszik.

— **Jó —** mondta erre az asszony és... tovább folytatta az utat maga.

Az emberek pedig *Tacomában* maradt... Múltak az évek, s sok évvel azután, hogy a bátor asszony elhagyta az urát, ennek az ajtájan valaki kopogtat a minap. És senki sem kételkedhet abban egy pillanatra sem, hogy a bátor asszony volt az aki kopogott, és az is szinte rendjén valónak tetszik, hogy az asszony éppen kerek öt milliót hozott vissza magával a szerencsés kirándulásról. A gyöngyöb lelkületű férfi, aki annak idején *Tacomában* rekedt és azóta a közúti vasutnál dolgozott, persze hamarosan ott hagyta ezt a szolgálatot, de előbb dugzagdaggá lett feleségének térdeibe omlott és úgy esdekel bocsánatért és azért, hogy szívében újra elhelyezkedjék és a szép vagyon örömeiben vele osztozkodhassék. A jó asszony meghallgatta esdeklését.

— **Helyreállítás.** A Budapesti Tudósító jelenti: A mai reggeli lapokban között hírünkre vonatkozólag, amely szerint *Cseörgő Gyula* nyugalmazott államtitkár, a „Magyar Folyam- és Tengerhajózási Részvételárság” miniszteri biztosi állása alól felmentett annak kijelentésére kérelmettél, hogy *Cseörgő Gyula* országgyűlési képviselővé történt megválasztása folytán ezen, a képviselőséggel összeférhetetlen állástól való felmentését még 1901. december hó 5-én kérte és nyerte és már akkor történt a miniszteri biztosság ideiglenes betöltésére nézve intézkedés.

— **A leleplezett virágmedium.** A napokban írtunk arról, hogy Berlinben a rendőrség letartóztatott egy *Rothe Anna* nevezetű asszonyt. A virágmediumot, aki arról volt nevezetes, hogy a szellemek elárasztják virággal. Ezt a látványosságát persze nem adta olcsón a híres médium, sőt olyan jól ment az üzlet, hogy impresszárió vette gondjába *Rothe Annát* s az urával és a gyermekeivel együtt utaztatva városról városra. Berlinben azonban porul jártak. A rendőrség rajtuk ütött s kiderítette, hogy *Rothe Anna* ügyes büvész-kedő, de szellemekhez nem igen van köze. — A rendőri vizsgálat nyomán egyre nagyobb arányokat ölt a skandalum. Sok kárvallott jelentkeztek olyanok tudniillik, akik a szellemektől várták a virágot és azt fizették meg, nem pedig a *Rothe Anna* köklerségét. Már százötvenen vannak, akik visszakövetelik a pénzüket. Tegnap kihallgatta a rendőrség az impresszáriókat is s a rendőrszét egy kicsit szellemeskedett is vele. Azt kérdezte tőle, hogy mit gondol, vajjon eljönnek-e a médium segítségére a szellemek. A kiváló üzleti férfi erre nem tudott egyebet mondani, mint hogy: — bár jönnének.

— **Előadás vetített képekkel.** A skót iskola nagyteremben holnap este 7 órakor *Szilassy Aladár*

közgazgatási bíró amerikai utjáról tart előadást. Az előadásra a belépőjegyek 50 fillérért és 1 koronáért kaphatók este a pénztárnál.

— **Öngyilkos kereskedő.** A napokban a központi szállodában öngyilkossá lett egy uriember, akiről azt hitték, hogy *Mayer Ferenc* beszerzői kereskedő. A rendőrség megállapította, hogy az öngyilkos *Frank Miksa* volt fővárosi kereskedő. Az öngyilkos agglégény volt és teljesen egyedül lakott a Váci-körút 57. számú házában, ahol kétszobás lakása volt. Egyetlen nővére *Gussmann Simon* paszománt-gyáros felesége. *Frank* régóta súlyos idegbajban szenvedett és e miatt üzletét is abbanhagyta és félrerakott vagyonkájából élt. Idegbaja folyton súlyosabb lett és pénze is elfogyott úgy, hogy az utóbbi időkből nagyon szegényesen élt. Valószínű, hogy gyógyíthatlan betegség és anyagi gondjai kergették a halálba.

— **Egy kis kellemetlenség.** Tegnap este a monte-carlo játékházban egy kis kellemetlenség történt. Egy ez ideig még ismeretlen, elegáns uriember olyan tapintatlan volt, hogy a játékasztal mellett lőtte magát agyon, a helyett, hogy kiment volna a tengerpartra az öngyilkosságot megselekedni. A személyzet bosszankodott kissé, a szolgák azonban hirtelen eltakarították a hullát és felmosták a padlóról a vért. A játék pedig éppen csak pár percet akadott meg. Amint kivitték a vesztet, tovább játszott a többi vesztés.

— **A banda örüjtje.** Tegnap este hirtelen megőrült egy cigány muzsikuss. Azaz, hogy visszacsalt az örülségébe. Négy estendővel ezelőtt bocsátották ki a tébolydából, mint meggyógyult beteget. Azonban — úgy látszik — nem gyógyult meg egészen. Este még kedélyesen elbeszélgetett a zenekar tagjaival a temesvári Gyárvaros egyik kávéházában, később is egészen helyesen kezezte a hegedűt és esti tíz óráig nyugodtan viselkedett. A primás ekkor „Nemuljon e a hegedűd...” című népdalt interpretálta. Bolcsak a földhöz vágta a hegedűt, torkon ragadta a primást és fojtogatni kezdte. Szemei mereven tapadtak a földre, szája tátékozott s csak nagynehezen tudták megfékezni. A gyorsan előhívott orvos örülségi rohamot konstataált, mire a mentők beszállították a szerencsétlen embert a kózkórházba.

— **A honvédevelő- és képző-intézetek tájékoztatója.** A honvédelmi minisztérium a honvédevelő- és képző-intézetekbe pályázó részére szükséges tudnivalókat tartalmazó tájékoztatókat állított össze. „A m. kir. (soproni) honvéd főiskolába való felvételei pályázók részére”, valamint „A m. kir. honvéd Ludovika Akadémiába való felvételei pályázók részére” című tájékoztató az illető intézeti parancsnokságoknál, valamint a m. kir. honvédkerületi parancsnokságoknál, — „A m. kir. honvédhadapródiszkolába való felvételei pályázók részére” című tájékoztató pedig a pécsi és nagyváradai hadapródiszkola parancsnokságánál díjazatlanul kapható.

— **Hazaság.** *Klein László* m. kir. államvasúti hivatalnok és ez kir. tartalékos hadnagy eljegyezte *Egerben* öz. *Kornhauer Józsefné* leányát Rózátt.

Kreutzer Jenő tolvaj hó 16-ikán vezeti oltárhoz a dohány-utcai zsidó templomban *Weisz Kornélia* kisasszonyt.

— **A Somossy-orfeum és a rendőrség.** A Somossy-orfeum bezárása miatt ma egyik napilap megtámadta a rendőrséget. A rendőri sajtóiroda erre vonatkozólag a következő nyilatkozatot adta ki:

Egy napilap reggeli számában a Somossy-féle orfeum bezárása alkalmával a rendőrséget vádolja, hogy az engedélydíjak behajtása körül alkalmazott tulszigor kényszerítette az orfeumot az előadások abbanhagyására és támadja a rendőrséget a díjak magasságáért. Ezen váddal és támadással szemben a főkapitányság tudatja, hogy a kérdéses orfeum ismételtlen fordult halasztásért a díjak feléte tékintetében és a főkapitányság a díjak befizetése körül mindazon könnyítést megadta, mely a főkapitány anyagi felelőssége mellett megadható volt; további elnézést azonban gyakorolni nem lehetett, mert azt egy üzlet sem kívánhatja, hogy a főkapitány a díjak megfizetéséért a felelősséget magára vállalja és magát annak kitegye, hogy az elnézésből be nem fizetett díjak azután tőle követeltessek; pedig a törvény és szabályzatok az ily díjak be nem fizetéséért, egyenesen őt, illetőleg a mulasztó tisztviselőt teszik anyagilag felelőssé. Hogy a díjak magasak, azt a rendőrség nagyon jól tudja, de ezen a rendőrség nem segíthet; a díjak négyülék és pedig elsősorban áll a bélyegilletékből, amely egy orfeumnál már maga 360 koronát tesz ki. Ezen illetéket a bélyeg törvények állapítják meg. Azután jön a rendőri engedély-díj, amely miniszteri rendeletekkel van szabályozva. Felszámították továbbá a szegényalap-jutaléokra, amely fővárosi szabályrendeleten alapul és szintén igen magas; végül utolsó sorban jön a kivételesen rendkívül magas pótdíj, amely szintén miniszteri rendeleteken alapul. Ezen díjak együttesen a Somossy-orfeumban havi 1536 koronát tettek ki.

— **Adománygyűjtők szélahomossága.** *Ruffy Pál* országgyűlési képviselőnek tudomására jutott, hogy szédélgők „Dr. Ruffy Pál, a községi közigt. tanf. igazgatója, Budapest” jelzésű névjegyek segítségével országban mindenféle könyvradományokat gyűjtönek. Arra figyelmeztetést téhát a közönséget, hogy ó adományok gyűjtésére vagy felvételére senkit sem ajánlott, hogy ezek a névjegyek e célra készült hamisítványok és hogy ilyen névjegyei neki sohasem voltak.

— **Gyilkos siketnéma.** *Grás* kö-elében egy *Pipus* nevű siketnéma suhano meggyilkolta anyját és egy bérést, aki az asszony segítségére sietett. A vérengző ember aztán hűgát akarta megölni, de annak sikerült megmenekülnie. A gyilkos a holttesteket pórére vetkőztette s anyját elásta, a bérést holttestét pedig a pincében fűdelte el. A csendőrség kézrekerítette a gyilkost, aki töredelmesen bevallotta, hogy meg akart ölni s azért ölte meg anyját, hogy az örökséget megkaparíthassa.

— **Jóteköny adományok.** Friedlender Ármán nyomorgó családja javára ma a következő adományokat kapjuk: Dr. *Berger Mórné* (István-völgy) 2 korona, *Buday Proskó* (Zombor) 2 korona. A szives adományokat rendeltetési helyére juttatjuk.

— **Gyermekgyilkosság.** *Horváth János* kövesdi bérés két hónapos gyermekét, mert folyton sírt, dühében kiragadta a búcsőjéből és lábánál fogva a falhoz csapta. A gyermek szörnyethalt. A csendőrség elfogta a brutális apát s a vallatásnál kiderült, hogy feleségével már két gyermeküket pusztították el.

— **Fővárosi Orfeum.** *Línke Pál*, a népszerű és világszerető ismert berlini zeneszerző, e hónap 16-án *Luna asszony* című kiállításos operettjével, amelyet Berlinben 400-nál többször dirigált, bemutatkozik a *Fővárosi Orfeumban*. A darab főszerepét *Ailla Barry* kisasszony játssza, akit múlt évi vendég szereplése révén kedvezően ismer a fővárosi közönsége.

Katonadolog.

Hogy a főváros, vagy a hadtestparancsnokság építené-e ki a Promontor mellett levő új katonai lövöldéhez vezető utat, azon vitatkozik a főváros és a hadsereg. Mindakettő kínálja, de egyik sem akarja. Az út különben most kriminális állapotban van.

Ezt az utat én is jártam
Cakkumpakban, nyakig sárban
Völgyekben, át hegyen, árkon,
Tűt a vámon, a határon
A lábam a bakkanos törtre,
Míg fáradtan, meggyőlörve,
Elesigazva, szomjan, éhen
Az új *Schiess-Stattra* kiértem.

Mily élvezet arra menni!
Ami út van, szinte semmi.
Hol a bakkanosodnak szára
Elmerül az út porába,
Hol meg kövecseknek erre
Forog alatt recsegve,
Majd meg félig lekve, állva
Küszhatsz a hegy ó dalába!

S ha fölérsz a hegytetőre,
Nem is juthatsz ki belőle
És ha szomjaznál is éppen,
Lenn a völgyben csudaszépen
Folyik a Dunának árja,
Alig egy — vagy két órára,
És ha a nap nagyon éget
Ráöntöd a verejtéked!

Most a hadsereg s a város
Miniszterhez és tanácsghoz
Ir jól, ir le, ülnek, gyölnek,
Ankettéznek, lelkesülnek,
A legénység érdekében
Vitatkoznak alva, ébren
S mint divat már Aberdában,
Gyül az akta nagy vidáman.

Az aktáknak tengerében
A jövendőt már megérzem!
Irni fognak mindha'álig,
De a terv utá nem válik
Es unokám is, szegényke,
Ne adj' Isten, hogy megérje!
Mint nagyapja hajdanában
Masíroz majd nyakig sárban.

SZÍNHÁZ, ZENE.

— **Ambrus Zoltán.** Ha fővárosunkban igazí művészi életet élünk, akkor a *Várszínház* mai estéje azt az eseményt jelentené, amelyről mindenki beszél. Mert csak ott, ahol lelki szükséglet a művészet, törtenhetik meg az, hogy mindenki közönséget vállal a tehetséggel. Mifelénk a siker összekötöttesektől, protekciótól, élelmességtől függ és a közönség egykedvűen nézi a tehetség és nemtelenség versenyt. Egy férfi, aki hosszú estendők óta figyelője a színpadi életnek, ma este a *Várszínházban* a következőket mondta: — Sok első fellépésnek voltam a tanuja életem-

ben, de ilyen kézen még nem lépett a színpadra tehetőség mint imho Ambrus Zoltánné.

Ne tessék félreérteni. Nem művészi tökéletességről van szó, amely egyszerre patlan ki az ismeretlenség homályából. Az ilyesmi nem szokott előfordulni, csupán később azokban az életrajzokban, amelyeket élelmes impresszáriók a maguk művészeiről írnak; ezek szerint minden művész mesterként támad. De a valóságban mindez másképpen van: nagy munka, keserves küzdelem és hosszú idők eredménye a diadal. De igenis hírtelen, egyszerre történhetik meg a tehetőség megnyilatkozása és felismerése; ez történt meg ma este a Várszínházban. Kár, hogy Mader Raoul, akit egy-két vendégszereplés kudarcra az Operaházban óvatossá tett, Ambrus Zoltánnét ezen a kísérleti állomáson léptette föl és nem a pesti oldalon, ahol az ő sikere talán elfeledtette volna a megelőző baleseteket. De így is bizonyos, hogy Mader Raoul igazgatói pályájának eddigleg legnagyobb érdeme, hogy Ambrus Zoltánnét a színpadra állította, ami fényes tanúbizonyossága az ő éles szemének, biztos ítélletének, de azok ítélletének is, akik őt az Operaház élére tették. Művészet csak ott van, ahol a tehetőséggel tartanak, úgy gondolom, aki lelkiismeretéből lépett sorompóba a tehetőségért, talán a miatt is, mert halálra gyötör annyi tehetetlenség mifelénk. Operaházunkban vajmi kevés az ilyen gyönyörű és egészséges organum, mint amilyen Ambrus Zoltánné hangja, aki ma este Mignon címszerepében lépett föl. Minden regiszterben kiegyenlített és pasztózus mezzoszoprán, hatalmas magassággal, — olyan instrumentum, amelynek minden hangja erőtől és egészségtől duzzad, a mellből jön és a szívből származik. Teli van érzelmi szépséggel, pogány életörövel, buja virulással. Enekudása meglepő, különösen, ha tekintetbe vesszük, hogy minden gyakorlat nélkül érte el ezt a magaslatot. Enekmondatai épek, kitűnően tagoltak, lélekzetvétele kitűnő, technikája csiszolt (Molnárknyé iskolájából való), szövegkijelése pedig — egyszerű: — példaszzerű. Enekmondójából azonban még hiányzik a mesterség nyomának eltűntetése, a műremek természetes egyöntetűsége, — az a tökély, amelyet csak gyakorlat útján lehet elsajátítani. Mily hatást kellett bensőséges játéka, amelyely Mignon lelkiállapotának minden fázisát visszatükröztette! Es ebben nagy segítségére volt csodás szeme, amelynek pillantása uralkodik a színpadon. Valamint hangja kiváló a legerősebb ensembleből is, úgy a legmozgalmasabb tömegjelenetekben is csak az ő szemét látni. Hogy hova utalja a temperamentosuma és a tehetőség, arról alighanem eltérők lesznek a nézetek. Szubrett-e vagy ifjú drámai énekesnő? Majd elvállik, bizonyos, hogy emiatt színesnő, aki minden szakmában érvényesül. Valamint bizonyos az is; hogy olyan művésznővel állunk szemközt, akinek tehetősége el van jegyezve a sikerrel. Tanum rá a jövőnd. (G—ly.)

Balatonai roge. Lelkes tapasal fogadta ma este a Vigszínház nagyszámu díszes közönsége Csillag Terét, akit több napi betegség után ma lépett újra fel Hercegz Ferenc poézissal és finom szellemmel megírt darabjában, a Balaton regében. Egy kis rekedtség tette eleinte fátyolossá még a hangját, de az előadás során lassan-lassan eltűnedeztet az indiszpozíciója és Benigna asszony kitűnő, neki való szerepét tehetőségének ezer bájával ruházta fel ma is. A közönségnek nagyon tetszett a szindus darab, a szép, tartalmas dialógusban nagy gyönyörűséggel telt s felvonások után sokszor kitapsolta a szereplőket.

A Vigszínház bemutatója. A Vigszínházban a jövő hét keddjén, e hó 11-én, egyszerre három eredeti újdonság kerül bemutatásra. T. Vízvári Mariska dramolejtje a „Szalmaláng”, nyitja meg a sort. Az újdonság hősnőjét Liane Pimpolette varróleányt maga a szerző játszza, partnerje, André Fugeroles, festő pedig Bihari Ákos lesz. A második darab Géczy István „Az erősebb” című paraszt drámája, melynek szereposztása a következő: András — Hegedűs Gyula; Borosa — Haraszthy Hermin; Sándor — Góth Sándor; Mihály — Rónaszéky Gusztáv. Belejezi az estét Hegedűs Gyula „A házi orvos” című kétfelvonásos színműve, amely az est javarésztét tölti be. Ennek a darabnak a szereposztása: Kápolnai Sándor — Pethes; Sarolta, neje — Lenkei Hedvig; dr. Mihály Kálmán, orvos — Fenyevei; özv. Forrai Klára — Szerényi Gizella; Balogh Gyula, huszárszázados — Csérny; Iván — Bárdi.

A Magyar Színház bemutatója. A Magyar Színházban hétfőn bemutatóra kerülő Hymen-Füred című újdonságának szereposztása a következő:

Boross Béla — Szilágyi; Irén — Almási Lola; Tarcsay Oszkár — Báthonyi; Dragonov Olga — Turcsányi Olga; Knepler — Boross; Emerencia — Sziklami Rózsa; Kutrovics — Mátrai; Emilia — Béres Mariska; Mittelmayr Nepomuk — Sziklami; Gusztó — Tomcsányi Russi; Rókus — Farkas; Romhányi — Stoll; Kádár — Iványi.

Elhunyt művésznő. Aradról látvarozzák: Arkossyné Zoltán Olga fiatal színésznő a színpadon

meghült. Betegsége alatt vérmegezzést kapott, jobb karját és lábát amputálni akarták, e közben a beteg testrészek ütszősödésbe mentek át s a fiatal színésznő ma meghalt.

A Vigszínház idegen újdonságai. A Vigszínházban, mint már megírtuk, e hónap 22-ikén telik le a száz estére terjedő magyar ciklus s ennek befejeztével újra megjelennek a színház műsorán a külföldi újdonságok. Az első két idegen darab, melyet a Vigszínház még ebben az évadban fog bemutatni a Mathieu-ügy (L'affair Mathieu) és A szállásadónak (Le Billet de logement) című francia bohózatok lesznek. Az előbbit Fdi Béla, az utóbbit Hellai Jenő fordította.

A Mészáros-pályázat szerzői. Ily cím alatt közreadott mai hírünkre vonatkozólag Koroda Pál annak a kijelentésére kér bennünket, hogy ő a Mészáros-pályázatban nem vett részt és így a neki tulajdonított darabot nem is írta. Ugyanebben a dologban Molnár Kornis Aranka ezt a levelet írja hozzánk:

Igen tisztelt szerkesztő ur! A találgatások mesgyéjén szerencsésen eljutottak hozzám is! De ha bármennyire megtisztelő is rám nézve, hogy a Mészáros-pályázatban az első sorban dícséretet aratott munka az én művem volna. — ki kell jelentenem, hogy a Nyári szivatar című vígjátékot nem én írtam, sem a pályázatban egyáltalán részt nem vettem. Az egész kombináció onnan eredhetett tévesen, hogy a Nemzeti Színház bírálbizottsága a napokban fogadta el előadásra Néző hegyén című verses drámámat. Kérem ezt tudomásul venni és becses lapja hírét helyreigazítani. Tisztelt híve

Molnár Kornis Aranka.

Ábrányiné magyar dalestéje. Ábrányi Emilné, a kiváló művésznő, március 20-án, csütörtökön, este nyolcadik órakor rendezi önnálló magyar dalestéjét a Royal-szálló hangversenytermében. Az est érdekességét emeli, hogy a kitűnő művésznő mellett két jeles tanítványa is közreműködik: Büchler Irén és Kiss Klára kisasszonyok, akik szintén magyar szerzőktől énekelnek dalokat. Belépőjegyek erre a dalestélyre holnapról kezdve válthatók a Rózsavölgyi és Társaság műkereskedésében.

Hangverseny. Az ó-budai protestáns énekegyesület e hó 9-én hangversenyt rendez. A hangverseny műsora a következő:

Moskovsky: Va se (as-dr.) Schubert: Improptu (-moll.) Zongorán előadja Laub István. — Felolvasás az egyesület céltárló, tartja Csűrös István. — A rab és Jövendőlet P. öföltő Szavaja Janysek Olga. — Költemények. Irt és felolvasa Takonyi József. — Menyegző után. monológ. Irt Hajdu Miklós. Előadja Ély Emilia. — A XII. rapszodia Liszt Ferencől. Előadja Laub István.

Flórika szerelme reprize. Moldován Gergely Flórika szerelme című népszínműve, hosszabb pihentetés után vasárnap délután kerül ismét színpadra, a nő főszerepben Blaha Lujza asszonnyal, ki az oláh leányban épp olyan érdekes alakot kreált, aminő korábban az ő tő leánya, német Nánija és cigány leánya volt. Az eredeti román nép- és műdalok, valamint a külön-éle erdélyi román nép-tánok és viseletek egészen különleges érdekességet kölcsönöztek e darabnak amelyben Blaha Lujza asszonyon kívül közreműködnek: Raskó (Ion) Vidor (Onuo), Szabó (Petrikás), Szerdahelyi (Bokotán Ilie), Tollagi (oigány), Kovács (Vaszi), Kápolnai Irén (Mária), Siposné (Zsófia), Vidorné (koresmárosné); Iszóné (cigányasszony), Horváth (Áron pap) Újvári (Dumitra) Dellé (Gligor). A román tárgyú népszínmű legutóljára a múlt év decemberében került színpadra.

Hugo Viktor ünneplése Rómában. Novelli római színházban, a Casa di Goldamban is megünnepelték Hugo Viktor születésének százéves fordulóját. Hugo: Ruys Bias című drámájának negyedik felvonása került színpadra Novellivel a címszerepben s aztán d'Annunzio szavaltta el Hugo Viktortól írt ódáját.

Márkus Dezső Amsterdamban. Az amsterdami dalszínház május hónap elején Amsterdam, Rotterdam és Hága városokban Wagner-ciklusból álló mintaelőadásokat fog tartani. Ez alkalomra Európa összes nevezetesebb dalszínházainak mester-énekesit és énekesnőit szerződtették. Az előadásokat Márkus Dezső, a kitűnő magyar karmester fogja vezényelni. Márkus Dezső haránkfia három évig volt a prágai Opera első karmestere, ahonnan az amsterdami Niederländisches Opernhaus meghívására a németalföldi mint-Wagner-előadások vezénylését vállalta el. Örmélem emlékeznünk meg a kitűnő szerepléséről, mely kitűnő haránkfianak hírnevét ismeretebb teszi.

Masogani Bősben. A bécsi zenekedvelők egyesületének két érdekes estéje lesz ebben a hónapban. Rossini: Stabat mater című zeneművét adják elő Masagnyi vezetés mellett. A fiatal olasz mester legközelebb Bősbe megy, hogy a próbákat is személyesen dirigálja.

Paulay Erzsike debütje Paulay Erzsike, Paulay Edéné, a Nemzeti Színház nagyművelű, elhunyt igazgatójának a leánya aki a színpadi pályára készül, e hónap 8-ikán egy nagyváradi hangversenyben fog először a nyilvánosság elé lépni.

Eredeti operett-premier a vidéken. A nagyváradi Színház-színházban legközelebb eredeti operettnek lesz a bemutatója. Az operett címe: A démont

s úgy szövegének, mint zenéjének a szerzője Várdy Aladár, a színház karmestere.

Téli előadások a Városligeti Színházban. Feld Zsigmond, a Városligeti Színház igazgatója már régibb idő óta tervezi, hogy a színhört átalakítja olyképpen, hogy abban a téli évadon át is előadásokat tarthasson. Ezt az életrevaló tervet, egy könyvomatos tudósító jelentése szerint, még ebben az évben megvalósítja. A Városligeti Színház átalakítási munkálataihoz az idei nyári évad után hozzáfognak, úgy hogy a télen már rendes előadások lesznek a Városligeti-színházban, melyhez Feld Zsigmond állandó társulatot szervez.

Vidéki színházak. Pozsonyból írják nekünk: A pozsonyi színházunk egyik legkedveltebb tagjának, Fehér Kamillának jutalomjátéka a legnagyobb sikerrel folyt le színházunkban. Kövesi Albertnek Primadonna című darabjának a címszerepében lépett fel zsufolt ház előtt s a közönség az egész estén végig zajos tapsokban részesítette ezt a kedvelt művésznőt. A művésznő sok virágot is kapott tisztelőitől. — Ligeti Juliska, a Nemzeti Színház fiatal művésznője a jövő héten Miskolcon fog vendégszerepleni. ahol a Stomjai család és Ahol unatkoznak című darabokban fog fellépni.

Német diákelőadások Párisban. A lipcsei diákok két párisi előadását, mely az idei tavasszon a Porte Saint Martin-színházban fog letolyni, április második telében Berlinben is be fogják mutatni. A diákok Schiller: Haramdik című drámáját fogják előadni s az előadásban Mathkovszky, továbbá Poppe kisasszony s a német színészetnek még egy-két kiváló tagja vesz részt.

Operaelőadás a Telefon Hírdobásban. Csajkovszky lírikus operája az Olegin keril előadásra ma este a Magy. Kir. Operaházban. Az opera előadását a Telefon Hírdobó előfizetői odabaza a lakásukon is végighallgathatják, mert a Hírdobó azt teljes egészében közvetíteni fogja az előfizetők szórakoztatására. Az opera előadásának közvetítése után a legújabb híreket olvastatja fel a beszélője, majd annak bevégezte után 11 óráig még cigányzene lesz hallható a kagylókön keresztül, melyet az Elite- és az Emko-kávéházból közvetít a Telefon Hírdobó.

MŰVÉSZET.

A Zichy-kilátás bezárása. Még csak egy napig láthatók a Zichy Mihály monumentális művészetének produktumai és utána megkezdődnek a tavaszi tárlat rendezési munkálatai. Holnapután vasárnap még egész esti 9 óráig látogatható a közönség a Zichy-kilátás, hétfőn már utolsó napja van a tavaszi tárlatra szánt művek beküldési idejének, még kedden megkezdői működését a tavaszi tárlat zsűrije, mely Baditz Ottó, Ferenczy Károly, Katona Nándor, Kernstok Károly, Kézdi-Kovács László, Márk Lajos és Tölgessy Artur festőművészekből áll. Az eddig beérkezett művek után itélve, a Szalon tavaszi tárlatának rendkívül gazdag és művészi becsű anyaga lesz. Nagyon változatosnak és előkelő színvonalúnak ígérkezik a Nemzeti Szalon fumei kiállítása is, melyre még egyre érkeznek be munkák a Szalon műtársi hivatalához. Az eddigi intézkedések szerint a fumei kiállítás megnyitása husvét vasárnapján lesz.

A művészi munka életföltöltéséről. Az Iparművészeti Múzeum mai ismeretterjesztő előadásán dr. Semréczy Miklós érdekes előadást tartott a művészi munka életföltöltéséről. Előadást 14-én délután folytatja az Iparművészeti Múzeumban.

EGYESÜLETEK.

(A Nagypénteki Református Társaság) hölgyválasztmánya Hegedűs Sándorné védszasszony és dr. Kiss Áron elnökele alatt gyűlést tartott. Az elnök jelentése szerint a Társaság nemes hivatást buzgónt teljesíti. Hapdál Bemó budai lelkes átirata szerint március 17-én koncert lesz a budai virágódnak részben a Társaság javára. Bókai János körzasi igazgatónak, amiért egy beteg leánytát kezelésre fölveit, jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak.

(A szabad liceum előadásai.) A szabad liceum tudományos előadásainak sorrendje a jövő héten a következő: Kedden, 11-ikén: a realtanoda-utcai iórealban este 5—6-ig. Dr. Alexis György: A román irodalom története; szerdán, 12-ikén: az egyetem állattani intézetében este 6—7-ig Várdy Zsigmond: A siketnémaoktatás új ujmványai (növendékek bemutatásával); csütörtökön, március 13-ikén: az állattani intézetben este 6—7-ig dr. Sebestény Károly: A római irodalom története; pénteken, 14-ikén: a realtanoda-utcai iórealban este 6—7-ig dr. Décsy Károly: Elmeok és elmekörház; szombaton, 15-ikén: az egyetem állattani intézetében este 6—7-ig Petrik Lajos: A Hohe Tauern vetület képeiben.

(Tisztviselők közgyűlése.) Az I. cs. kir. szab. Dunagőzmozgató Társaság budai hajógyára tisztviselőinek köre e hó 3-án tartotta meg III. évi közgyűlést, melyen az összes rendes és partiól tagoktól kivül résztvettek: Szendy Béla hajógyári főnök, Szuppán Herman, felügyelő-főnök és Frdi Frigyes felügyelő, a kör Budapestben lakó tiszteleti tagjai. A tisztviselés eredménye a következő: Elnök: Panil Kálmán, alelnökök: Cristofoli Ede és Kronstein Alajos, titkárok: Németh Lajos és Ries Donát, pénztáros: Bayer Ferenc, ellenőr: Tarján Janos, gazda: Schiffer Armin; választmányi tagok: Chik Gusztáv, Just Sándor, Müller Győző, Novotny Sándor, dr. Reisz Mór, Ruh Géza, Szardos Rezső, Kíng Vilmos, Urbán Albert és Wimmer Károly; póttagok: Burger Gusztáv, Mencsik János, Euva Vazul és Toth Rezső. — Az alig

két év óta fennálló körnek vagyona készpénzben és ingóságokban közel 4000 korona. A közgyűlést banket követte.

(Az országos daláregyesület közgyűlése.) Az országos magyar daláregyesület március 28-án, vasárnap délelőtt tíz órakor tartja rendes évi közgyűlést a Nemzeti Zenede nagytérmen. Napirenden vannak az évi jelentések, a költségvetés megállapítása, az Abrányi-díj kitűzése és különféle indítványok.

(A Demokrata-Kör) e hó 8-ikán, szombaton este 7 órakor tartja évi rendes közgyűlést, melynek napirendje: 1. Az alapszabályok módosítása. 2. A tisztikar és az igazgató-választmány megválasztása.

(A Kelemenföldi Kaszinó) a szabad líceum javára szombaton március 15-ikén Petőfi-estélyt rendez.

Nyilttér.

VÉRGYÓGYÍTÁS

HEMOPATIA

Ezen új eredeti gyógyszer rendelkezik alkalmasan kiválasztott kóros anyagok, azaz: szív-, vesé-, agy-, és hólyagbántalmakkal, súlyos ideg-, vér- és bőrbántalmakkal. Biztos védelem szifilisz és elmezsavar ellen. 14 év óta ki-jel próbálva és most évente száz még teljes gyógyulással számol be.

E gyógyszer megalkotójának és egyedül képviselőjének egyet. orvosának (Hemopatia) rendelésmintézetére van

Dr. KOVÁCS J.

Budapest, V. ker., Váci-körút 16. szám alatt.

Rendelés naponta 9-11-ig és 3-6-ig. Díjazott levélre válaszol.

Betegeket intézetben kívül is kezel. — Nehéz betegeknek legbiztosabb gyógyszeredje.

(Az e rovat alatt közöltnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **Aki a feleséget akasztotta fel.** Ficzl György brezovai lakos azt tette a múlt tavasszal, hogy a hártáiban lévő irtványon egy fára felakasztotta a feleségét. A borzalmas gyilkosságot azért követte el ilyen módon, hogy azt higgyék, hogy a felesége öngyilkos lett. De az orvosok megállapították, hogy az asszony holttestén súlyos sérülések voltak s hogy az asszony halálát ezek a sérülések okozták. A gyilkos persze nem tudta, hogy a törvényszéki orvosok ezt pontosan ki tudják mutatni. Az aranyos-maróthi esküdttörvényszék tizenötévi fegyházra ítélte Ficzl Györgyöt. Az ítélet ellen beadott semmisségi panaszt a Kuria IV. büntetőtanácsa ma dr. Katona Béla koronagyógyész-helyettes indítványára elutasította.

§§ **A bossza.** A múlt évi szeptember 22-én este a hévíz-györki nagy kocsmában együtt ittak B. Kovács András bíró, Dudás Pál és Belsőz Adam földművesek. A háromtagú társaság tagjai közül Dudás Pál került legbarmarabb az asztal alá. A részeg ember aztán Kovács András bíró és Belsőz Adam esti 7 óra tájban haza akarták szállítani. Utközben a friss levegő magához térítette Dudást s a bíró és Belsőz el is váltak tőle. A részeg ember tehetetlen állapotát meglátva ifjabb Bobál Mihály otáni napszám, aki már régebbi idő óta haragosa volt Dudásnak, mert ez őt egy ízben almalopás miatt bejelentette. Alig hogy elváltak Dudástól társai. Bobál utána lopódzott s az utközben levő kocsmából előtől talált patkolóbakkkal egy vágta fejbe régi haragosát, hogy ez menten szörnyet halt. A pestvidéki törvényszék szándékos emberölés büntetése helyett vad alá Bobál Mihályt, aki a vizsgálat folyamán mindvégig tagadta a terhére rótt cselekmény elkövetését. Ma tárgyalta ezt az ügyet a pestvidéki törvényszék esküdttörvényszéke Rónai Kamill táblai bíró elnöklete alatt. A tárgyaláson a vádat dr. Mikovics Lajos kir. ügyész képviselte, a vádlottat dr. Erdős Zsigmond védte. Az esküdtek bűnösnek mondták ki Bobál Mihályt a halált okozott súlyos testi sérítés büntetésben s a bíróság 4 évi fegyházra ítélte. Az ítéletben az ügyész megnyugodott, a védő semmisségi panaszt jelentett be.

TÁVIRATOK.

A sah Európában.

Berlin, március 7. A perzsa sah május végéig ideérkezik. Még nincs megállapítva, hogy mennyi ideig marad a sah Berlinben.

A washingtoni nagykövetség.

Bécs, március 7. A Fremdenblatt közlése szerint az 1902. évi közös költségvetésbe felvették a washingtoni osztrák-magyar követség nagykövetséggé változtatásának költségeit.

Bismarck Herbert ellen.

Berlin, március 7. A Vossische Zeitung élesen kikel Bismarck Herbert herceg ellen legutóbbi beszédéért, amelyben a német-osztrák-magyar kereskedelmi szerződés előzményeit szóvá tette.

A hitbizomány apáról fiúra száll — így ír a Vossische Zeitung, — de az államférfiui képesség és hívatottság nem örökletes. Herbert herceg mindig csak

visszaverődött fényben sütkérezett és jelentősége csak annyiban van, hogy atyjától kapta az utmutatást, amelyet aztán ő keresztülvinni nem tudott. Kétségtelen, hogy Herbert herceg atyja zsenijét nem bírja felérni észszel, tehát atyja nagy eszméinek tolmácsa sem lehet.

A cukor-kérdés.

Bécs, március 7. A mező- és erdőgazdák klubja ma népes gyűlést tartott, melyen a cukor-kérdést tárgyalták. Gróf Kolowrat elnök Anglia ama követelését, hogy a nemzeti vámokat tiltsák el, autonóm törvényhozásunkba való beavatkozásnak mondja és reméli, hogy az osztrák kormány és az érdekeltektől parlamentek bölcseségének sikerüljön fog a veszedelmet, ha nem is elhárítani, de legalább enyhíteni. Dr. Bunsel azt mondja, hogy a répaár rohamosan fog emni és ha a brüsszeli konvenció életbe lép, sem a mezőgazdaságnak, sem a cukoriparnak nem lesz keresete. Dr. Fries azt mondja, hogy amely pillanatban Anglia behozza a retorziós vámokat, a mi prémiumainknak mit sem használnak. A brüsszeli konvenció súlyos csapás és iparra és a mezőgazdaságra. Nagy veszedelem volna abban, ha egyedül záródnak ki magunkat a konvencióból, mert ebből az összes államoknak haszna volna. Németország nélkül nem szállhatunk szembé Anglia aspirációival. Feladatunk az, hogy lehetőleg olcsó cukrot termeljünk, répatermelésünket korlátozzuk, a termelési költségeket csökkentjük és ekként fenntartsuk kivitelünket. Báró Skrobensky kijelenti, hogy a mezőgazdáknak nincs kifogásuk, a kiviteli prémiumok eltörzése ellen. A határidőt 1908-nál távolabbi időre kellett volna kiterjeszteni, különös tekintettel belpolitikai viszonyainkra. A vasutak államosítása nyomban messzire elődáná a válságot. Széles körűre kiható krach állna be, ha a kormány elejtene a cukoripart és a mezőgazdaságot. A kis cukorgyárakat is oltalmazni kell. A túltermelés hiba volna korlátozni, mert a redukción magától is be fog állani. Bloch cukorgyáros üdvözli a brüsszeli konvenciót, mert most már az összes államokkal egy állásponton vagyunk. A miniszterelnök által legutóbb kifejtett álláspont a leghelyesebb, úgy hogy az iparosok most már nyugodtan néznek a jövő elébe. Az elnök zárószóban kijelenti, hogy a répatermelő és a cukoripar kontingentálása nem maradt el. Meg van győződve, hogy a parlament támogatni fogja a kormányt a cukoripar oltalmazásában. Ezután a gyűlés véget ért.

Páris, március 7. Ribotnak a nemzetközi cukorkonferenciára vonatkozó kérdésére Cailaux pénzügyminiszter azt válaszolta, hogy a konferencia határozatai által az összes cukoripremiumokat eltörölték. (Tetszés.) Azt hiszi, emondhatja, hogy az összesség érdekében szempontjából már régóta nem alkottak ilyen idővös művet. (Tetszés.) A miniszter hozzátette még, hogy a konvencióra vonatkozó összes ügyiratokat közzé fogják tenni.

Kivételes törvény Írországban.

London, március 7. A Times jelenti: A mai minisztertanácsban az ir főkörmány is részt fog venni. A minisztertanács az ir jének mozgalmának aggasztó fölleléseivel és különösen az egyesült ir liga tevékenységével fog foglalkozni. Alapos az a föltevés, hogy az ir főkörmányozó az 1871-ik évi kivételes törvény alkalmazását fogja kívánni.

Az angol hadügyi költségvetés.

London, március 7. (Aisóház.) Bannermannak a hadügyi költségvetés tárgyalásának folyamán felvetett kérdésére Brodrick hadügyminiszter kijelentette, hogy a délfrikai hadműveletek mostani menete és az a körülmény, hogy a legutóbbi két hó alatt igen sok boer megadta magát, indokoltá teszi azt a várakozást, hogy jóval ama nyolc vagy kilenc hónap eltelté előtt, melyekre a költségvetési előirányzat gondoskodik a délfrikai angol haderő teljes fenn-tartásáról, az lényegesen csökkenthető lesz. Ha a jelenlegi válság elmúlt, Dél-Afrikában minden valószínűség szerint elegendő lesz, 15.000 főnyi helyőrséget tartani, melyhez még belöldi haderők és rendőrszapatok járulnának.

Khina és Japán.

Washington, március 7. A német kormány a Santungra vonatkozólag a hozzá intézett kérdésekre értesítette az Egyesült-Államok külügyi hivatalát, hogy nem szándékozik más nemzetek polgárait kizárni azokból az előnyökből, amelyeket a németek ott élveznek. Oroszország is ismételtén biztosította más nemzetek kereskedelmi jogainak respektálását a befolyása alatt lévő kínai területen.

Páris, március 7. A képviselőházban ma Guibert az angol-japán szerződésről interpellált. Delcassé külügyminiszter kijelentette, hogy ez a szerződés nem változtathatja meg Franciaország politikáját a legszélső Keleten, mert a francia politika épp úgy, mint a szer-

ződés Khina integritását tartja szem előtt. A kormány el van tökély, hogy Franciaország ottani érdekeit minden körülmények közt megővje. A ház 389 szavattal 190 ellenében elhatározta, hogy Guibert interpellációját a többi interpellációk elintézése után tárgyalja.

Miss Stone váltásádjja.

Konstantinápoly, március 7. Az amerikai követ jegyzékét adott át a portának, amelyben Miss Stone elrablásáért a török kormányt teszi felelőssé és követeli tőle a váltásádj visszafizetését. Válaszában a porta elhárítja magáról a felelősséget és megtagadja a váltásádj megfizetését.

Egy orosz lap betiltása.

Pétóvár, március 7. Az orosz hivatalos lap jelenti, hogy az 6-én megartott minisztertanács, amelyben a belügyi-, igazságügyi-, közoktatásügyi miniszterek és a szent szinodus főprokuratora vetek részt, elhatározta, hogy a Rossija lap kiadását mindenkorra megtiltja.

A macedóniai forrongás.

Páris, március 7. A Havas-ügynökség jelenti Athénből: A görög kormány megtiltotta, hogy a török határon át fegyvereket és lövészeket vigyenek ki. A Neon Aszti szerint a kormánynak ezzel az intézkedéssel az a célja, hogy a Macedóniában meghússitson minden agitációt. A kormány erről az intézkedésről értesíteni fogja a portát.

Köln, március 7. Egy konstantinápolyi távirat megerősíti, hogy a macedon titkos szövetségezek vérengzéseket követtek el. Sok helyütt összeütköztek a török katonasággal és több keresztényt meggyilkoltak. A belügyminisztérium és hadügyminisztérium elrendelte a vasutvonalak szigorú őrzését, valószínű, hogy Miss Stone-ért kicsikart váltásádjij tűzelle tel a titkos bandákat.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, március 7. A bécsi Bankegyület mai közgyűlésén előterjesztették a mérleget, amely 7,198.000 korona tiszta nyereséget tüntet fel a tavalyi 8,131.000 korona nyereséggel szemben. A hanyatlás azokban a tétélekben jut kifejezésre, melyek a piac kedvezőtlen alakulásával függnek össze. Az osztalék 6%¹⁰⁰-kal 26 korona lesz, szemben a tavalyi 30 koronás osztálékkal.

Bécs, március 7. A brüxi kőszénbánya részvénytársaság az idén ugyancsak 44 korona osztalékot fog fizetni.

Bécs, március 7. A Poldi-kohó mai közgyűlésén elhatározták, hogy az idei üzletre osztalékot nem fizetnek és 348.000 koronányi leírás után a 101.000 korona tiszta nyereséget (tavaly 514.000 korona) új számlára viszik át.

London, március 7. A februárhavi kereskedelmi kimutatás szerint a behozatal értéke a múlt évvel szemben majdnem 2 millióval, a kivitel értéke 250.000 font sterlinggel emelkedett.

London, március 7. (Gabonapiac.) Az irányzat osendes, az árak változatlanok. Városi liszt 21 sh. 9 p. — 28 sh. Repeccal 26 sh. 6 p. Dunamelléki tengeri 22 sh. 9 p. Behozatal: —. —. —. Az idő boros.

Liverpool, március 7. (Gabonapiac.) Buzza változatlan, amerikai tengeri 1/4 p-vel alacsonyabb, odeszai 1/4 p-vel alacsonyabb, liszt változatlan. Az idő ködös.

London, március 7. A londoni tőzsdék holnap zárva maradnak.

New-York, március 7. (Terménytőzsdé.) (Zárhat.) Gyapot: New Yorkban helyben 9 1/4 (9 1/4), márciusra 9.02 (9.02), júniusra 8.83 (8.83). New-Orleansban helyben 8 1/4 (8 1/4). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphában 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.20 (8.20). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — Zsír: Western steam 9.75 (9.65). Rohe és Brothers 9.85 (9.75). — Tengeri irányzata szilárd. — Májusra 87 1/4 (87 1/4), júliusra 86 1/4 (86 1/4). — Szept-re 65. — (84 1/4). Buzza irányzata szilárd. — Píros oszi helyben 87 1/4 (87. —). Májusra 88. — (82 1/4). Májusra 88 1/4 (82 1/4), júliusra 88 1/4 (82 1/4), szept-re 82 1/4 (81 1/4). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — Kávé: fair Rio 7. sz. 5 1/4 (5 1/4), márciusra 5.15 (5.20), júniusra 5.45 (5.50). — Liszt: Spring Wheat clear 2.85 (2.85). — Cukor: 2 1/4 (2 1/4). — Ón: 25.40 (25.67). — Réz: 12 1/4—12 1/2 (12 1/4—12 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, márc. 7. (Terménytőzsdé.) (Zárhat.) Buzza irányzata szilárd. — Májusra 77 1/4 (76 1/4), júliusra 77 1/4 (77. —). — Tengeri irányzata szilárd. — Máj-ra 62. — (61 1/4). — Zsír: Májusra 9.20 (9.25). — Májusra 9.42 (9.37). — Szalonna short clear 8.62 (8.60). — Sertészsír: Májusra 15.20 (15.05). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

REGÉNY.

A MI LENGYELÜNK

TÖRTÉNELMI REGÉNY NÉGY SZAKASZBAN

IRTA: JÓKAI MÓR.

(4)

— Te, ha Komáromból kiszabadultok amnesziával, ottmaradsz mellettük, mint jószágigazgató, házibarát, totumfac s a nálad jól megértett pénzzel, mikor nagy szükségbe jutnak, mikor már föbélövésre kerül a dolog, kiszegted őket a bajból. Azt is megteheded, hogy elsőköl ezzel az egész pénzzel: senki sem fogja rajtad követelni. Csak a saját lelked lesz a bírád. Istene, angyala, ördöge lehetsz ennek a két embernek. Elvállalod-e a sorsukat?

— Elvállalom. Istenatyámra fogadom.

A főpap megölelte a dalját s aztán kezébe adta a drága bibliát, a kulcsával együtt. Az órák éjtelt ütöttek.

VI. Hosszu az ut a sírból!

Amint az órák éjtelt ütöttek, a főpap behívta az öreg Helenkát.

— Eredj Natti hugomhoz, mondd neki, én parancsolom. A fogadalmi bójt napja elmúlt. En felszabadítom, hogy egyék. Nemsokára utra kell készülnie, még virradat előtt. Három óra van az alvásra. Addig te légy a sebesült mellett. A Katka is menjen aludni. Amint az óra hármát üt, köldsd fel őket: mind a két leány apácaruhát vesz föl. Akkor hívd fel a sebeszt, hogy a hadnagy sebéit kösse be. A beteg lábára papucsot húzok, egy kozák-köpnyővet adok fel rá. A hintó készen álljon, a Mirkó kocsisal, aki a sárga egyenruháját vegye fel. Bort, vizet, pálinkát rakass fel a pincetokba. Eleimisztet tesses a kosárba. Jég legyen eltéve a rézkondérban. A tömlős vánkósról gondoskodjál.

Helenka minden parancsot emlékébe szedett. A vezérek átküldték a haditanács rendeletét a komáromi főparancsnokhoz, azt Negrotin elcsukta a biblia tokjába, a többi féltett kincsek közé. Egy kicsit vakarta a fejét, mikor meglátta, hogy a vezéri parancs szövege szépen le van kalligrafizálva s a vezérek neve van csak sajátkezűleg alákaparintva. Bámult Dembinszkyt, aki a kápolnai haditanács előtt azt mondta: „Ha a sípkám tudná, hogy mi a haditervem, azt is a tűzbe dobom!” Hogy feledkezhetett most meg erről?

Aztán szabad volt mindenkinek rövid álomra hajtani a fejét. S talán álmodni is: nemzet nagyságáról, dicsőségéről — boldog szerelemről — s egyéb családi képekről.

Három órák már felköltött mindenkit az ébresztő trombitaszó. A katonának rövid az éjszakája.

Még nem is pítymallott, mikor a hintó ki-gördült a főpapi kastély udvarának kapuján. A hátulsó ülésben volt elhelyezve a sebesült vőlegény, felfújt légpárnák közé, a szemközti ülésben a két apáca, a kocsis mellett a pópa, bibliával az ölében. Biztos kíséret.

Hiszzen a főpapi nyári kastélytól Komáromig olyan rövid az út. Két nap alatt, jó négylovas hintón könnyű azon végigszágulandi.

Csak hogy ezuttal többféle akadályok voltak, amik hosszúvá tették ezt az utat.

Először is előrenyomuló hadseregek lepték el az országot, azoknak a portyázói a mellékutakat. Az orosz hadesapatok között csak lehetett utat nyitni azzal a kegyes csalással, hogy az utazók orosz állítózatban, pópa vezetése mellett jönnek szemközti, sebesültet szállítanak; de osztrák hadesapattal nem lenne jó ily maskarában találkozniok.

A még nagyobb akadály a gyors utazásnak maga a sebesült hadnagy volt. Sebázt kapott, s a miatt szertelenül nyugoskoddott. Rémekek látott maga előtt; ha egy bogoly dongott a kocsik körül, azt kiabálta, hogy sárkány közelít felé. A két apácát azzal gyanúsította, hogy azok halálmadarakat énekelnek, akik őt az ördögnek akarják eladni. Az álpópa eleget csitította: „legalább ne káromkodj magyarul, mert rád ismernek: kiabáld azt, hogy „zatracena!” ördög helyett mond azt, hogy „csert.” Nem akart rá hallgatni. Izszonyu kényes volt. A hintónak csak döcögve lehetett előre haladni; mert a gyorsabb gördülésnél jajgatott a sebesült, hogy neki a feje gurul felé a hegytetőről s ki akart ugrani a hintóból.

Ha eszünkbe jut ilyenkor, hogy minő nagy hadműveletet hajtott végre az a másik *katona*, aki egy mély, gyilkos kardesapással a fején ármádiát vezetett fél Magyarországon keresztül, utközeteket vívott, hatalmas ellenséget kijátszott, csúfá tett, mint vezér remekelt, azzal a tátongó sebbel a koponyáján. (En láttam ezt a sebet, amikor csontszilánkokat szedtek ki belőle, én

hallottam ezt a sebesültet nyugodtan beszélni, láttam az arcát reménytelül sugározni.) Es ennek a nagy sebesültnek volt ereje nemcsak végigküzdeni egy mesés hadjáratot azzal a vérhullaló mély sebbel a fején; hanem a megsemmisüléskor még volt ereje egész dicsőségét eltemetni ebbe a mély seb vágányába, mely most is ott van a fején; holott mondhatta volna azt: „elvégeztetett! Nekem jogom van ahhoz, hogy halott legyek!”

Es az a másik ember hogy nyög, hogy nyavalog, a miatt a kis lyuk miatt, amivel majd évek múlva vig cimborák között mekkora dicsőkedést fog elkövetni! Egy lyuk a homlokon! Kozák-dárdától! Hisz az egy valóságos klenódium! Kitüntetés, aminőt nem adhat a császár.

A két apáca egyre biztatta, ápolgatta, istagatta zsongtól izekkel.

Egyszer aztán hátrakiáltott az álpópa a bakról:

— No de most már szedd össze a jobbik eszedet, bruder! Itt jön a *csert*, aki elvisz!

Az országot a turai csatamezőn vonult keresztül.

Még fordít a rónát a nehéz füst, amit a leégett fenyőerdő és bózót elterjesztett; hanem azért e ködvilágból is ki lehetett venni, ami a tegnapi csataterén végbemegy.

Az oroszok a halottak sírját szentelik be.

A magyarok eltemették a halottakat, az oroszok előjöttek a sírokat beszentelni. Ez szép szokás náluk.

Egy szotnya kozák kísérte a pópát egyik sírtól a másikhoz.

Egy kozák pikét az országoton volt felállítva.

Tihamérral az történt, hogy a nagy ijedség elfelejtette vele a fájdalmat.

Amint a kozákokat meglátta, egyszerre elmult a sebláza, elfeledte a homlokán a lyukat.

— En szaladok.

— Szaladsz a pokolba! — rivalt rá Negrotin.

Rác sebesült vagy, a magyarok sebesítettek meg, az orosz lazarétumba szállítanak. A neved Pelaidesz Achilles.

— De én nem tudok rácul.

— Görög vagy: macedó-görög.

— Görögül sem tudok.

— Hogyne tudnál? Az iskolában neked is a fejedbe verték, mint a többinek a Homér Iliászának az első verseit. Azt csak tudod.

— Igen. „Menin aide Thea Peliadeo Achilleos, Ulomenen hé mürin Achaiois algen etheke, pollas d'iphthimus psychas aidi proiapsen, heroon.” Ennyit tudok belőle.

— Nohát, az elég. Potyogtatva elmondod apránként, ha kérdeznék. Elég jó lesz az nekik. Most pedig viseld magadat sebesülthöz illő méltósággal.

A kozák pikét vezetője megállítatta a hintót, illőn üdvözölve a pópát.

Kérdésére az jó oroszul megfelelt. Sebesültet szállít az orosz főhadiszállásra. A rác tábor tisztje, macedó görög.

Az őrmester megszólította a sebesültet is, a neve után tudakozódva.

Az megfelelt neki jó görögül:

— Ménin aide Thea Peliadeo Achilleos.

A kozák altiszt bejegyezte bagariabőr tárcájába a nevet, „Pelaidesz Achilles.”

Azután igen udvariasan fordult az álpópához, azzal az egészen logikus felszólítással, hogy miután most a tegnapi csataterén az elesettek sírdombjait szenteli be a pópa, szálljon le ő is a hintóról s öregbitse egyházi áldásával a szertartás pompáját.

Negrotin ezt a kívánságot egészen helyesen találta. Leszállt a bakról, gondosan ölében tartva a kaposos bibliát meg a fesületet.

A kozák altiszt udvariasan megkínálta az álpópát, hogy kapjon fel a háta mögé a lovára, magával fogja vinni. Nagy tocsogón kellett a ceremónia helyéig átgázolni. A hintó ott maradt a sebesülttel s az apácákkal. A kozák pikét ott állt a közelükben.

Tihamérnak egészen kiment a sebfájás a fejből, annyira szerethetőnek találta a helyzetet. Hogy az ő fegyvertársa, a lengyel hogy ül asszonyomóra a kozák háta mögött, s hogy fog goszpodi pomilujt énekelni a kántor-diákokkal.

— Elment az eszed? Riasztott rá a Katka. Azt akarod, hogy téged is beszenteljenek a többi halottal? Halott voltál már egy is; ha a kedvesed ki nem huz a sírból, most ott beszélhetnél a vakandokkal.

Natalia a fátylót borítá Tihamér arcára.

Negrotin aztán, megérkezve a beszentelő egyházi csoporthoz, segített annak a gyászszolozsmákat énekelni. (Fiatal korában a moszkvai szemináriumban növekedett.) Amig egyik sírtól a másikig bandukoltak, megkötöttet az ismeretség a

„Dalló múzsám Páriszi Achilles szörnyű haragját, Aki tömérdék achajainak szerette halálát S sok fennkölt lelkét idején elküldte pokolra Hősöknek.”

beszentelő pópával. Az a turai esperes volt, aki megértve az állapotot, igen szívesen meghívta az egész utitársaságot turai lelkészi parókiájára, ahol a sebesült jó ápolásban részesülend. Ezt el kellett fogadni.

Tebát ezen a mai napon Turánál tovább nem fognak utaztatni.

Tura egy nagy alföldi község, kilencezer lakossal, melynek fele óhitű. Nyelve, viselete, érzelmé magyar, de vallása orosz. Most éppen Tolsztoy utóhadra tartotta megszállva a községet. A kőféjű-sasos zászló volt kitűzve a toronyban.

Amint az utazók hintaja megérkezett a parokia udvarára s a sebesültet beszállított a pópa legdiszesebb szobájába, rögtön jelentkezett az orosz tábori orvos, hivatásának eleget tenni. Miután orosz nyelven intézett kérdéseire a sebesült görög nyelven felelt: „ulomenén, hé mürin achaióis algen etheke” azt tette, amit minden mivel orosz tesz, hogy németül ismételte a kérdést: ezt azután oroszok és rákok egyformán megértik.

Akkor aztán megvizsgálta a sebet, új tépést rakott rá, árnikával bekente, bekötözte s föltétlen nyugalmat ajánlott a sebesültnek, három napig nem szabad a fekhelyét elhagyni.

Szép kilátás a komáromi sürgöny átadására.

Azonfolyúl odarendelt egy katonát ordináncul az utazók rendelkezésére. Az az ordinánc egyuttal strázsa, aki miatt nem lehet észrevétlenül elszökni.

Alig hogy a tábori orvos kihuzta a lábát, betoppant a tábori szállásmester. Az is kíváncsi volt az utazók kilétére.

Ennek a természethistoriáját már jól ismerte Negrotin. Belépésekor a markába nyomott egy pénzgöngyölegot, amit az a súlyáról rögtön felismert, hogy arany. Annálfogva egyszerre nagyon jól megértette, amit a sebesült válaszolt neki — görögül: miután a nevet érthetően bediktálta: „Pelaidesz Achilles”.

— Hová törekedtek?

— „Pollas d'iphthimus psychas aidi proiapsen.”

Beirta a *passurába*: „a főhadiszállás lázárétumába”.

— „Heroon” — egészíté ki a sebesült.

— Egy pópa és két apáca kíséretében — fordítá le a szót a szállásmester; azzal kiszolgáltatta a sebesültnek a passepartout, amivel az egész orosz táboron végig vonulhatnak.

Itt tehát minden rendbe lett volna hozva.

Délben a szíves házigazda a beteg szobájába hozatta fel az izletes csirkebecsináltat, s egyuttal a két apácának is ott szolgáltatá fel az ebédet. Az álpópát magához invitálta meg vendégül.

Előbb egy kérdést intézett Tihamérhoz „németül”:

— Tudsz magyarul?

— Nem tudok.

Akkor a két apácához fordult.

— Melyitek tud magyarul?

Natalia a fejevel intett tagadást.

Katka vállalkozóbb kedvében volt.

— En tudok valami keveset.

— Nohát akkor tenálad hagyom ezt a két nyomtatványt, majd ismerted meg a tartalmát a hadnagy ural. De csak akkor, ha a csirkebecsináltját elköltötte.

Az bizony jól esett a sebesültnek, kétnapi koplalás után. Az étel, meg a jó bor a legjobb orvosság.

Utána mindjárt jól esett volna egy sebgyógyító álom.

Hanem a sebesült kíváncsi volt. Mi lehet a pópa által itthagytott nyomtatványokban?

Katának ki kellett azokat bontani.

Amint az egyiket szétártá, Tihamér arca egyszerre elsápadt. Az a veres betűkkel nyomtatott kiáltvány az ő saját szerzeménye volt, melyben felhívja az ország összes lakosságát, hogy kapjon kaszára, fejszére, a barbár ellenség leöldöklésére. Meglássuk, egy millió kasza nem ér-e többet, mint kétszáz ezer kozák dárda, osztrák szurony? — A neve is alá volt nyomtatva.

A másik nyomtatvány pedig Haynau Steckbriefje volt, melyben mindenki felszólítottatik, hogy a mellékelt látító kiáltvány szerzőjét, ahol megkaphatja, ott letartóztatassa, élve vagy halva kézrekerítse. Kétszáz arany vérdíj tüzetik a fejére.

Ez már elég arra, hogy elrontsa a délutáni álmot.

A felhíváshoz mellékelve volt a kipécézett személyleírása is. Alacsony homlok, kőrszakál, világozócsöke haj.

Tihamért rögtön utólért a hideglelés. A fogai vacogtak.

— Csigavér! — mondta a Katka. Nem kell megijedni. Kifigurázom én a németet, hogy a falnak szalad. Tudom én, hogyan kell a szőke hajat barnára festeni. Akkor ismerjen aztán rád valaki.

(Folytatása következik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Rapelle toi.

(Alfred de Musset)

Emlékezz . . . mikor a hajnal hasnádása
A napnak bűbájos kastélyát kitarja,
Emlékezz, amikor a merengő éjjel
Ezüst fátyla alatt álmოდova lépdél,
Mikor örömszótól szíved dobban fennen,
Mikor édes képek szállnak csendes eslen,
Az erdtől kérdezd
Hogy mit szól az éjhez:
Emlékezz!

Emlékezz, ha egyszer a sors zúgó árja
Elváltat bennünket, az utunkat állja,
Mikor száműzetés, bánat, futó évek
E szív virágának veletek zord véget,
Ne feleld búcsúmat s ne a szerelemet . . .
Nincs idő s távolság annak, aki szeret,
Mig az élet foglya,
E szív azt dobogja:
Emlékezz!

Emlékezz . . . mikor majd lent a sírveremben
Alsók tépelt szívem, felszökintöztestem,
Emlékezz . . . ha egyszer a koporsóm felett
Magányos virágot fakaszt a kikelet,
Engem már nem láthatsz, de én örök lelkem,
Mint hűséges testvér követ minden percon,
Hallgassd az éjben
Hogy sóhajt setétlen:
Emlékezz!

Dénes Tibor.

Egy világfi ruhatára.

— Férfitavat. —

Réggel. Nyers-selyemből készült reggeli kabát, vörös selyembélésű és kivaftással, vagy egészen puha plaidszövetből szabott kétsoros zakó. Bő ujjak, selyemzsinórozás. Nadrag ugyanazon anyagból, mint a kabát. Bő szabás. Selyem- vagy flanell-ing, foulard-selyem nyakkendő. Magas bőrpapucs.

Lovaglás. Zsaketszabású magasán zárt kabát. Csipőben kétoldalt lebbentyűkkel ellátott zsebek. A kabátnál világosabb breeches, vagy rendes alakú nadrág. Előbbi esetben lakkeszima, utóbbiban lakkecipő. Sarkantyú. Alacsony cilinder, vagy telete, kemény kalap szélszínnel. Vörös kutyabőr- vagy barna antiope lovagló keztü. Színes zephir- vagy oxford-ing leher gallérral. Kétszer a nyak körül hajtott, széles kötött és sport-típusú rögzített leher oxford-nyakkendő.

Keresztelés. Fekete redingót (selyemkibajttással), fekete kétsoros mellény. Szürke, csíkos, egyszínes esésű nadrág. Cilinder. Fehér sima elejű piké-ing, hosszú fehér selyemnyakkendő, szürke sevrő-keztü, gombos lakkecipő.

Képviselet. Redingót. Sötét egysoros vagy leher kétsoros piké-mellény. Szürke csíkos nadrág. Fehér ing. Hosszura vagy szélesre kötött színes nyakkendő. Cilinder, szürke keztü. Gombos lakkecipő.

Menyegző. Kihaltatás. Bal. Duszabéd. Frakk. Egysoros fekete, vagy kétsoros leher piké-mellény. Fekete nadrág. Cilinder. Fehér vászonmellü vagy piké-e eji ing, két gyöngygomb. Magas, elől éppen összehajtott állógallér. Dupla kézélgömb. Fehér piké-batizt-csokor. Fehér glacé-keztü magas gombos lakkecipő.

Eljegyzés. Polgári esküvő. Fekete redingót, selyem kibajttással. Egy- vagy kétsoros, telete mellény. Sötétszürke csíkos nadrág. Cilinder. Fehér pikémellü ing két gyöngygombbal. Magas zárt gallér. Dupla kézélgömb, leher esarp, vagy hosszura kötött nyakkendő. Sárga sevrő-keztü. Magas gombos lakkecipő.

Matiné. Fekete zsaket vagy egysoros „Prince Albert”-kabát. Kétsoros mellény. Szürke vagy fekete alapon csíkozott nadrág. Fehér, redőzött elejű piké-ing. Élénk színű hosszú nyakkendő. Cilinder. Világosbarna keztü. Gombos lakkecipő.

Délelőtti látogatás. Fekete zsaket vagy redingót. Fehér vászon vagy pikémellény. Fekete alapon keskeny leher csíkos nadrág. Fehér ing. Sötét vagy világos hosszú nyakkendő. Világosszürke keztü (nem ga-ambszíni). Cilinder. Gombos lakkecipő.

Séta. Szürke, lehercsíkos vagy barna zakóöltöny. Kabát egysoros, magas. Mellény egysoros. Nadrág inkább szűkebb, egyszínes esésű. Élénk színű hosszú nyakkendő „square” selyemből, hosszura kötött esarp vagy nehéz selyem csokornyakkendő. Sima vagy redős e eji színes ing. Fehér gallér. színes sarkos kézélő. Dupla kézélgömb. Fekete keménykalap. Sötétszürke keztü. Gombos lakkecipő. Ezüstdíszített sétabot. Tengerparton sötétkék kétsoros zakóöltöny.

Turf. Sötétszürke redingót vagy zsaket. Kétsoros magas színes mellény. hosszura kötött, vagy széles nyakkendő. Cilinder. Lakkecipő. Szürke sevrőkeztü.

Hűvös, borult napokban szürke csíkos, vagy barna zakóöltöny. Vörös kutyabőrkeztü. Hosszura kötött élénk színű nyakkendő. Pásztorbot módra hajlított fogóju vastagabb sétabot. Redingót vagy zsakethez lakkecipő. zakóhoz barna fűzős cipő. Egysoros sötétszürke felöltő. Esős időben sötétkék, vagy szürke. Igen bő gumikabát, vagy vízmentes szövettel készült Raglán-felöltő.

Tennisz. Egysoros, béleletlen bő kabát és nadrág. leher egyszínes vagy csíkozott gyapjuflanellből. Lapos, kockás vagy leher sapka. Színes flanell- vagy oxford-ing. Fuldár selyem. Tarka, keskeny csokornyakkendő vagy „Lavalier”. Sárga cipő gumitalppal. **Vadászat.** Angol lodenből vagy „cord velvet”-ből (rovaikás pamutbársony) készült egysoros elég bő kabát (esetleg iramszarvasbőr-kabát) és lengyel formára bőre szabott nadrág. Skót- vagy csíkos vadászbarisnya, magas fűzős cipő bagariabőrrel. Magas, világos bokavédő, vagy „Fox”-féle lábszárvédő. Élénk színű flanel-ing. lehajtott puha gallérral, tarka ulard-nyakkendő. Lapos sapka ugyanazon szövettel, mint az öltöny, vagy kockás gyapjukelméből. Bőrkabáthoz bőrsapka.

Színházi premér. Fekete redingót nyírott seviot-kamgarnból, kétsoros telete mellény. Szürke, csíkos nadrág. Cilinder. Fehér ing. álló gallér. Fehér vagy világos esarp. Sárga sevrőkeztü. Gombos lakkecipő. Fekete Raglán-felöltő.

Férfi-estély. Szmoking, nyírott seviot-kamgarnból. Fekete egysoros vagy leher pikémellény. (U k.vágás.) Fekete nadrág (ugyanazon szövettel, mint a kabát.) Fehér ing, álló vagy magas lehajtott gallér. Galambszürke keztü. Gombos lakkecipő. Fekete Raglán-felöltő.

Kerékpáron. Egy- vagy kétsoros, kockás vagy csíkos kabát. Színes mellény. Nadrág ugyanazon szövettel, mint a kabát, esetleg „Knicker”-szabású. Puha kalap vagy sapka. Színes flanel- vagy oxford-ing. Színes foulard nyakkendő. Vastag szarvasbőr- vagy antiope-keztü. Sárga lélcipő.

Mangold Béla Kolos.

† **Hogyan dolgozik Sienkiewicz?** — Egy pétervári újság érdekes apróságokat közöl a nagynevű íróról. Sienkiewiczről s többek közt megírja azt is, hogy miképpen dolgozik Sienkiewicz. Két nagy regénye a *Polancki család* és a *Quo vadis* egy varsói lap hasábján jelent meg először. Sienkiewicz soha sem dolgozott előre egy beütés sem. Azt amit nap-nap után megírt, azt rögtön vitték a nyomdába. Így tehát igen természetesen ki volt zárva a lehetőség is annak, hogy az író valamit a korábban megírt lezetekben megváltoztasson. Az egész eseményhalmaz mely a regényben szerepel, úgy került ki az író tolla alól, amint az új-ság hasábján meg jelent. Sienkiewicz ugyanis rop-pant erős fixírozó képességgel bír s így a már megírt részletekre is tüzetesen emlékszik, de egyuttal rendkívül egyszemélyes gondolkodó is, aki egyetlen törés nélkül hasábjakra terjedő regényrészleteket képes leírni. Munkájában Sienkiewicz mindig siet, rendkívül gyors és rendkívül — ideges.

† **Miss Stone kalandjának jövedelme.** Miss Stone sokat emlegetett elrablása és hosszú fog-sága a rablók közt meghozza most a maga gyümö-csét. Ez az európai — azaz nem is európai, hanem világírhírű kaland most miután nagynehezen befeje-zéshez jutott, igen szépen kezd jövedelmezni az érdekes angol hölgynek. Miss Stone ugyanis arra ha ázotta el magát, hogy a „lévad vidéken és az egészen vad rablók körében átélt napjáról könyvet ír. Lehet, hogy a rablók nem is akadályozták meg a hatalmukba ejtett úrnőt a napóvezetésben. Lehet, hogy a fogás nap aiban háborítatlanul írhatta le be-nyomásait és élményeit. Ez esetben annál alaposab- lesz a könyv, mely Miss Stone kalandjának összes részleteiről be fog számolni. Ha pedig nem is volt mód aiban a missnek háborítatlanul jegyezgetni, ha egy-áltaiban csak az emlékezetére van utatva az utólagos leírásokról ebben az esetben is igen sok érdekes képet tárhat a sokat zaklatott hölgy az olvasók elé. Annyi mindenesetre tagadhatatlan, hogy tollforgatása képe-sített kutyember még nem látta oly közeiről a zsi-ványkeresőket mint Miss Stone. A vadvidék lakói-nak ez az utóbbiak primitív szokásainak érdekes gyűjteménye lesz a Miss Stone könyve. Mint-hogy pedig ez így van, igen természetes, hogy a Miss Stone könyve számára nem kellett lámpás-sal keresni a kiadót. A könyvpiacok notabilitá-sai megérezték a kínálkozó haszon szagát és egymással versenyezve keresték föl az írónőt. Miss Stone már meg is egyezett a kiadó egyikével szerény: 40.000 korona tiszteletdíjban. Ezzel azonban a kaland jövedelmei törése még koránt sincs ki-merítve, sőt ez az átélt viszontagságok hasznosításá-

nak a kisebbik fele. Az angol úrnő ugyanis impressz-szárióra is akadt, aki végig fogja ő. kalauzolni Ame-rikán és a nagyobb városokban miss Stone televásáso-ka-t og tartani. E televásások is oly annyira látogatottak lesznek az élelmes impresszárió számítása szerint, hogy Miss Stone számára 140.000 korona tiszteletdíj van immár szerződésileg biztosítva.

Nehogy azonban bárki is azzal gyanúsítsa az érdekes angol kisasszonyt, hogy ő a viselt dolgait és a kiállott szenvedéseit a maga érdekében akarja hasz-nosítani. Ő nem Miss Stone a busás jövedelmeket a Keleten televáltandó ipariszkolák számára ajándé-kozza oda.

A misszionárius hölgy kifizetőt céljához hives ez által is missziót teljesít.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Fekete dominó. Már maga a kérdés is elszor-ított. Vajjon illik-e kacérkodnia egy nős emberrel, akiről tud a, hogy végtelenül szerelmes magába s ha kell, érte me-g a feleségétől is elvált. Bocsás-son meg kisasszony, vagy nagyságos asszony de ami magának talán csak játék, vagy kacérság, az romiása lehet egy egész családnak, boldog-talanságba dönthet magához egészen idegen em-bereket és önkrelehet egzisztenciákat. Amint hogy maga nő, éppen úgy az annak az urnak a felesége is. Szép-e, vagy csunya-e, okos-e vagy korlátolt gon-dolkodású, az egészen mellékes, de gondolja meg, ez a két ember életnosszigián való frigyre egyesít szent esküvel s bizonyára nem átébből vágat együtt az élet-nek. Maga tehát, mikor kacérkodik, udvarolhat ma-gának, meglap és megrabolja azt az asszonyt. Igaz, hogy a törvény könyvében az ilyen tolvajlásra nincs par-raus, de azért erkölcsileg ez a lopás is van olyan, mint ama másik.

Törökbecsei hű olvasó. 1. El kell végeznie a jogot s államvizsgát tenni. Pályáját mint gyakornok kezdi meg, azután jegyző, albiró, járásibíró s ennél több is lehet, egészen a kuriai enkökségig. 2. Ha elvégzi a jogot a jogalmazói karba jöhet a vasútnál, ahol azután fokozatosan emelkedhet. De ha nem végzi a jogot, csak a jogelmi vagy kezelési szakra mehet, oda is csak akkor ha elvégzi a vasuti tiszti tan olya-mot. Csak erettségű bizonyítványai semmi éle előnyre sem tarthat igényt. 3. Mit hadorúnak is csak annyi kaulót kell tennie, mint a meg-ele ő rangú csapat-tusznak. Még akkor is, ha mint nős ember lép be a hadbírói karba.

Áttűtetett virág. (Királyhida.) A kértezett regé-nyek illusztrálás szerzője, *Bemicklyné-Lajza* Lenke úrnő a vitát a következőképp döntötte el. Amit a barátónő mond az a *Szükség és Hajlam* című regény joglata, amelyet szintén Bemicklyné írt. Az ön feleségének van igazs, mert az elmondott történet az *Áttűtetett virág* meséje.

Provizor. 1. Levélileg nem lehet azt orvosolni, az a könyv reklám. Forduljon személyesen dr. Török Lajos egyetemi magántanárhoz (A kottmány-utca 7.) vagy dr. Róna egyetemi tanárhoz (Andrássy-utca 23.), azok majd segítene a baján. 2. Il em, a jó társaság szabálya. 4 korona 80 füérért megkap a minden könyvkereskedésben. 3. Csurgay Kálmán: Gyógyász-rezseti tankönyv. ára 10 korona

Ko-oszvari előzető. A Hübner szó szokott alkalmazású többek közt így magyarázzak. Hübner báró 1850-ben Párisban osztrák nagykövet volt s ügyetlen pontokja idézte elő azt 1869-iki az osz-trákokra nézve gveszós habort, melyet III. Napóleon közvetlen a hadüzenet előtt azzal jelentett be, hogy egy udvari baion Hübner bárónak tüntetőleg hátat fordított. Ezóta a szerencsétlen diplomata a bakot lövő emberek tipikus képviselője.

H. B. Hajau-Böszörmény. Méltóztassék a föld-mivelesztési miniszterhez írt amodni, hogy az a régi család utalomban részesüljön. A folyamodványban meg kell említeni a szogalattalépis időpontját iga-zolni kell hogy a illető megszakítás nélkül állandóan az ön szogalattalában állott és hatóság okmányaival bizonyítandó hogy mindig jó erkölcsű volt.

Egy tapasztalatlan la-ly. Gyermekkorú barát-ját ne ámítsa tovább. Mondja meg neki őszintén, hogy nem szeretheti. Ez a legegyszerűbb és legbecsüle-tesebb eljárás. 2. Szépirás-tanároknál. Mi bizony nem ösmerünk.

S. Gy. Igen, folyamodhatik a tanfolyamra. A folyamodás augusztusban adandó be a tanfolyam igazgatóságához. VIII. Luther-utca 3. Az előadások szeptember 1-én veszik kezdetüket. Ha folyamodását kedvezően intézték el s övették, akkor szeptember 8-ig bezárólag ösztöndíjért is folyamodhatik a kereskedelmi miniszterhez. A folyamodásához mellékelni kell a szülési, tanulmányi és orvosi bizonyítványokat.

V. F. Benhida. Olyan című dramolettet nem ismerünk. Lehet azonban, hogy valamely vidéki szin-társulat játs a Az Országos Szépművészeti irodá-ban (Külös Kerepesi-ut) esetleg elgajuztják.

T. L. Lavanszte Pápan van ev. rei. főgimnázium, szent benedekrendi alginmázium és állami tanító-képző.

korona, vidéki... korona. Táblaszalonna: légszármított vidéki... korona, városi 4 darabos 47.—48.—, korona, 3 darabos 50.—51.—, korona, üstölt... korona, Szilva: boszniai; szokás szerinti minőség 14.25—14.50 korona 120 darabos... korona, 100 darabos 16.75—17.—, korona, 85 darabos 19.75—20.25 korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.50—14.—, korona, 100 darabos 16.50—16.75 korona, 85 darabos 19.50—20.—, korona, Szilva: sláviai 19.—19.50 korona, szerbiai 17.50—17.75 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonatözsde.

Bécs, március 7. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) A határidőzúlet ma igen csendes volt és kezdeményezés hiányában a tevékenység nagyon szűk korlátok között maradt. Az irányzat nem változott s ha az orosz néhány fillérrel javult, az arra vezetőhöz vissza, hogy a felmondott áru nem volt szállítható. Egy árnyalattal szilárdabb volt buza, az azonban csak tegnap esti árfolyamát tudta megtartani, tengeri pedig 2 fillért vesztett.

Kötötték: buza tavaszra 9.31—9.30, május—júniusra 9.32—9.31—9.32, rozs tavaszra 7.67—7.68, május—júniusra 7.63—7.64, zab tavaszra 7.73—7.74, tengeri május—júniusra 5.40—5.47 K.

Jegyzettek: zab május—júniusra 7.83—7.84, repce augusztus—szeptemberre 12.85—13.— K.

Zárlatkor maradtak: buza május—júniusra 9.31, rozs tavaszra 7.67, zab tavaszra 7.70—7.72, buza tavaszra 9.29—9.30 K.

A bécsi értéktözsde.

A déli tözsde nagyon csöndesen indult, gyöngye irányzat mellett 1 óra 30 percek tartott, nagyon csöndes a forgalom.

Zárlat változatlan, Berlinre és Londonra tartott. Bécs, március 7. (Magyar értékek zárata) 4% os aranyjárdék 120.10. Tiszai és szegedi kölcsön sorsjegye 158.—, Magyar vasúti kölcsön ezüsten 100.85. Magyar keleti vasúti állami kötvény 120.—, Magyar leszámított és pénzváltóbank —, Rimamurányi vasműrészvény 500.—, Magyar koronajárdék 97.35. 4% os Magyar földtörlem. kötvény 97.—, Magyar hitelbank részvény 715.—, Magyar nyeregeményi kölcsön sorsjegye 194.—, Kassa-oderbergi vasúti részvény 372.—, Magyar keresk. bank 25 28 Magyar cukoripar 14.00.

Bécs, március 7. (Osztrák értékek zárata) 4% os papírjárdék 101.60. 4% os osztr. aranyjárdék 120.75. 1860-os sorsjegye 150.50. Osztrák hitelsorsjegye 427.—, Angol-osztrák bank —, Bécsi bankgyegetület 100.00. Osztrák-magyar bank 1637.—, Déli vasút 69.—, Dunagőzhajózási részvény 873.—, Dobányrészvény 257.—, Császári és királyi arany 11.36. Német bankváltók 117.25. 4% os osztr. járdék 101.40. Osztrák koronajárdék 99.10. 1864-iki sorsjegye 244.—, Osztrák hitelintézeti részvény 698.—, Unionbank 469.—, Osztrák Länderbank 343.75. Osztrák-magyar államvasút 679.50. Elbavölgyi vasúti 474.—, Alpesi bányarészvény 390.50. 20 frank arany 19.08. Londoni váltóór 240.05 Bécsi Tramway Litt B. 283.—, Bécsi Tramway Litt A. 287.25. Lípót köb 335.—, Az irányzat nyomott.

Bécs, március 7. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 697.25. Magyar hitelrészvény 716.—, Angol-Osztrák bank 285.25. Bécsi bankgyegetület 464.—, Union bank 569.50. Länderbank 432.50. Osztrák-magyar államvasút részvény 679.25. Déli vasút 69.—, Elbavölgyi vasút 474.50. Északnyugati vasút részvény 468.—, Dobányrészvény 499.—, Rimamurányi vasút 300.90. Alpesi bányarészvény —, Májusi járdék 101.60 Magyar korona járdék 97.35. Török sorsjegyek 110.50. Német birodalmi márká 117.32—36.—, Napoleon d'or 19.07.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, március 7. (Lőzsdei tudósítás.) A mai tözsde nagyon kedvelten volt. A düsseldorfi vaspiaclról szóló tegnapi jelentésben, foglalt áremelések az egész irányzatra nem gyakoroltak befolyást, mert a szénipar kedvezőtlen fogyasztási viszonyai kiküszöbölték a tözsdeit. Bankok eleinte tartották magukat, később ingadozóok voltak. Járdétek ronyók. Vasutak nagyjábólra gyengébbek. Az irányzat csekély forgalom mellett később sem javult. Magánkamutab 11/9/4.

Berlin, március 7. (Zárlat.) 4% os papírjárdék —, 4% os osztrák aranyjárdék 103.—, Elbavölgyi vasút —, Magyar koronajárdék 98.30. Osztrák-magyar államvasút 145.50. Kassa-oderbergi vasút —, Bécsi váltóór 85.25. Magyar vasúti beruházási kölcsön 101.40. Alpesi bányarészvény —, Disconto-Commandit 194.50. Altlanos villamosági Edison 194.75. Gelsenkircheni 169.50. Laura-kobó 204.—, 4% os osztrák járdék 101.50. 4% os magyar aranyjárdék 100.90. Osztrák hitelrészvény 220.10. Déli vasút 192.50. Károlyi Lajos vasút 101.25. Orosz bankjegyek 216.60. 4% os új orosz kölcsön 96.25. Török dobányrészvény —, Olasz járdék 100.80. Magyar hitelbank —, Dynamit Trusi 177.40. Harpeni 167.25. Az irányzat ingadozó.

Berlin, március 7. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4% os magyar aranyjárdék 100.90. Magyar koronajárdék 98.30. Osztrák hitelrészvény 219.90. Osztrák-magyar államvasút 145.50. Déli vasút 191.0. Északnyugati vasút —, Elbavölgyi vasút —, Orosz bankjegy készpénz —, Buschtiehradi —, Orosz bankjegy 216.60. (Utolsó.) Lombard —.

Páris, március 7. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasút —, 4% os osztrák aranyjárdék —, Osztrák Länderbank 477.—, 3% os francia járdék 101.45. Ottomanbank 564.—, 3 1/2% os francia járdék 102.10. Alpesi bányarészvény —, Déli vasút 106.—, 4% os magyar aranyjárdék 102.—, Párisi bankrészvény 1012.—, Olasz járdék 100.30. Francia törleszt. járdék 100.25. Osztrák földhitelintézeti részvény 1311. Török dobányrészvény 322.—, Az irányzat szilárd.

Frankfurt, március 7. (Zárlat.) 4% os papírjárdék 101.60. 4% os osztrák aranyjárdék 102.85. Magyar koronajárdék 98.55. Osztrák-magyar bank 117.25. Déli vasút 19.—, Elbavölgyi vasút —, Londoni váltóór 204.75.

Bécsi bankgyegetület 118.—, Villamos részvény 117.—, 3% os magyar aranykölcsön 86.50. 4% os osztrák járdék 101.50. 4% os magyar aranyjárdék 101.30. Osztrák hitelrészvény 219.80. Osztrák-magyar államvasút 145.—, Északnyugati vasút 115.80. Bécsi váltóór, 852.25. Párisi váltóór 814.—, Unio bank —, Alpesi bányarészvény 200.—, Az irányzat gyengébb.

Frankfurt, március 7. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arólyamok januára. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 220.—, Német bank 214.25. Disconto 194.—, Berlini kereskedelmi bank 153.25. Gelsenkircheni —, Harpen —, Laura-kobó —, Olasz járdék —, Csendes.

Hamburg, március 7. (Zárlat.) 4% os osztrák járdék 101.30. 1860. sorsjegye 155.50. Déli vasút 19.25. 4% os osztrák aranyjárdék 102.70. Osztrák hitelrészvény 219.90. Osztrák-magyar államvasút 145.—, Olasz járdék 100.60. 4% os Magyar aranyjárdék 101.25. Az irányzat gyengébb.

Budapest-köbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Március 7. A sertésüzlet irányzata csöndes. A Hízott sertések ara: I. A Magyar elsőrendű: Oreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felüli súlyban) 98—100 fillérig. Oreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Fialat nehéz (páronként 230 kilogrammon felüli súlyban) 100—107 fillérig. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 102—104 fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 300 kilogrammon felüli súlyban) — fillérig. Közép (páronként 240—280 kilogramm súlyban) — fillérig. III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) — fillérig. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachel). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillérig. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogrammon felüli súlyban) 102—104 fillérig. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 98—100 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 96—98 fillérig.

Sertésliésztárs 1902. március 5. napján volt készlet 30.958 darab. — 1902. március 6. napján felhajtattott 746 oras. 1902. március 6. napján eszálítottatott 342 darab, 1902. március 7. napjára maradt készletben 31.362 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Március 7. —

Kinevezések. A belügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök Palágyi Kálmán és Köpf Ferenc budapesti államrendőrségi felügyelőköt fizetésnélküli felügyelőkké; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Pless János okleveles tanítót az ősi állami elemi népiskolához rendes tanítóvá nevezte ki.

Megerősítés. A királyi belecskát Mechwart Andrásnak az osztrák-magyar bank főtanácsosává négy évi időtartamra szóló újbóli megválasztását és orlovujaki Pfeiffer Károly Lipótnak ugyanazon bank főtanácsosává ugyancsak négy évi időtartamra történt megválasztását megerősítette.

Véglegesítés. A kereskedelemügyi miniszter Ferenczy István zalathnai, Laber Vilmos győri, Kótay Pál szegedi, Kamprad Hermann marosvásárhelyi és Jankó Gyula aradi ipari szakiskolai tanárokat, továbbá Petrovics Gyula budapesti felső építő ipariszkolai tanárt jelenlegi állásukban véglegesítette.

Pályázat. A décsi ügyészségnél irnokai állásra 4 hét alatt lehet a folyamodást beadni.

Napirend.

Naplár. Szombat, március 8. — Római katolikus: Ist. János. — Protestáns: Zoltán. — Görög-orosz: (február 23.) Polikárp. — Zsidó: Adar 29. Sabbath Wajalehel. — Nap kel: 6 óra 12 percek. — Nyugszik 5 óra 37 percek. — Hold kel: 4 óra 59 percek éjjel. — Nyugszik: 4 óra 2 percek délután.

A miniszterek napi fogadnak. Nemzeti Múzeum. Képtár. Nyitva van délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tarai 1 korona belépőjű mellett tekinthetők meg.

Fényképkidállítás a Király-Bazárban (Ferenciek-tere 4. szám.) d. e. 10-től este 8-ig. Belépőjű 40 fillér.

Országos Képtár és metszetkiállítás az Akadémiában zárva.

Iparművészeti múzeum zárva. Technológiai iparmúzeum zárva.

Mesegazdasági Múzeum (Kerepesi-út 72.) délelőtt 9-től 1 óráig.

Földtani intézet múzeuma nyitva délelőtt 10—1 óráig. Belépőjű 1 korona.

Az Ersebség-émlék pályamunkák kiállítás a városligeti Múcsarnokban délelőtt 9-től este 8-ig. Belépőjű nincsen. (Utolsó nap.)

Zichy-kidállítás a Nemzeti Szaloban (Ferenciek-tere 9.) d. e. 9 órától este 9-ig. Belépőjű 1 korona. (Utolsó nap.)

Fesztély-kidállítás a városligeti Múcsarnokban délelőtt 9-től este 7 óráig. 1 korona belépőjű mellett. (Utolsó nap.)

Múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig.

Adventus könyvtár nyitva délután 3 órától 7 óráig.

Egyetem könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3—7-ig.

Állatkerti a Városligetben nyitva egész nap. Belépőjű 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság, kereskedelmi szakkönyvtár és keleti miniatúr: V. kerület Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos orok: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Hazai termékek állandó kiállítás és kereskedelemörtönűe ruhtyémény, továbbá a hazai-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcsarnokban nyitva. délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek sózponti üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, március 7.

A magas légnyomás erősségéből vesztve, kelet felé vonult; az északi depresszión pedig a keleti tenger környékén

helyezkedett el és délnyugat felől új depresszió körvonalai látszanak.

Közép-Európában az idő hűvös és száraz. Esők szörványosan elfordultak Németország északi és Franciaország nyugati partjain.

Hazánkban száraz és tulnyomában derült idő uralkodik. A hőmérséklet nappal a normális körül, éjjel azonban általában a fagyok alatt volt.

Küldés: A hőmérséklet emelkedésével, változókéony idő várható, elvettve még éjjeli legyűvást és az ország nyugati meg északi részein kevés csapadékkal.

Viz állás.

Table with columns for location (Ina, Duna, Tisza, etc.), date (Márc. 7, Márc. 8), and water level (Mét. 7, 0, 100). It lists water levels for various rivers and locations like Sankding, Pápa, Bécs, etc.

A MÁRCZIUSI NEMZETI ÜNNEP

alkalmából legjobban ajánlható ügy iskolai, mint magán-ünnepek rendezőinek a

MAGYAR KÖNYVTÁR

32. és 85. számú füzetek.

A 32. szám:

GRACZA GYÖRGY: 1848. MÁRCZIUS 15.

A 85. szám:

ÁBRÁNYI EMIL: MÁRCZIUSI DALOK.

Az Ábrányi verakötete tele van szebb-nél szebb hazafias költeményekkel, amelyek egytől-egyik alkalmasak arra, hogy a március 15-iki nemzeti ünnep programján mint alkalmi ünnepi költemények szerepeljenek.

Gracza pedig rövid, magvas áttekintést nyújt könyvében az 1848. évi márciusi eseményekről, s így nélkülözhetetlen forrásmunka a március 15-iki ünnepi szónokok számára.

Egy-egy füzet ára 30 fillér.

Együttel figyelembe ajánljuk:

Gracza György: Kossuth Lajos élete és működése. 2 kor. 40 fillér. Diskizadás 4 kor. Az utóbbi bekötve 6 kor.

Gracza György: Az 1848—49-iki magyar szabadságharc története. (881 kép és színyomatú műmelléklet.) Teljes öt diskiztési, a budai honvédszobor dombornyomatával ellátott kötetben 70 kor. Öt kötetben füze 56 kor.

Kapható minden könyvkereskedésben. Az összeg beküldésénél a kiadók bérmentve küldik. — Kladda: —

LAMPEL ROBERT (WODIANER F. ES FIAI) könyvkiadóhivatala

Budapesten, Andrássy-út 21. sz.

Butoreladási hirdetmény.

Alóírott cég b. figyelmébe ajánlja a n. é. közönség és igen t. vevőinek azon kedvező körülményt, miszerint elhatároztuk, hogy az összes raktáraink túlhalmozottsága miatt ugy a késleltetésben, valamint a munkában levő, kizárólag szilárd **hazai asztalos-** és saját készítményű **kárpított butorainkat az előállítási áron is eladjuk, hogy munkásainkat foglalkoztathassuk. Menyaszonyi Kelengyéknel 20-25% megtakarítás érhető el**

háló-, ebédlő-, uriszoba és szalonberendezések, valamint bármely egyes butoradatok minden stílusban és minden áron eladtnak.

Kizárólagos eladási telepünk címe:

Patyí Testvérek fő- és székvárosi butortelepe

VIII. ker., Kerepesi-ut 9/a, Pannónia-szálloda mellett.

Legújabb butor-album 1 korona postabélyegért bérmentve meg.

Kataphoresé

IDEG és NEMI BETEGSÉGEK

radikális gyógyítására legjobban ajánlják

Dr. MITZGER

Idváló gyógyhatásairól elismert intézet

Budapest, VI., Teréz-körút 44. I. em

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorarium teljes gyógyulás után fizethető.

Szőlőoltványok

A legkiválóbb 42 bor- és csemegefajokban fejletlenül, teljes jótállással.

Élőkerítés.

Gleditschia csemeték és magvak.

Uradalomaknak, községeknek három évi **körlesztésre is adatik.**

Ország területén, igen gyorsan fejlődő növény. És az egyedül, melyből oly örökös kerítés nevelhető pár év alatt, rendkívül csokoly kiadással, melyen nemcsak ember, de semmiféle állat, még az apró nyúlak sem halálhatnak át. Minden rendelkezés rájukkal ellátott ártótetővel és kezelési utasítással mellékeltek. Ezer csemete elég 300 méterre. — Ár 6 ft.

Dícszemetek. Ország jövedelmét biztosító voltánál fogva, ennek tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt.

Számos ténnyemutató **férgyógyász ingyen és bérmentve** küldjük minden rendelés közzétételétől megkezdve. Az árjegyzékben kívül még egy olyan könyvet kap ezzel, ki azt címre ingyen és bérmentve küldeni kéri, mely mindenféle fertőző betegségeket, a hon annak tartalmazta hasznára ne fordítsanak, városban, falun, pusztán, szabad vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érdekében áll, kik rendelni semmiképp nem akarnak, mert benne számos oly kölcsönösleg felajánlatnak, melyek mindenkinek nagy szolgálatot tesznek. Cím: **Ermelléki első szőlőoltványtelep Nagy-Kágya, n. n. Székelyhíd.**

Benson-tapasz

a legnatásosabb szer

Köszvény, csusz, derékfájás, csipőfájás, hátbaj, mellbaj, köhögés, minden meghülés ellen.

Ovakodjanak csekélyebb értékű utánzatoktól!

Louis Ritz & Co., Hamburg.

Kapható Budapesten:

Dr. Egger Leo és Egger J. Nádor-gyógyszertárban VI., Váci-körút 17. szám.

Apostol-gyógyszertár VIII., József-körút 64. szám.

Török József gyógyszerár VI., R. rály-utca 12.

Dr. Rosenberg Sándor gyógyszerár VIII., Kerepesi-ut 43.

Vörösköszert-gyógyszertár VI., Andrássy-ut 54.

Benson-tapasz

a legnatásosabb szer

Köszvény, csusz, derékfájás, csipőfájás, hátbaj, mellbaj, köhögés, minden meghülés ellen.

Ovakodjanak csekélyebb értékű utánzatoktól!

Louis Ritz & Co., Hamburg.

Kapható Budapesten:

Dr. Egger Leo és Egger J. Nádor-gyógyszertárban VI., Váci-körút 17. szám.

Apostol-gyógyszertár VIII., József-körút 64. szám.

Török József gyógyszerár VI., R. rály-utca 12.

Dr. Rosenberg Sándor gyógyszerár VIII., Kerepesi-ut 43.

Vörösköszert-gyógyszertár VI., Andrássy-ut 54.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonasorosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

D. KAJDACSY,

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Electrotherapiai rendelő-intézete IV. Kigyó-utca 5. I. em. Klotild-palota (Ájtárház és lift-használat).

A legelhanyagoltabb **hugycsőfolyásokat, legulsólyosabb húgyhólyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilit, az önfertőzöttség utjait.**

Elgyengült férfierőt az orvosi világ által legújabbban olyannyira felkarolt és hatásában páradán sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor által, magömléseket, nőknél főberfolyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hágerinobajokat gyógyít a legújabb gyógyászat szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőtt 9 óráig 4 óráig; este 7—8 óráig. Nőknek ugy mint férfiaknak külön be- és kijárat. Kültön várótermek.

Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszeréről is gondoskodva lesz.

Legnagyobb világhírű cipőáruház Budapesten.

Áruházam megtekintésére meghívom a t. közönséget, a hol a legdivatosabb és legnatásosabb cipőt kaphat. Tiszteő bőrkész és minden bevásárlásnál ingyen. Tartósságáért irásilag jóállók. Leány-, fiu-, gyermekecipő az ár nagyság szerint. Színes bőr egyenlő árú a feketével. 10 frtnyi bevásárlásnál franco küldöm.

Női cipők:

Zerge bőrből cugos vagy fűzős lábbeli ... 3. —
 Zerge gombos keztyűsárral ... 3.30
 Szervó cipő, lakk vagy keztyűbőr fűzős cipő 3.60
 Zerge fekete vagy színes dupla keresztossal 2.20
 Latin, szivalku, 16 cm. magas, selyem cuggal 2.60

Szegényeknek és munkásoknak Gyár sávját háromemeletes házamban 80 lakóval, hol több 100 munkást foglalkoztatok. Konkurencia ki van az ország. **Vidéki megrendelésnél** olyant küldök, mintha az illető kiválasztotta volna. **Árjegyzék** több 100 divatos ábrával bérmentve és ingyen. Nem toszés esetén a cipőt kicserélem vagy a pénzt visszaadom.

Agulár Dávid BUDAPEST, Erzsébet-körút 6/N.

fiz 1902. évben

úgy mint eddig is bebizonyított tény maradt, hogy **Neumann M.** ruhái a legelegánsabb szabásnak, legjobb anyagból készülnek és igen mérsékelt árban kaphatók. Áron t. urak, kik a magas szabószámlát mellőzni óhajtják, forduljanak teljes bizalommal **Neumann M. cs. és kir. udv. száll. ruhatelephöz, Budapest IV., Múzeum-körút 1.,** hol kifogástalan és szolid kiszolgálásban részesülnek.

Butorok

hitekre helyben és vidékre olcsón és nagyon kényelmes beosztás mellett minden hitelképes személy kaphat,

Gömöri Sándor butoraktárban, IV., Váci-utca 18. sz. I. em. Árjegyzék 50 fillér bekioldéssal mellet bérmentve.

Titkos betegségek

gyógyítására a specialista legjobban ajánlható számos éven át szerzett gazdag kórházi tapasztalatai alapján

Dr. FABINYI J.

v. kórházi orvos, specialista

gyógyít legrovidebb idő alatt biztos sikerrel férfiaknál és nőknél: **hugycsőfolyást, hólyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilit, ennek következményeit, makacs bőrbajokat és az önfertőzöttség támadt idenbetegségeket.**

Meglepő az eredmény férfui gyengeségnél (impotentia) ugy fiatal, mint öregbegek egyéneknek. Levelekre díjtalanul válasz; kívánatra gyógyszer.

Lakás: Budapest, Erzsébet-körút 12. sz. (Dohány-utca sarok, I. emelet).

Bejárát a lépcsőnél. Kültön várótermek. Rendelés délelőtt 9—3-ig, este 6—8-ig.

RŐPTÉBEN A VILÁG KÖRÜL.

Díszes kidíltáru, értékes ajándéknak. Egyesíti a szepet a hasznossággal.

Kétszázötvenhat remek képből bemutatja a világ szépségeit.

A képek magyarázó szövegűk ita.

TIMAR SZANISZLÓ.

Ára évenkénti kiadásban 20 korona.

Megrendelhető a **LAMPEL R.-féle** (Wodians F. és Fial) cs. és kir. udv. könyvkereskedésben Budapest, Andrássy-ut 21.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb PAP, PAP, PAP

GICHNER JANOS

paplan, matrac és kárpítottáru gyáros, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raktára

Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.

Árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltenek, nem toszás áruk kicseréltenek, vagy a pénz visszautadják.

Most jelent meg!

Latin-magyar Zsebszótár

középiskolák számára.

Szerkesztette **SCHMIDT JÓZSEF** állami főgymn. tanár.

I. rész: **Latin-magyar,** Ára vászonkötésben **2 korona.**

A Schmidt József-féle latin-magyar zsebszótár aránylag kis helyen mindent nyújtja, a mire a tanulónak szüksége van. Schmidt szótára nem hanyagja a tanuló kérdéseit sohasem felelet nélkül, mert előtte épen csak a kérdések lebegtek folyton munkája készítésénél. Minden egyes szócsikának megadják, hogy a könyve felett görnyedő tanulóra gondolt a szerző, ennek a szemével igyekezett latin, egyre arra gondolt, hogy ennek munkáját könnyítsen.

Meg vannak győződve, hogy ezt a szótártanrók is fel fogják ismerni és egy a tanulás, mint a tanuló szempontjából maguk fogják legjobban előmondani az értékes munkának gyors elterjedését. Ez a munkájuk annál könnyebb lesz, mert a díszes vászonkötés, nyomdai és szép kiállítás, a szemre nézve kellemes betűkkel szedett szótár ára mindössze 2 korona.

A Magyar-latin része saját alatt van.

Megjelent és kapható az „ATHENAEUM” irod. és nyomdai részvényszállatnál Budapesten, VII., Kerepesi-ut 54. sz.

